

§ 121 och § 132 justerades tisdagen den 8 juni 2010, övriga §§ justerades tisdagen den 22 juni 2010.

Inger Linge

Conny Andersson

John Glas

§ 112 **Inledning**

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades enligt uppropslistan, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

Fullmäktige beslutade att med anledning av en sekreterares frånvaro medge Cathrine Höglund att sköta närvarohanteringen vid dagens sammanträde.

§ 113 **Kungörelse och annonsering**

Kungörelser om fullmäktiges sammanträde anslogs den 27 maj och den 4 juni 2010 på landstingets anslagstavla och skickades samma dagar till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistor infördes den 31 maj, 1 juni, 4 juni och den 7 juni 2010 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslistor anslogs den 2 juni och den 4 juni 2010 på landstingets anslagstavla och skickades samma dagar till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 114 **Justering**

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 22 juni 2010.

Efter förslag från ordföranden beslutade fullmäktige att punkten 20 på tilläggslista I skulle behandlas som sista punkt på dagordningen.

I ordningsfråga yttrade sig Lena-Maj Anding.

Anf. 1

§ 115**Anmälan av landstingsstyrelsens beslut om Förlängning av Tiohundraprojektet i Norrtälje**

LS 1004-0340

Anf. 2-4

I ärendet yttrade sig Lennart Rohdin, Håkan Jonsson samt Lena-Maj Anding.

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 116**Årsredovisning 2009 och budget för 2011 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (förslag 50)**

LS 1003-0310

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisningen för 2009 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

att bevilja ansvarsfrihet för direktionen för verksamhetsåret 2009

att godkänna budgetramen för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling för år 2011.

§ 117**Markförening i anslutning till f.d. Söderby sjukhus, fastigheten Salem 5:29 i Salems kommun (förslag 51)**

LS 1003-0326

I ärendet yttrade sig Vivianne Gunnarsson.

Anf. 5

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att tillföra Landstingsfastigheter Stockholm medel motsvarande en uppskattad kostnad om 16 000 000 kronor för att åtgärda den miljöskada som uppdragats i direkt anslutning till f.d. Söderby sjukhus, fastigheten Salem 5:29

att uppdra åt Locum AB att ansvara för att den miljöskada som uppdragats i direkt anslutning till f.d. Söderby sjukhus, fastigheten Salem 5:29, åtgärdas

att finansiering ska ske inom ramen för Koncernfinansiering.

§ 118**Ökat landstingsbidrag till hälso- och sjukvårdsnämnden för år 2010 (förslag 52)**

LS 1004-0367

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att öka landstingsbidraget år 2010 till hälso- och sjukvårdsnämnden med 100 000 000 kronor för att ytterligare stärka vårdgarantin för befolkningen i Stockholms län

att finansiering ska ske inom ramen för koncernfinansiering.

§ 119

Ny personalpolicy för Stockholms läns landsting (förslag 53)

LS 0909-0750

Anf. 6-47

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Maria Wallhager, Johan Sjölander, Håkan Jörnehed, Lena-Maj Anding, Åke Askensten, Carl-Anders Ifvarsson, landstingsrådet Stig Nyman, Tage Gripenstam samt Annika Sandström.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-, V- och MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen innebärande återremiss av ärendet med följande motivering: "*att* tillsätta en politisk styrgrupp med representanter från alla partier för att vidare bearbeta förslaget till personalpolicy"
- 3) avslag till återremissyrkandet

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som vill att ärendet avgörs idag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat att återremittera ärendet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 85 ja-röster, 62 nej-röster och att 2 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 2.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att återremittera ärendet.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av M-, FP-, KD- och C-ledamöterna.

§ 120**Bidragsutredning 2009 – utredning om bidrag till ideella organisationer, pensionärsorganisationer och organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning i Stockholms län (förslag 54)**

LS 0901-0047

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att landstingsstyrelsen fortsättningsvis ansvarar för riktlinjer för bidrag till intressepolitisk verksamhet för personer med funktionsnedsättning och för riktlinjer för bidrag till aktivitet, rekreation, habilitering och rehabilitering

att uppdra åt landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och kulturnämnden att i riktlinjer för bidragsgivning och administration av respektive nämnds bidragsansökningar göra de förändringar som föreslås i Bidragsutredning 2009.

§ 121**Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare (förslag 55)**

LS 1004-0369

Anf. 48-134

I ärendet yttrade sig landstingsråden Birgitta Rydberg och Dag Larsson, Marie Ljungberg Schött, Lena-Maj Anding, landstingsrådet Birgitta Sevefjord, Åke Askensten, Torbjörn Rosdahl, Olov Lindquist, Sara Svanström, Louise du Rietz-Svensson, Pia Lidwall, landstingsrådet Gustav Andersson, Lennart Rohdin, Stefan Bergström, Håkan Jörnehed, Anna Starbrink, landstingsråden Filippa Reinfeldt, Ilija Batljan och Stig Nyman, Ingvar von Malmborg samt Anders Johansson.

Fullmäktige ajournerade sig då yrkande på återremiss framförts och gruppledarna skulle ges tillfälle att överlägga om möjlighet fanns att avgöra ärendet under dagens sammanträde eller om detta skall ske vid ett extra fullmäktigesammanträde.

Efter ajourneringen yttrade sig landstingsråden Filippa Reinfeldt, Birgitta Rydberg, Ilija Batljan, Gustav Andersson och Birgitta Sevefjord, Lena-Maj Anding, Pia Lidwall, Lars Carlsson, Anders Lönnberg, Anders Johansson samt landstingsrådet Dag Larsson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till M-ledamöternas förslag innebärande återremiss av ärendet med följande motivering "för klargörande av följande frågor som väckts i dagens debatt: Hur hanteras anonymitetsfrågan, kopplat till ålder? Ska även personer med psykiatrisk diagnos få tillgång till sprutbyten? Hur många år ska en missbrukare varit injektionsmissbrukare för att få delta? Vilken modell - Skåne eller Oslo ska tillämpas?"
- 3) avslag till återremissyrkandet
- 4) bifall till Birgitta Rydbergs förslag som innebär att om återremissyrkandet bifalls, kalla in fullmäktige till ett extra sammanträde snarast möjligt för ny behandling av ärendet

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som vill att ärendet avgörs idag röstar ja. Den som ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat att återremittera ärendet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 91 ja-röster, 55 nej-röster, att 2 ledamöter avstätt och att 1 ledamot varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att återremittera ärendet.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av FP-, KD-, C-, S-, V- och MP-ledamöterna.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Ordföranden ställde sedan frågan om fullmäktige kan medge att ett extra fullmäktige kan äga rum för behandling av de vid dagens sammanträde återremitterade ärendena "Ny personalpolicy för Stockholms läns landsting och "Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare". Se bilaga 4.

§ 122

Frågestund

LS 1006-0507

Anf. 135-188

- 1) Dag Larsson (S) till landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M): Kommer du att bjuda in till blocköverskridande diskussioner om ändrat ersättningssystem i primärvården?
- 2) Birgitta Sevefjord (V) till landstingsrådet Filippa Reinfeldt (M): Anser du att vi har tillräckligt med neonatalresurser för att klara behoven under sommarmånaderna?
- 3) Yvonne Blombäck (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Anser du att det är det rätt att bussentreprenörerna ska betala viten vid extratrafik?
- 4) Curt Hansson (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Kan landstingsrådets löften om valårsleverans av ljusa, snygga och trygga busshållplatser/väderskydd enkelt bara avfärdas?
- 5) Birgitta Sevefjord (V) till landstingsrådet Birgitta Rydberg (FP): Anser du att uppdraget från beställaren till Veramottagningen är tillräckligt tydligt för att de ska kunna göra ett bra jobb nu och i framtiden?
- 6) Åke Askensten (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Avser du att göra något för att påskynda reparerandet av rulltrappor som står stilla vecka efter vecka?
- 7) Lars Dahlberg (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Tycker du det är rimligt att Nya Karolinska och Norra stationsområdet måste avsätta mer mark till parkeringsplatser, bilar och tung busstrafik för att få en fungerande trafik i avsaknad av en tunnelbana?

8) Vivianne Gunnarsson (MP) till ordföranden i Waxholms Ångfartygs AB, Mikael Freimuth (M): Kommer WÅAB i framtiden att lägga anbud på båtlinjen mellan södra och norra Hammarbyhamnen?

9) Erika Ullberg (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Ska 150 meter spårväg som nyss anlagts rivas upp igen när Sergels torg ska tätas?

Frågorna antecknades som besvarade.

§ 123

Valärenden (förslag 57)

LS 0809-0820, 0810-0944, 0903-0283, 0912-1018, 1057, 1002-0104, 1003-0219, 0264, 0276, 0280, 0330, 1004-0349, 1005-0399, 0439, 0461,

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Almi Företagspartner i Stockholm fr o m 1 juli 2010 t o m 31 december 2010

S Sylvia Lindgren

Almi Investeringsfond AB fr o m 1 juli 2010 t o m 31 december 2010

Ledamöter

S Staffan Holmberg

Förvaltningsrätten i Stockholm intill utgången av 2010

Nämndemän

S Jan Nord (efter Leif Nyström)
S Sahir Drammeh (efter Göran Uhlander)

Förvaltningsrätten i Uppsala intill utgången av 2010

Nämndemän

M Kim Lützen (efter Inger Nordqvist)
S Ann-Marie Rosén (efter Göte Silver)

Svea Hovrätt intill utgången av 2010

Nämndemän

C Ewa Eriksson Tomaszewski (efter Christina Brofalk)
KD Kent Rune Sjöholm (efter Josef Kovács)

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga val av

en ledamot i styrelsen för stiftelsen Cancercentrum Karolinska, efter Carl Johan Åberg (-)

en ledamot i styrelsen för Almi Företagspartner i Stockholm AB, en plats för (M)

en ledamot i styrelsen för Almi Investeringsfond AB, en plats för (M)

tio nämndemän i förvaltningsrätten i Stockholm, dels efter Gunnar Nygren (FP), Eivor Hindström (MP), Berivan Öngörur (V), Toivo Jokkala (V), Inger Gemicioglu (V), Gunnar Bjerkli (V) samt dels en plats för (C) och tre platser för (V).

tre nämndemän i Svea Hovrätt efter Henning Carlsson (S), Pablo Lizama Farias (V) och Gilda Cordova (V)

fyra ledamöter i skattenämnden för skattekontor 5-8 efter Alexandra von Seth (M), Johan Steenhoff-Eriksen (M), Milan Randelovic (M), samt en plats för (V)

två ledamöter i skattenämnden för skattekontor 9-10 och utlandsskattekontoret efter Patrik Kempe (M) och Olle Hedenblad (M)

Fullmäktige beslutade att utse Gunnel Forsberg (-) till ordförande i Tågia AB (vilande dotterbolag till SL AB). Valet är en korrigerig av tidigare genomfört val vid sammanträdet den 13 april 2010.

§ 124

Miljöredovisning år 2009 för Stockholms läns landsting (förslag 56)

LS 0911-0959

Anf. 189-209

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Gustav Andersson, Vivianne Gunnarsson, Sverre Launy, Åke Askensten, landstingsrådet Raymond Wigg samt Urban Ryadal.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till V- och MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktiges beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa miljöredovisning 2009 för Stockholms läns landsting.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av V- och MP-ledamöterna.

§ 125**Anmälan av nya motioner**

LS 1006-0509--0512

Nr 2010:4 av Erika Ullberg (S) om stopp för åldersdiskrimineringen av ledamöter i övervakningsnämnderna

Nr 2010:5 av Vivianne Gunnarsson m fl (MP) om behov av etiska riktlinjer i finanspolicyn

Nr 2010:6 av Raymond Wigg m fl (MP) om att permanenta Earth Hour arbetet i Stockholms läns landsting

Nr 2010:7 av Raymond Wigg m fl (MP) om att Stockholms läns landsting ska verka för en marin nationalpark i stockholms skärgård

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 126**Bordlagd interpellation 2010:21 av Lars Dahlberg (S) om Spårväg city**

LS 1004-0353

Anf. 210-216

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 13 april 2010 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 11 maj 2010.

Svar på interpellationen, bilaga 5.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg och Christer G Wennerholm, Åke Askensten samt Urban Ryadal.

§ 127**Interpellation 2010:23 av Birgitta Sevefjord (V) om beredskap inför ökat tryck på förlossningsverksamheten**

LS 1005-0415

Anf. 217-222

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 11 maj 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 6.

Landstingsrådet Filippa Reinfeldt hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Birgitta Sevefjord och Filippa Reinfeldt.

§ 128**Interpellation 2010:24 av Yvonne Blombäck (MP) om buller från kollektivtrafiken**

LS 1005-0416

Anf. 223-225

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 11 maj 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 7.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Yvonne Blombäck och landstingsrådet Christer G Wennerholm.

§ 129

Interpellation 2010:25 av Håkan Jörnehed (V) om åtgärder mot privata vårdgivares fuskande

LS 1005-0417

Anf. 226-239

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 11 maj 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 8.

Landstingsrådet Filippa Reinfeldt hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Håkan Jörnehed, landstingsrådet Filippa Reinfeldt, Lena-Maj Anding, landstingsrådet Gustav Andersson, Olle Riechenberg, Thomas Magnusson samt Catharina Elmsäter-Svärd.

§ 130

Interpellation 2010:26 av Yvonne Blombäck (MP) om behovet av nya depåer

LS 1005-0418

Anf. 240-242

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 11 maj 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 9.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Yvonne Blombäck och landstingsrådet Christer G Wennerholm.

§ 131

Anmälan av interpellationer

LS 1006-0492--0497

Nr 2010:27 av Dag Larsson (S) om brister i vårdval för planerad rehabilitering

Nr 2010:28 av Birgitta Sevefjord (V) om Veramottagningen

Nr 2010:29 av Vivianne Gunnarsson (MP) om markföreningar på landstingets fastigheter

Nr 2010:30 av Håkan Jörnehed (V) om hemsjukvårdens roll i vårdval Stockholm

Nr 2010:31 av Lars Dahlberg (S) om befolkningsökningen och utbyggd kollektivtrafik

Nr 2010:32 av Raymond Wigg (MP) om nyttigare mat inom kollektivtrafiken

Interpellationerna besvaras vid nästa ordinarie sammanträde.

§ 132**Nya Karolinska Solna Universitetssjukhus – nytt förslag till tilldelningsbeslut avseende funktionsupphandling i offentlig - privat samverkan (OPS) (förslag 58)**

LS 1003-0255

Anf. 243-253

Fullmäktige beslutade inledningsvis enligt ordförandens förslag

att överläggningen i ärendet hålls inom stängda dörrar i enlighet med KL. 5 kap. 38 § eftersom uppgifter i ärendet omfattas av upphandlingssekretess enligt 19 kap 3 § offentlighets – och sekretesslagen

att nedan namngivna personer har rätt att närvara vid överläggningen i ärendet

Politiska sekreterare: Fredrik Östbom (M), Caroline Karlsson (M), Hans-Erik Malmros (M), David Winks (KD), Petri Salonen (C), Patrik Silverudd (FP), Cecilia Carpelan (FP), Anders Lönn (S), Malin Appelgren (S), Caroline Andersson (S), Ida Strutt (S), Andreas Falk (V) och Inger Hallqvist Lindvall (MP).

Tjänstemän: Mona Boström, Lennart Persson, Erik Gjötterberg, Anne Rundquist, Bodil Tingsby, Helena Holmstedt, Peter Freme, Anne Lindblom, Cathrine Höglund, Anders Fridell, Toivo Heinsoo, Karin Mikaelsson, Leif Österdahl, Tommy Karlsson, Hendry Andersson och Hans Kyhlström.

Stenografer: Roland Nilsson, Lisbeth Davidsson, Karin Ekdahl och Lars Lingvall.

Teknisk personal: Jan Lundqvist och Mats Lundqvist, Qenter.

Härefter ajournerade sig fullmäktige så att utrymning av landstingssalen och åhörarläktaren och avsökning kunde genomföras.

Ordföranden informerade sedan om sekretessbestämmelserna och om jävsbestämmelserna.

Härefter inleddes överläggningen i ärendet.

Under överläggningen yttrade sig landstingsråden Catharina Elmsäter-Svärd, Ilija Batljan och Stig Nyman, Thomas Magnusson, landstingsråden Birgitta Rydberg, Raymond Wigg, Gustav Andersson och Birgitta Sevefjord.

Efter överläggningarnas slut och inför det offentliga beslutsfattande i ärendet tilläts insläpp på åhörarläktaren.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att upphäva landstingsfullmäktiges beslut den 4 maj 2010, § 94 beslutsatserna nr 7- 18

samt besluta *att*

7) tilldela anbudsgivare Skanska Infrastructure Development AB/Innisfree Limited kontrakt för OPS-uppdraget att konstruera, bygga, driva, underhålla och finansiera den nya sjukhusanläggningen i Solna, Nya Karolinska Solna Universitetssjukhus

8) Stockholms läns landsting under hela avtalsperioden ska vara ägare av fastigheterna på vilka det nya sjukhuset uppförs liksom av anläggningarna som sådana

9) godkänna att Projektavtal ingås mellan Stockholms läns landsting och anbudsgivare Skanska Infrastructure Development AB/Innisfree Limited eller ett av anbudsgivaren kontrollerat projektbolag

10) godkänna att följande relaterade avtal som omnämns i Projektavtalet ingås av Stockholms läns landsting i anslutning till Projektavtalet: Finansiärernas direktavtal, Depositionsavtal, Entreprenörens Säkerhetsavtal, Tjänsteleverantörens Säkerhetsavtal, Avtal om försäkringsersättningskonto samt Uppdragsavtal för Oberoende Besiktningsman

11) Stockholms läns landsting åtar sig att betala årligt vederlag, att erlagga engångsbetalning av vederlag vid färdigställande av viss fas och att erlagga resultatbaserade betalningar under byggfasen i enlighet med Projektavtalet och dess bilaga 23 (Betalningsmekanism), vilka utifrån föreliggande antaganden idag kan beräknas till de belopp som framgår av tabell över vederlag och beräkningar under byggfasen

12) godkänna att årsvederlaget vid basdagen (ÅVO), bestäms i samband med att "financial close" äger rum, under förutsättning att årsvederlaget vid basdagen (ÅVO), sådant det anges i Projektavtalet vid undertecknandet av det, inte överstiger 1 660 000 000 kronor

13) godkänna de i Projektavtalet angivna villkoren för ett eventuellt förtida överförande till Stockholms läns landsting av hela OPS-uppdraget i form av möjlighet till förtida uppsägning (utan orsak) av Projektavtalet från landstingets sida

14) Thoraxbyggnaden bevaras och ansluts till den nya sjukhusanläggningen

15) uppförandet av ett patienthotell ingår i OPS-uppdraget

16) uppdra åt landstingsstyrelsen att ansvara för att Projektavtalet mellan Stockholms läns landsting och anbudsgivare Skanska Infrastructure Development AB/Innisfree Limited eller ett av anbudsgivaren kontrollerat projektbolag, och övriga till nämnda avtal relaterade avtal undertecknas, och att all nödvändig dokumentation i samband med detta sammanställs och utfärdas

17) uppdra åt landstingsstyrelsen att ansvara för att all annan dokumentation och alla andra underrättelser för Stockholms läns landstings räkning, som är nödvändiga eller önskvärda att undertecknas eller avsändas i samband med Projektavtalet och därtill relaterade avtal, undertecknas eller avsänds

18) uppdra åt landstingsstyrelsen att ansvara för utseende av Stockholms läns landstings ombud i enlighet med krav i Projektavtal med de funktioner och befogenheter som framgår av Projektavtal

20) kostnader i samband med resultatbaserade betalningar under byggfasen för år 2010 finansieras av Koncernfinansiering

UTTALANDEN

V-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

AVSLUTNING

Ordföranden meddelade att eftersom ärendet om Nya Karolinska Solna behandlats under ordinarie sammanträde har S-, V- och MP-ledamöterna återtagit sin begäran om ett extra fullmäktigesammanträde den 8 juni kl 18.00.

Efter förslag från ordföranden beslutade sedan fullmäktige att extra fullmäktigesammanträde avseende behandling av det återremitterade ärendena "Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare" samt "Ny personalpolicy för Stockholms läns landsting kommer att äga rum den 21 juni 2010.

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 19.30.

Vid protokollet

Peter Freme

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 8 juni 2010

§ 114 Justering

Ordföranden: Punkten 20 på tilläggslistan är det brådskande ärendet. Det föreslås att den behandlas som sista punkt på dagordningen. Det är ett beslutsärende, och vi brukar ju lägga sådana tillsammans, men med hänsyn till en praktiska förfaranden som har med sekretessen att göra är det bekvämt att den läggs sist på dagordningen.

När det gäller det ärendet ska jag också säga att de handlingar i det ärendet som finns efter landstingsstyrelsens beslut nu kl. 9 nu är under tryckning. De kan bli färdiga att kvittera ut framåt 13-tiden, och då finns de i foajén. Jag vill dock säga att ni kvitterar ut dem på eget ansvar. Det råder sekretess, och ni kan inte sitta och läsa i dem så att det går att filma vad som står i dem eller läsa det uppifrån läktaren. Detta säger jag bara som en information

Anförande nr 1

Lena - Maj Anding (MP): Ordförande! Jag tycker att det är viktigt att vi får en kort ajournering före behandlingen av den punkten, så att vi har möjlighet att läsa på annan plats och sedan kan komma ned hit och fatta vårt beslut.

Ordföranden: Det blir automatiskt en ajournering eftersom det tar upp till 30 minuter att se till att inga obehöriga finns i salen och så vidare. Det blir alltså en ajournering, men tack för att du påpekade detta. Med detta utgår jag från att förfarandet i det ärendet är klart.

§ 115 Anmälan av landstingsstyrelsens beslut om Förlängning av Tiohundra-projektet i Norrtälje

Anförande nr 2

Lennart Rohdin (FP): Fru ordförande! Jag är medveten om att detta är ett anmälningsärende, så jag har givetvis inga yrkanden. Men det är ändå förhållandevis sällan som Tiohundraverksamheten diskuteras offentligt utanför sammanträdesrummen. Det är dock en viktig fråga för invånarna i Tiohundraverksamhetens upptagningsområde. Den tillkom också mot bakgrund av en rätt uppseendeväckande diskussion som engagerade väldigt många medborgare. Jag hade dessutom själv förmånen att få sitta både i Tiohundra-nämnden och i styrelsen för Tiohundra AB under det första året, 2006.

Vad jag och alla som har sett verksamheten kan konstatera är att det är en väldigt uppskattad verksamhet. Den fungerar bra och har svarat mycket väl mot de förväntningar som fanns när den startades upp. Det är odiskutabelt att det har funnits en del problem, framför allt av ekonomisk art, men det visade sig att de i hög utsträckning berodde på att verksamheten var underbudgeterad, vilket därefter har rättats till.

Förra året genomfördes en utvärdering av Tiohundraverksamheten i enlighet med de riktlinjer som drogs up från början. Det är bara att konstatera att resultatet är snarare bättre än väntat. Mot den bakgrunden är det väl ett understatement om jag säger att jag absolut inte skulle ha haft några invändningar om verksamheten skulle ha permanentats redan nu.

De problem som man pekar på i utvärderings rapporten ligger framför allt på den övergripande styrningen och den funktion som huvudmännen har haft i verksamheten. Det ligger inte direkt i Tiohundra-nämndens egen verksamhet, som fungerar bra. Jag har höga förväntningar på att huvudmännen ska reda ut de här frågorna så att det även på den nivån fungerar och motsvarar verksamheten.

Avslutningsvis kan jag bara konstatera att det nu handlar om en förlängd försöksverksamhet. Vi får hoppas att man reder ut de problem som kan återstå. Jag vill dock påpeka att det vore på sin plats med att det senaste tramset med uppsagda avtal inom hemtjänsten reds ut omgående mellan Tiohundra nämnden och Tiohundra AB. Försöksverksamheten ska pågå under goda förutsättningar, och det är inte det här tramset.

Anförande nr 3

Håkan Jonsson (S): Ordförande, fullmäktige! För oss socialdemokrater är Tiohundra projektet mycket viktigt. Det är ett projekt som efter de här två åren kommer, åtminstone som vi ser det nu, att övergå i en permanent verksamhet. Det vi tyckte i det här ärendet, som ju är ett anmälningsärende, är att den utvärdering som gjordes under 2008-2009 också borde ha legat till grund för korrigeringar i projektet från den första perioden. Tyvärr blev det inte så. I stället ställdes vi inför ett fait accompli som innebar att projektet med automatik förlängdes med två år. Det står inte riktigt så i handlingarna, men i och med att man inte före en viss tid sade upp projektet förlängdes det med två år.

Vi hade förslag om korrigeringar för projektet. Nu blev det inte så, och vi får acceptera det. Men samtidigt vill vi göra korrigeringar, och det kommer i ett senare skede förslag från oss om det.

Vi vill dock understryka att projektet är värdefullt. Det har gått väldigt bra med projektet.

Anförande nr 4

Lena-Maj Anding (MP): Ordförande, landstingsledamöter! Trots att Miljöpartiet inte sitter med i Tiohundra nämnden har jag som företrädare för partiet varit med i de samtal som har rört Tiohundra projektet och som bland annat har gällt förlängningen. Miljöpartiet stöder förlängningen på två år men tycker att det är viktigt att alla partier finns med i utvärderingen när man ska utvärdera detta 2011, så att man kan få det hela belyst från olika håll.

Det har blivit fina förbättringar och effektiviseringar med Tiohundra nämnden, framför allt inom äldreomsorg, psykiatri och rehabilitering. Det är frågor som ligger oss varmt om hjärtat. Att man kan göra anpassningar till den lokala befolkningens behov ser vi som väldigt bra. Om vi hittar en bra styrmodell för detta – utvärderingen får väl visa hur man kan komma fram till en bättre styrning – vill vi gärna se att försöket permanentas. Man kan kanske också gå vidare. Det kan finnas fler kommuner som är intresserad av en sådan här verksamhet.

Detta är den politiska inriktning som vi har i det här ärendet. Att alla partier ska vara med i utvärderingen tycker vi är oerhört viktigt.

§ 117 Markförening i anslutning till f.d. Söderby sjukhus, fastigheten Salem 5:29 i Salems kommun

Anförande nr 5

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Självklart tycker vi att det är viktigt att vi nu lägger dessa 16 miljoner kronor på saneringen. Vi biträder naturligtvis det här förslaget.

I samband med det här skulle det dock vara av intresse att väcka frågan vilka andra sådana markföreningar som finns. Jag lägger i dag fram en interpellation om det som jag hoppas kommer upp på nästa landstingsmöte. Den handlar om att vi genom en inventering ska få veta vad man kan befara finns på landstingets fastigheter.

Det finns ju många försyndelser sedan tidigare. Exempelvis fanns de stora kvicksilverutsläppen från Serafen i Klara sjö, som det inte gick att göra någon ordentlig sanering av, utan vi blev tvungna att täcka in dem. Självklart är en sådan sak något som vi inte vill lämna över till kommande generationer. Därför är det av stort intresse för oss, för alla ledamöter och för stockholmarna överlag att få veta hur det egentligen står till.

Det var ju av en slump som man upptäckte den här miljöförstöringen vid Söderby. När man skulle göra en gångväg började man gräva, och då hittade man nedgrävt farligt avfall, som naturligtvis inte skulle finnas där. Det är viktigt att man nu också tittar på informationen till personal och andra om det farliga avfallet. Jag har följt miljöprogrammet och utvecklingen av informationen, och det verkar som att vi har blivit bättre, men vi vet inte riktigt hur de gamla miljösynderna kan uppföra sig i framtiden, och därför är det väldigt viktigt att vi får en kartläggning av dem.

§ 119 Ny personalpolicy för Stockholms läns landsting

Anförande nr 6

Landstingsrådet Wallhager (FP): Fru ordförande, ledamöter! Vi har i dag att fatta beslut om en ny personalpolicy. Det är kanske ett av våra viktigaste styrdokument. Det är ett kort, kärnfullt, värdebaserat dokument ni har framför er. Det är tänkt att det ska utgöra plattformen för vår personalpolitik.

Självklart stannar inte arbetet i och med att vi har fattat beslut i denna sal, utan arbetet med implementering går vidare. Man kan inte nog poängtera vikten av en ordentlig implementering i våra olika verksamheter där varje enskild förvaltning och bolag måste ta ansvar för att kommunicera värderingar och mål utifrån den gemensamma plattformen.

I inledningen på dokumentet tydliggörs att personalen som arbetar inom SLL har som främsta uppgift att uppfylla målet om nöjda medborgare, oavsett om man möter medborgaren som patient eller som kund i till exempel SL. Att alltid se individen möta patienten eller kunden med empati, respekt och att värna allas lika värde är självklart också ingredienser i denna policy.

Att dialog och meddelarfrihet är en grundläggande princip i landstingets värdegrund är också lika självklart. Att landstinget ska tillvarata medarbetarnas erfarenheter och kunskaper och värdesätta den mångfald som olika kön, ålder, sexuell läggning, trosuppfattning och funktionsnedsättning utgör är självklart också oerhört viktigt.

Att jämställdhet mellan män och kvinnor är en grundläggande målsättning håller vi alla med om. Därför är det självklart att ett aktivt jämställdhetsarbete är en naturlig del av landstingets personalpolitik.

Ordförande, ledamöter! Policyn tydliggör tre grundläggande mål: aktivt ansvarstagande, ett kund- och resultatfokus och en förändring och en utveckling. Alla medarbetare har ett gemensamt ansvar för att resurserna utnyttjas på ett effektivt sätt, och delaktighet och inflytande är viktiga förutsättningar i detta arbete. Vi tydliggör vad våra medarbetare ska arbeta för och vad våra chefer har att ta ansvar för.

Utvecklingsarbetet är en ständig process där kvalitet och effektivitet bygger på medarbetarnas dagliga insatser. Detta är inget man kan göra en eller ett par gånger per år, utan det måste vara ständigt närvarande. Nyttänkande, kreativitet och kostnadseffektivitet är viktiga nyckelord.

Personalpolicyn är ett kortfattat dokument, och det ska ge våra verksamheter en vägledning i hur våra verksamheter ska hantera sin roll som arbetsgivare. Det är ett arbetsgivar dokument. Det är inte en plats för att precisera parternas personalpolitik, utan den ska preciseras på andra ställen.

Självklart vill vi i Folkpartiet och Alliansen göra mycket mer för våra medarbetare än vad som tydliggörs i policyn. Jag kan nämna ett exempel, nämligen att vi måste säkerställa utvecklingen för de kommande ledarna i denna komplexa organisation och säkerställa att vi har ett utvecklingsarbete och ett chefsprogram som säkerställer att vi får fram bra ledare.

Jag ska kort också nämna något om processen där detta dokument har vuxit fram. Vid fem tillfällen har ärendet varit uppe i produktionsutskottet. Det började som en informationspunkt och slutade som ett beslutsunderlag. Däremellan har utskottets ledamöter förstås haft möjlighet att både enskilt och i grupperingar ställa frågor och komma med inspel.

Facket har också haft möjlighet att påverka själva dokumentet. Vid tre tillfällen har det varit uppe som informations- och diskussionspunkt i CSG, alltså Centrala samverkansnämnden. Det har också utarbetats av vår personaldirektör i samverkan med de representanter som finns i landstingets ledning och i våra bolag, och vår personaldirektör har också haft en åsikt.

Det är ett tungt, kärnfullt och bra värdebaserat dokument. Det lyser om det. Jag yrkar förstås bifall till förslaget.

Jag vet att oppositionen har kritik. Jag skulle vilja poängtera att detta är ett arbetsgivar dokument. Det tydliggör kanske också de olika åsiktsskillnader som finns mellan blocken. Jag kommer att bemöta det.

Anförande nr 7

Johan Sjölander (S): Fru ordförande, fullmäktige! Jag kommer att yrka återremiss på det här ärendet med motivtexten i den andra punkten i den rödgröna reservationen i landstingsstyrelsen, nämligen att det bör tillsättas en bred partipolitisk grupp som jobbar med detta ordentligt.

Bakgrunden till återremissen är egentligen ganska enkel. Vi har i dag en personalpolicy som är bra, men den går att utveckla. Det går att stärka landstingets personalpolitik på flera områden. Det förslag som här föreligger innebär dock ingen förstärkning utan en försämring. Av landstingets personalpolicy. Väldigt mycket saknas. Stor kraft har i stället lagts på att skriva in självklarheter som att folk ska göra sitt jobb. Det behöver kanske understrykas, men det kan inte vara allt som vår personalpolitik innebär.

Vi har i mitt parti en tydlig vision om hur landstinget ska vara som arbetsgivare. Vi ska vara en mönsterarbetsgivare. Brukarna tjänar på det. Det är först när vi är en mönsterarbetsgivare som vi kan attrahera de bästa anställda och få t den bästa verksamheten. Personalen är den bästa strategiska resursen vi har när det gäller att skapa den bästa vården och den bästa kollektivtrafiken.

Det finns också mycket att modernisera i personalorganisationen. Det finns gamla hierarkier som måste rivas ned, och vi måste skapa en modern, nytänkande organisation, och där är personalpolitiken ett oundgängligt strategiskt verktyg.

Det har under resans gång, precis som Maria Wallhager framhöll, funnits ansatser från den politiska ledningen i produktionsutskottet och från förvaltningen att söka ett samförstånd i de här frågorna. Det är något som jag har bejakat. Problemet är bara att ansatserna inte har lett någonstans. De synpunkter som under informella former har förts fram i olika sammanhang har inte tydligt beaktats i den produkt som vi nu har att ta ställning till.

Det är inte bara den politiska oppositionen som känner så. Det kanske man skulle kunna ha levat med. Också personalens organisationer känner på samma sätt. Längst bak i ärendet kan ni se att personalorganisationerna gemensamt enhälligt avstyrker det förslag till personalpolicy som fullmäktige nu har att ta ställning till. Pratar man med personalorganisationernas företrädare uppfattar man en sak genomgående, nämligen att man inte upplever att det har varit en tillräckligt förankrad process.

Det är klart att detta är ett arbetsgivardokument. Det är vår policy som arbetsgivare och inget som ska förhandlas med parterna. Men vad säger det om oss som arbetsgivare om vi inte ens är beredda att lyssna och ta intryck av de erfarenheter som personalorganisationerna sitter på. Är det ett tecken på moderna arbetsgivarskap eller på en framsynt personalpolicy? Jag svarar nej på det.

Jag tror att det finns utrymme för att skapa långsiktigt hållbara riktlinjer för hur vi som koncern ska hantera vår personal- och arbetsgivarroll. Jag är övertygad om det, och det är därför vi i dag gör ett återremissyrkande i stället för ett avslagsyrkande. Den här processen måste göras om. Den process som hittills har varit har ju inte fungerat. Det behövs en strukturerad dialog mellan partierna och med andra berörda parter, till exempel personalens organisationer.

Anledningen är enkel: Detta som vi i dag har att hantera är inte vilket dokument som helst. Det är ett dokument som handlar om hur vi som koncern ska förhålla oss till den allra viktigaste resurs vi har, nämligen personalen. Det är den absolut viktigaste resursen i en kunskapsintensiv välfärdsproducerande organisation. Det är det som det här dokumentet ska reglera. Det kan inte slarvas bort.

Jag yrkar på återremiss.

Anförande nr 8

H å k a n J ö r n e h e d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter och eventuell landstingspersonal som lyssnar! Detta ärende påverkar er. Maria sade att förslaget till personalpolicy har tre grundläggande mål. Jag har två argument för att vi ska återremittera.

Jag tycker att en personalpolicy borde vara en verktygslåda för hur vi arbetsgivare, chefer och medarbetare tillsammans kan utveckla landstingets verksamheter för resenärer, patienter, anhöriga och medborgare, som därmed kan erbjudas ökad kvalitet och bättre bemötande.

Tyvärr tycker jag inte att förslaget till personalpolicy lever upp till detta. Alla policydokument riskerar ju att bli hyllvärmare om de inte hanteras rätt. Tyvärr löper detta förslag till personalpolicy stor risk att till och med hamna bakom bokhyllan och aldrig hittas eller användas. För det förslag som här presenteras är ett förslag som en enig opposition vill återremittera och personalorganisationerna inte tillstyrker. De enda som verkar vilja ha det är den borgerliga majoriteten här i fullmäktige.

Mitt första argument för att återremittera är processen och framtagandet av dokumentet. Det finns politiska olikheter i synen på personalfrågor och arbetsgivaransvar, men det finns också många frågor där vi är överens och där vi borde kunna hitta en gemensam grund. Därför menar vi att vi bör tillsätta en politisk referensgrupp som arbetar fram ett grundläggande dokument. Det är inget ovanligt här i landstinget. Det har skett ett antal gånger då vi har tagit fram handlingsplaner, policyer och program. Ibland är till och med processen viktigare än själva resultatet.

Denna process saknar vi. Man skulle ha kunnat ha gemensamma diskussioner över partigränserna, lyssnat på arbetstagarorganisationerna och deras synpunkter. Vi som politiker och arbetsgivare har vår roll och de fackliga organisationerna har sin, men det är aldrig farligt att lyssna på varandra och ha en dialog.

Vi skulle ha kunnat ha diskussioner med våra personalchefer och frågat vad de behöver för verktyg för att personalpolicyn ska bli ett levande dokument som är användbart i vardagen. Jag skulle gärna lyssna vidare på de moderata ledamöter i produktionsutskottet som har haft åsikten att visionen är otydlig. Jag tror att det skulle berika personalpolicyn och framtagandet av den.

Den andra anledningen att återremittera förslaget är kanske den viktigaste. Förslaget är nämligen inte bra. Det är otydligt och okonkret. Det är många vackra ord, men vad betyder de i praktiken? Hur får vi det att hända? Det räcker med att läsa sista sidan i ärendet och ta del av personalorganisationernas frågor för att förstå vad jag menar.

Jag tycker att det här dokumentet är en sammanblandning av arbetsgivarrollen, chefsnivån och medarbetarnivån. Man blandar friskt äpplen och päron, och det blir mer än bara en obegriplig fruktsallad.

Förslaget i dag är ändå något bättre än det första förslaget, som presenterades i produktionsutskottet i början av året. Det första förslaget saknade helt skrivningar om jämställdhet. Är det inte anmärkningsvärt att detta helt saknades i Stockholms läns landstings personalpolicy år 2010? Vi har ändå 80 procent kvinnor anställda.

Nu finns det med, och det är ju en utveckling, så det är klart att dokumentet har blivit lite bättre än det var från början.

Vi i Vänsterpartiet har kunnat påverka detta med jämställdheten när vi hade ett möte med personaldirektören om detta. Någon övrig politisk hantering har det inte varit. Vi framförde detta om att återremittera ärendet och tillsätta en politisk referensgrupp redan då ärendet hanterades i produktionsutskottet. Då sade ordföranden Maria Wallhager: Men jag har ju haft två möten med Johan Sjölander och Socialdemokraterna! Men de två andra oppositionspartierna fick inte vara med. Vi var fullkomligt ointressanta.

Nu får ni en chans till. Gör om! Ta nu vår utsträckta hand, så gör vi om den här processen! Om det går att komma överens om ekonomin för NKS går det givetvis att komma överens också om en ny personalpolicy. Därmed yrkar jag bifall till förslaget om återremiss.

Anförande nr 9

Landstingsrådet Wallhager (FP): Ordförande! Jag börjar med att yrka avslag på förslaget om återremiss.

Jag har haft flera samtal med oppositionens gruppföreträdare, Johan Sjölander. Vi har haft fem möten i produktionsutskottet. Jag tycker att det är en stor politisk process där man har kunnat påverka, diskutera och ställa frågor. Vi har lyssnat på varandra. Det har varit anmärkningsvärt tyst, för att inte säga tomt, på andra sidan bordet.

Anförande nr 10

Håkan Jörnehed (V): Det är ju bra att du berättar hur det har gått till, Maria, för jag, som är gruppleddare för Vänsterpartiet, har inte fått ha ett endaste möte med dig under den här processen. Jag förstår att du menar att jag är fullständigt ointressant. Det är ju det du står och säger.

Anförande nr 11

Lena-Maj Anding (MP): Ordförande! Miljöpartiet vill också återremittera personalpolicyn, för vi tycker att den behöver kompletteras. Den har ändrats något, men inte riktigt så som vi skulle vilja.

Vi tycker att det är viktigt att vi som arbetsgivare lägger fast mål för vad vi som landsting ska leva upp till i förhållande till våra anställda. Det är inte bara anställda som ska leverera. Det ska vi också göra. Vi tycker att man ska ta ett mer samlat grepp om utbildnings- och rekryteringsfrågorna. Det är ju många avgångar som kommer. Det är ett generationsskifte på gång i hela landstinget, och vissa yrkesgrupper är mer utsatta än andra. Här behövs ett helt annat dokument som stöder både rekrytering och utbildning i hela organisationen.

Arbetstidsfrågor och frågor om anställningsformer är också oerhört viktiga i detta. Man måste se över detta så att man kan rekrytera ungdomar till de viktiga arbetena i landstinget. Dessutom tycker vi att samverkanslösningar saknas i dokumentet. Man måste titta mer på detta och se hur man kan komma fram i samarbete med andra, både med fackliga organisationer och inom landstingets organisation, för att stödja att vi får en bra personalpolitik.

Maria Wallhager nämnde att hon hade haft kontakt med Johan Sjölander som oppositionens gruppföreträdare. Vi i Miljöpartiet förbehåller oss dock rätten att ha egna företrädare. Jag är gruppleddare i Miljöpartiet de gröna, och vi har också ett oppositionslandstingsråd. Vi har också Åke Askensten, som sitter i produktionsutskottet. Det hade varit lämpligt att kontakta någon av oss.

Vi tycker att det är viktigt att alla partier är med i arbetet med landstingets personalpolicy, och därför vill vi också återremittera ärendet.

Anförande nr 12

Johan Sjölander (S): Det är riktigt att jag har träffat Maria Wallhager i min egenskap av Socialdemokraternas gruppleddare under den här processen. Jag har då framför ett antal ståndpunkter som inte har beaktats i det dokument som vi här har att ta ställning till. Visst har vi pratat, men det har inte hänt något sedan. Detta är den impact som Socialdemokraterna har haft på det här dokumentet.

Anförande nr 13

Åke Askensten (MP): Ordförande, fullmäktige! Det kommer senare i dag att visa sig att vi har lyckats komma överens om något så viktigt som att förändra upphandlingen av Nya Karolinska sjukhuset. När vi klarar det borde vi väl också kunna klara att ha en gemensam personalpolicy som de flesta, om inte alla, partier kan ställa sig bakom. Det kan inte vara så att de förslag som kommer från oppositionen bara klubbas ned med automatik. Det är inte särskilt konstruktivt. Vi borde kunna samarbeta i en sådan här fråga som berör så många.

Det har också påpekats att 80 procent av de anställda är kvinnor. Det finns brister i jämställdheten.

Man kan också se brister när det gäller meddelarfriheten i landstinget. Vi vet hur den anställda vid Södertälje sjukhus som påpekade missförhållanden råkade illa ut. Vi måste ha en politik som förhindrar att folk råkar illa ut på det sättet.

Johan Sjölander är möjligen utsedd av Socialdemokraterna men inte av Miljöpartiet. Han är i och för sig duktig, men det räcker inte att Wallhager samråder bara med honom.

Vi vill alltså att ärendet ska återremittera. Vi vill också att man tillsätter en parlamentarisk styrgrupp som kan åstadkomma ett bättre förslag till personalpolicy.

Anförande nr 14

Carl-Anders Ifvarsson (FP): Ordförande! Jag vill med en gång säga att det här är ett alldeles utmärkt förslag till personalpolicy. Det är klart, tydligt och hållet just på den övergripande nivå där policydokument av det här slaget ska befinna sig.

Det är inte en uppgift för det här dokumentet att detaljreglera personalpolitiken för alla landstingets 45 000 anställda, utan det ska ge tydliga riktlinjer för hur de olika verksamheterna ska omsätta detta så att det blir en bra personalpolitik.

Det är viktigt att komma ihåg att den personalpolicy som i dag antas av fullmäktige ska omsättas i program och aktiviteter på den lokala nivån, i bolag, förvaltningar och verksamheter. Som jag ser det är detta kanske den viktigaste funktionen. Sedan dokumentet

väl blivit antaget vidtar ett intensivt arbete på olika håll i landstinget med att anpassa och omsätta den övergripande policyn i den egna verksamheten.

Den breda diskussion som kommer att äga rum i olika styrorgan med anledning av policyn kommer på olika sätt att involvera många chefer och anställda. Det är en av de viktigaste uppgifterna. Jag vill understryka det. Det här dokumentets roll är att ge övergripande riktlinjer för hur man på lokal nivå ska utforma sin personalpolitik. På det här sättet kommer landstingets personalpolitik att omsättas i praktisk handling på ett intensivt och dynamiskt sätt.

Landstinget ska vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare. Det är den ganska självklara utgångspunkten i policyn. Av medarbetarenkäter ser vi att vi har kommit en bra bit på väg. Landstinget har inte alltid upplevts på det viset, men nu redovisas förbluffande höga siffror när det gäller medarbetarnas tillfredsställelse och trivsel. Det gäller över hela landstingsorganisationen.

Våra medarbetare ska känna sig stolta över att arbeta i landstinget. De ska alltid sätta kundens, patientens eller resenärens bästa i främsta rummet. Det innebär mycket. Det innebär att vi ska ha kompetenta och engagerade medarbetare som tar ett aktivt ansvar. Det kräver att vi skapar attraktiva arbetsplatser med en fri och öppen dialog som präglas av medinflytande och delaktighet. Det innebär att vi som arbetsgivare ska ta till vara och utveckla våra medarbetares kompetens. Det innebär också att chefer på alla nivåer ska sätta upp tydliga mål för medarbetarna – mål som innebär krav på kvalitet och säkerhet. Det innebär att vi alla gemensamt, chefer och medarbetare, ska se till att landstingets resurser används på ett ansvarsfullt sätt.

Det här dokumentet utgör en klar och tydlig personalpolicy, men uppenbarligen anser inte oppositionen det. Jag har deltagit i produktionsutskottets långa behandling av detta ärende, som Maria redovisade här. Det har varit fem långa omgångar med remisser åt olika håll. Jag har läst reservationen och försökt förstå vad det egentligen är som oppositionen inte gillar. Det är svårt att få grepp om det.

I det första utkastet var det inte tillräckligt om jämställdhet. Det är tydligen inte tillräckligt nu heller, trots att det framhålls som en av de viktigaste punkterna i personalpolicyn: "Jämställdhet mellan män och kvinnor är en grundläggande målsättning, och ett aktivt jämställdhetsarbete är därför en naturlig del av landstingets personalpolitik." Hur mycket tydligare kan det sägas?

Jag vill påstå att om det hade framförts konkreta ändringsförslag i produktionsutskottet när det här dokumentet antogs hade man förstås diskuterat dem ingående. Nu sägs det att vi bör inrätta en politisk grupp som ska diskutera detta. Men produktionsutskottet, med dess breda sammansättning, är ju just en sådan politisk beredningsgrupp! Vi har fria och öppna diskussioner där. Det blir fullkomligt meningslöst att återremittera ärendet för att tillsätta en annan beredningsgrupp. Jag är verkligen inte säker på att vi kommer att få mindre av ord i ett sådant dokument.

Kanske är det också där som skon klämmer – det är inte tillräckligt med värdeladdade ord i det här dokumentet, men det är ett tydligt och bra dokument. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 15

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Carl-Anders Ifvarsson säger att det här är ett utmärkt förslag till personalpolicy. Vi sitter ju båda i produktionsutskottet, och jag minns att du tyckte att det var ett bra förslag redan första gången det presenterades, trots att det helt saknade skrivningar om jämställdhet.

Nu har du kommit på att det är bra med jämställdhet, och i vår gamla personalpolicy var jämställdheten det allra första som kom. Det var en portalfråga och något som vi tryckte mycket på.

Det står också att vi ska bli attraktiva arbetsgivare. Hur ska vi kunna bli det om vi inte har personalorganisationerna med oss i dokumentet?

Anförande nr 16

Carl-Anders Ifvarsson (FP): Jag vidhåller att det här är ett bra dokument som innehåller tydliga och klara riktlinjer för landstingets personalpolitik. Nu frågar du, Håkan Jörnehed, hur vi ska göra om vi inte har personalorganisationerna med oss. Jag undrar om du inte har missuppfattat personalpolicyns roll. Det är vi som arbetsgivare som fastställer vilken policy vi vill driva i förhållande till de anställda. Självfallet har det förts resonemang med de anställda i olika konstellationer, men det är inget som personalorganisationerna som sådana ska ta ställning till eller ge sitt bifall till, lika lite som vi som arbetsgivare kan ställa krav på att vara med och diskutera deras olika policydokument.

Anförande nr 17

Håkan Jörnehed (V): Så, Carl-Anders, med din argumentation spelar det ingen roll om man har med sig personalorganisationerna eller inte? Det hade vi i den gamla personalpolicyn. Var det dåligt då?

Jag kan också säga att den gamla personalpolicyn var alla politiska partier överens om. Det går, om man vill!

Anförande nr 18

Johan Sjölander (S): Det efterlystes vad det konkret handlar om för skillnader i åsikter. Vad skulle vi vilja se mer av?

Några punkter har vi lyft fram i vår reservation i landstingsstyrelsen, och även i produktionsutskottet, som man kan titta på. Det handlar om hur vi utvecklar vårt eget arbetsgivaransvar. Vi kan vara stolta då vårt landsting faktiskt har ganska bra relationer med heltidstjänster, fasta anställningar tills vidare och så vidare. Men vi ser en oerhörd risk för att det börjas luckras upp här och var. Vi ska ta slå fast att vi som arbetsgivare står för fasta och sjysta anställningar.

Relationerna till personalorganisationerna är en sådan viktig grej. Jag möter i dag ute i landstinget ibland fackliga företrädare som berättar att deras kolleger på den privata sidan möter en mycket större förståelse för fackliga organisationers arbete och vikten av att ha starka parter på marknaden. Det är otillständigt, och det måste vi markera emot. Jag hörde av Maria Wallhager att Moderaterna nog inte skulle gå med på sådana skrivningar, men jag vet ju inte för vi har inte provat det. Jag tycker det är viktigt att vi står fast vid att vi står för den svenska modellen med starka parter, som tar ansvar också tillsammans.

Vi pratar också om modernisering. De fackliga organisationerna pratar om kompetensutveckling som ett konkret krav. Det finns flera sådana punkter, Carl-Anders, som saknas i det förslag till policy som här föreligger.

Anförande nr 19

Carl-Anders Ifvarsson (FP): Jag vill nog påstå att även majoriteten i den här salen står för den svenska modellen och tror på starka parter som gemensamt tar ansvar. Men det innebär ju inte att man går in och övertar varandras uppgifter och roller, förstås.

Du talar också om att det saknas en tydlig politisk inriktning vad det gäller yrkesroller, en modern arbetsorganisation och sådant. Jag måste säga att i det här dokumentet finns det väldigt väl beskrivet hur vi ska ha fortlöpande kompetensutveckling, att kompetensen hos de anställda är av avgörande betydelse för resultaten och så vidare. Det här dokumentet svarar väldigt väl mot de lite otydliga yrkanden som ni har kommit med under processens gång.

Anförande nr 20

J o h a n S j ö l a n d e r (S): Det tycker varken jag eller personalorganisationerna, att det är på det sättet.

Men jag håller med dig. Jag tror att ni står upp för den svenska modellen, Carl-Anders. Jag tror att det finns utrymme för oss att hitta en samsyn om hur vi ska bli en riktigt, riktigt bra arbetsgivare och hur vi ska kunna stå för det både inför våra personalchefer och internt men också externt och utåt. Det handlar om rekrytering, det handlar om landstingets anseende som arbetsgivare.

Det är ju därför vi yrkar återremiss! Vi har inte skrivit ett eget förslag som vi ska rösta om sedan, utan vi tror fortfarande att det går att komma överens om detta. Det är det som är hela kärnan i vår argumentation.

Nej, jag ser inte heller några stora ideologiska klyftor. Därför: Ge det en chans till! Låt oss ta chansen att komma överens och skapa en långsiktigt hållbar policy, som vi över mandatperioderna kan jobba efter tillsammans för landstingets bästa!

Anförande nr 21

Landstingsrådet N y m a n (KD): Ordförande, ledamöter! Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget från landstingsstyrelsens majoritet och samtidigt yrka avslag på återremissyrkandet.

Som grund för detta vill man från oppositionen ha en "politisk styrgrupp". Jag påstår att produktionsutskottet är denna styrgrupp, enligt det reglemente som vi har i enhällighet antagit här i fullmäktige i början på mandatperioden. Det är väldigt tydligt sagt att personalfrågorna hör hemma där. Hur en ny gruppering med ytterligare möten skulle kunna tillföra något har jag lite svårt att förstå – inte minst eftersom frågan dessutom under processens gång har varit uppe vid, som vi hört, fem tillfällen. Det har naturligtvis dessutom funnits möjligheter att diskutera detta med personaldirektören och hennes medarbetare under vägs, vilket har skett med de fackliga företrädarna som framgår av protokollskopian som finns på sista sidan i ärendet. Det står "ett flertal", däremot inte hur många. Tre, säger nu ordföranden i produktionsutskottet att det har varit.

Jag var också med i den personalberedning som ledde arbetet med den förra personalpolicyn, och det var ungefär motsvarande antal möten. Vi träffades ett antal gånger och diskuterade den policyn, och vi lyckades komma fram till enighet därvidlag. Dåvarande opposition fick väl ge med sig på någon punkt, kan jag tänka mig, för att uppnå enighet. Men vi ska inte falla tillbaka på det nu – vi har ju ett aktuellt ärende.

Att man ifrågasätter processen på det sättet att det behövs en politisk styrgrupp ifrågasätter jag alltså starkt. Det är inget skäl för återremissyrkandet, anser jag. Dessutom tycker jag de brister som man anger för skäl för återremissen faktiskt är tillgodosedda i dokumentet, vågar jag påstå, om man läser det med lite mer öppna ögon än vad jag tycker mig kunna förstå att oppositionen har gjort så här långt.

Jag törs inte påstå att det har funnits en ärlig strävan att uppnå politisk enighet på vägen hit under den ganska långa processen, men om den har funnits så borde det kanske ha varit lite tydligare vilka konkreta ändringsförslag ni har haft. Jämställdhetsfrågan är nämnd, och det är naturligtvis självklart. När det gäller kompetensutveckling och allt sådant är det alldeles

klart vad som avses i denna policy, och det läggs också ett tydligt ansvar på chefer och ledare hur detta ska tillgodoses.

Att gå mera in i detalj, exakt hur det ska ske, vad som ska ske på varen och vad som ska ske på hösten och sådana saker – då är man inte inne på en policy utan ett detaljerat handlingsprogram, och det är liksom inte själva avsikten med den här policyn i varje fall.

Det går om man vill, sade Håkan Jörnehed, att komma till enighet. Om jag har förstätt kommunallagens regler rätt så blir det återremiss i dag, om de partigrupper som står bakom talarna kommer att rösta därefter vilket väl är sannolikt i den här frågan. Det kan ju vara ett kärt besvär att få till det så man får fortsätta att diskutera den här frågan i delar av valrörelsen i varje fall. Det återstår att se om det i nästa omgång kommer att finnas så mycket konkreta och bra förslag att de går att acceptera för den majoritet som nu sitter och som jag hoppas får fortsätta minst en mandatperiod till.

Några ord om diskussionen, om det ska vara samförstånd eller inte med de fackliga företrädarna när man antar ett arbetsgivar dokument. Det är klart man skulle önska det, för då skulle vi få väldigt mycket råg i ryggen som arbetsgivare från de fackliga organisationerna. Jag har hittills inte uppfattat att det upplevs som ett angeläget syfte från de fackliga företrädarna.

Jag tycker dessutom att det på de frågor och synpunkter som har redovisats i ärendet ges ganska tydliga svar. Svaren antyder, tycker jag, att det är något man borde vetat innan. Synpunkterna är inte tillgodosedda fullt ut, men är ändå – påstår jag – tillgodosedda i dokumentet.

Så det är med rätt mycket råg i ryggen jag än en gång, fru ordförande, yrkar bifall till förslaget.

Anförande nr 22

J o h a n S j ö l a n d e r (S): Tack, Stig Nyman. Först några förtydliganden. Jag tror inte egentligen att det varken vi eller personalorganisationerna är ute efter i första hand är antalet möten. Det är snarare lyhördheten inför synpunkterna och förmågan att hitta gemensamma ståndpunkter som är det viktiga, inte hur många gånger vi träffas. Det går nog mycket väl att ha bara ett möte, där man kommer överens, hellre än att ha tio möten där man inte lyssnar på varandra.

Jag kan hålla med dig, Stig Nyman. Det yrkande vi har lagt har följt med ända sedan produktionsutskottet. Vi ville ju ha kvar frågan i utskottet inledningsvis och lösa den där. Eftersom det beslut ni till slut valde att lägga fram för fullmäktige inte var tillräckligt väl berett och inte var tillräckligt förankrat och våra ståndpunkter inte fanns med, är det klart att jag hade föredragit att vi hade kunnat ha kvar frågan i utskottet – men där valde ju ni i majoriteten att sätta stopp för processen och ta det här till fullmäktige. Det är ni som har valt att i dag lägga fram ärendet för fullmäktige fast vi inte var överens. Då återkommer vi här i fullmäktige och ger er en chans till, för jag tror och hoppas att det finns förutsättningar att hitta en bredare samsyn runt det här än det som nu föreligger.

Anförande nr 23

H å k a n J ö r n e h e d (V): Tack, ordförande! Stig, du och jag var ju båda med när vi tog fram den gamla personalpolicyn. Både du och jag satt i personalberedningen. Säkert kommer du ihåg att vi inte bara hade det i personalberedningen, utan vi hade möten med alla gruppleddare från alla partier, som inte har skett i det här fallet.

Det fanns några saker som jag vet att ditt parti hade lite synpunkter på. I den gamla personalpolicyn står det att personalen ska ha kunskaper om HBT-personers livsvillkor – det minns jag var en sådan fråga som vi drog några varv extra. Det var en större process än vad det har varit nu.

Tycker ni att vi har varit otydliga från oppositionen att vi vill återremittera? Vi har ju velat återremittera varenda gång det har varit uppe som informationsärende i produktionsutskottet! Vi tror att processen inte har varit tillräcklig, och jag tror att det går att komma överens.

Så var det med det.

Anförande nr 24

Landstingsrådet N y m a n (KD): Fru ordförande! Jag ska erkänna att jag inte vågar gå så långt som Håkan Jörnehed nu bekänner, att man har yrkat återremiss i stort sett varje gång. Och jag upplever inte den hållningen som konstruktiv, när man ska försöka resonera sig samman till ett gemensamt dokument.

Sedan tycker jag nog att det här tillgodoser det ni egentligen är ute efter. Men nu kommer det ju att bli provat, eftersom återremissyrkandet sannolikt vinner tillräckligt många röster.

Som sagt, det jag sade var att konstruktiviteten från oppositionen inte har imponerat på mig. Det bekräftades väldigt tydligt av Håkan Jörneheds påstående, att vi har haft återremiss i sikte hela vägen i varje möte den här frågan har varit uppe.

Anförande nr 25

H å k a n J ö r n e h e d (V): Men då är det ju uppenbart, med din argumentation, att du vill inte få en lösning på bredare politisk bas, en personalpolicy som alla partier kan stå bakom. Det har du inte tagit till dig när vi har sagt att vill återremittera för att få en större process.

Om du har haft den känslan, varför har då inte du bjudit in till lite gruppleदारöverläggningar så vi hade kunnat få diskutera och känna efter: Var finns det som vi kan komma överens om, och vilka frågor är det som vi inte kan komma överens om? Det hade ju varit önskvärt!

Anförande nr 26

Landstingsrådet N y m a n (KD): Här kommer en självbekännelse till: Jag har inte sett det som min uppgift som ledamot i utskottet att inbjuda till gruppleदारöverläggningar i den här frågan. Det må ursäktas, men det har varit min hållning.

Och om er attityd har varit att varje gång ha haft sikte på återremiss, så är det ju en bekännelse av att ni inte har velat bidra konstruktivt under ärendets gång utan hela tiden har siktat på återremiss. Så uppfattar jag inlägget.

Anförande nr 27

Landstingsrådet W a l l h a g e r (FP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Ja, det är en processfråga mer än en innehållsfråga, kan det kännas som, delvis. Jag ska försöka bemöta och förklara lite grann hur vi har jobbat i produktionsutskottet för dem som inte har haft möjlighet att delta i det arbetet.

Johan Sjölander med flera hävdar att det är väldigt skralt ställt med jämställdhetsskrivningar i dokumentet. Jag skulle vilja säga att det är i princip ordagrant de bra skrivningar som fanns i det gamla dokumentet – inga skillnader.

Jag tror att det var Håkan som tog upp att det inte fanns mycket mer runt omkring jämställdheten vid det första tillfället. Det berodde på att vår personaldirektör mera drog själva strukturen för dokumentet än innehållet.

Flera har hävdad att man inte har haft tillfälle att framföra kritik eller innehåll, eller att man inte har blivit hörd eller sedd när man har framfört saker och ting. Fem gånger har vi diskuterat i produktionsutskottet eller i de gruppledarsammanträden som jag har haft med bland annat Socialdemokraternas företrädare – inte en enda gång har vi fått skriftliga förslag.

Två saker har man påpekat, som också finns med i deras reservation. Bland annat har man explicit skrivit att man vill utveckla skrivningar runt omkring anställning – läs: Socialdemokraterna har krav på att man ska skriva att det måste vara heltidsanställningar. Jag tror att Miljöpartiet kan ha en annan inställning. Man har också uttryckt åsikter om relationerna till personalorganisationerna.

Ja, Johan Sjölander framförde rent av att vi skulle premiera dem som är fackligt anslutna – och därmed misskreditera dem som inte är det. Sådana åsikter fanns det i diskussionerna mellan oss. För mig som liberal är det horribelt. Jag kan aldrig gå med på det.

Det är klart att oppositionen då kan säga att vi inte har lyssnat på dem.

Sannolikt blir det nu, som Stig säger, en minoritetsåterremiss. Det finns utrymme för oppositionen, antingen i kommande produktionsutskott eller på annat sätt, att framföra *skriftligt* vad för förändringar man vill ha in i detta dokument. Dokumentet ligger som en grund, och sedan får vi se vad vi kan komma överens om.

Jag tycker fortfarande att det är ett väldigt bra dokument, och vi ska ha en tydlig rågång mellan vad som är ett arbetsgivar dokument och vad de fackliga organisationerna kan vilja. Jag tycker att fackets sista kommentar efter hanteringen är väldigt talande: de tycker att det är ett tydligt arbetsgivar dokument. Ja, det är nästan det bästa betyg vi kan få!

När det gäller Miljöpartiet var det så vid det senaste produktionsutskottet att Miljöpartiet inte hade några egna åsikter, utan man lämnade det till att återkomma i landstingsstyrelsen. Då är det inte så himla lätt att ha en dialog, mina vänner! Bifall till ärendet!

Anförande nr 28

Johan Sjölander (S): Det är dels fullkomligt horribelt att påstå att jag eller Socialdemokraterna har drivit att vi ska premiera vissa medarbetare framför andra, dels visar det lite på den problematik vi har haft. Det jag har framfört är vikten av att slå fast att vi värdesätter att det finns starka fackliga organisationer som företräder medarbetarna och deltar i världens och kollektivtrafikens utveckling. Vi tycker det är viktigt, inte minst mot bakgrund av de signaler de möter ute i verksamheten, där folk säger att det är lättare att jobba fackligt på den privata sidan, för där värdesätter man detta mer än vad man gör på vissa landstingsenheter. Det är inte acceptabelt – vi ska vara ett föredöme på den sidan.

Men det handlar inte om att gå in och premiera! Jag har aldrig yttrat något sådant.

Om processen har lett till den typen av missförstånd om vad vi tycker i frågan förstår jag också att ni inte vill ta hänsyn till våra åsikter, när ni väljer att missförstå dem och karikera dem. Det är fullständigt horribelt. Jag har naturligtvis aldrig framfört något sådant eller antytt att jag tycker att något sådant ska stå i vår personalpolicy, utan det gäller andra frågor: vikten av att värna starka personalorganisationer, ta hänsyn till dem, ha respekt för deras arbete och på alla nivåer vara ett föredöme i relationerna mellan arbetsgivar- och personalorganisationer. Det är det jag tycker bör ingå i policyn, därför att det behövs.

Anförande nr 29

Landstingsrådet Wallhager (FP): Kommunikation är svårt. Det finns alltid två sidor, en lyssnande och mottagande del, och det är inte alltid så att allting uppfattas så som man hade tänkt att det skulle uppfattas.

Men hade det inte underlättat, Johan Sjölander, om du under dessa fem tillfällen i produktionsutskottet eller vid de två tillfällen som jag försökte få samtal med dig, hade inkommit med någonting skriftligt? Det är nämligen svårare att missförstå.

Anförande nr 30

Johan Sjölander (S): Jag tror att det för oss i oppositionen var fullkomligt uppenbart att den informella processen, med muntliga samtal och på lite lösa boliner, inte hade fungerat så bra för den förankring som behövdes när ärendet gick upp i produktionsutskottet senaste gången. Då föreslog vi från oppositionen enhälligt en annan ordning, med formella fempartimöten för att få ordentlig ordning på processen och så att vi hade möjlighet att träffa personalorganisationer och andra intresserade och föra ett formellt samtal tillsammans med de parter vi jobbade emot. Vi kände helt enkelt att den process som ledningen i produktionsutskottet hade ansvaret för inte hade gett de resultat som var önskvärda, och vi yrkade därför återremiss för att ge processen en ny chans i bättre, stabilare former.

Det är det som är bakgrunden till hela den här diskussionen, Maria Wallhager. Arbetet som du har lett har inte fungerat. Det har inte gett de resultat, varken mot personalorganisationerna eller mot den politiska oppositionen, som jag tror är möjliga att uppnå. Det är det som är grunden i frågan. Det är det som är grunden i vår återremiss.

Anförande nr 31

Landstingsrådet Wallhager (FP): Ja, det är alltid lätt att ha åsikter om andras arbete, men om man inte deltar själv blir det ju svårt att komma fram till en process där man kan hitta samförstånd, eller hur?

Fem tillfällen i produktionsutskottet, inte ett enda skriftligt yrkande från din sida – mer än reservationen i samband med beslutet.

Vid två tillfällen flyttade jag fram beslutsdatum just för att ge er möjlighet att inkomma med era åsikter och ha en diskussion. Jag kan inte se att ni utnyttjade det tillfället, och därför beslöt vi att ta upp ärendet för att inte förhåla det.

Vi behöver en ny personalpolicy!

Anförande nr 32

Håkan Jörnehed (V): Då är det ju väldigt spännande, som vi har hört, att Maria och Johan Sjölander har suttit på kammaren och diskuterat – men jag har inte fått vara med! Varför fick vi inte vara med? Jag tycker det hade varit jätteintressant att få diskutera exempelvis heltidsfrågan, som du tog upp – vilka olika ingångar har vi?

Jag begärde replik tidigare, när vi diskuterade det här om att återremittera. Ni själva har också varit med på att återremittera när vi har haft diskussioner i produktionsutskottet, så det är inte bara oppositionen utan ni själva har inte heller varit riktigt nöjda. Som jag sade i mitt inlägg har Moderaterna haft synpunkter på visionen, och det hade väl varit intressant att få diskutera detta bredare? Man hade absolut kunnat ha en annan process.

Jag tycker det är viktigt med personalorganisationerna. Varför har vi inte haft ett seminarium där vi kunnat fråga dem vad de behöver för verktyg? För vi vill väl att det här ska bli ett levande dokument?

Anförande nr 33

Landstingsrådet Wallhager (FP): Ja, Håkan, självklart ska detta bli ett levande dokument och inte hittas vare sig i eller bakom bokhyllan utan på skrivbordet.

Vad som är viktigt om man har läst hela ärendet, som jag säkert tror att du har gjort även om du kanske väljer att exkludera vissa delar, är att ärendet har varit på remiss till personaldirektörer och framtagits i samförstånd med dem. Jag tror nämligen att vi har en väldigt kompetent organisation där ute, som kan framföra åsikter.

Återigen, Håkan: Vid fem tillfällen har vi diskuterat det här. Jag har inte heller från din sida fått någonting skriftligt. Det har funnits allt utrymme i världen, mina vänner, att diskutera det här i produktionsutskottet. Ni tog inte den bollen. Nu blir det återremiss, och sedan får vi se vad som händer. Gärna skriftligt då, så vi kan konkret se vad ni vill ha in för någonting!

Anförande nr 34

Håkan Jörnhed (V): Ja, nu börjar det bli återremiss. Då menar jag, Maria, att då sätter vi oss ihop och börjar diskutera. Sedan ska du få skriftligt. Vi kan ta fram en egen personalpolicy, om det är det du vill ha. Jag har aldrig heller hört från dig, under de rätt korta dragningar vi har haft om personalpolicyn de här fem gångerna, att du begärt att få något skriftligt.

Vi har ju eftersträvat processen – är det där vi inte förstår varandra? Vi pratar om en process, för det är viktigt för att få ett tungt, levande dokument. Du vill ha ett färdigt förslag som vi ska lämna en massa synpunkter på och föreslå skriftliga förändringar. Men vi tycker själva strukturen är ett problem, när man blandar äpplen och päron.

Anförande nr 35

Landstingsrådet Wallhager (FP): Väldigt kort kan jag bara säga, eftersom ni upplever att det finns missförstånd i kommunikationen, att det underlättar om man får skriftligt. Det har varit inte alltför konkreta förslag i produktionsutskottet heller.

Korta dragningar – ja, det beror ju på hur många som begär ordet. Har man ingen diskussion och ingenting att prata om, är det klart att man går vidare till nästa ärende!

Anförande nr 36

Johan Sjölander (S): Det finns egentligen inte anledning för mig att förlänga debatten. Jag tycker absolut att det Maria Wallhager säger är bra. Låt oss ta om det nu när det blir återremiss, låt oss ta chansen att ha en formell process.

Det jag skulle vilja tillägga är vikten av att vi tillsammans mellan partierna också träffar framför allt personalorganisationerna, men även andra intresserade, så att vi kan få in även andra i den process som kommer att vidta efter den här återremissen. Det känns bra att höra att det nu finns ambitioner att utnyttja återremissen till att ta ett omtag och komma framåt i den här frågan. Jag tror det finns möjligheter och förutsättningar att göra det. Jag tror att vi kan få med oss personalorganisationerna också i en dialog.

Jag tycker faktiskt att det, det animerade tonläget i diskussionen till trots, någonstans känns som att vi i sak slutar ganska bra här efter Maria Wallhagers senaste inlägg.

Så jag säger inte mer än så utan ser fram emot den process som kommer att vidta efter den återremiss som vi snart kommer att rösta om.

Anförande nr 37

Landstingsrådet Wallhager (FP): Fullmäktige, ordförande! Låt mig då vara explicit och tydlig: Jag yrkar bifall till detta förslag, för att jag tycker att det är ett väldigt bra förslag.

Sedan finns det skrivningar i kommunallagen, som självklart jag och alla andra kommer att rätta oss efter, och minoritetsåterremiss är en av dem. Självklart kommer vi att nyttja detta tillfälle, om ni i oppositionen skulle komma in med skriftliga förändringar och ha en diskussion i produktionsutskottet i så fall.

Förslaget är bra som det ligger, och jag yrkar bifall till det.

Anförande nr 38

T a g e G r i p e n s t a m (C): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till det här förslaget, som jag tycker är alldeles utmärkt, och yrka avslag på återremiss.

Jag har, som många andra i salen, länge varit aktiv som politiker. Jag har sett många policyer bli till. De är ofta ordrika, de är krångliga, de är svåra att förverkliga och de blir gärna hyllvärmare. Risker med att vi fortsätter att utveckla det här dokumentet i den riktning som oppositionen pratar om är just att de uppnår det som de själva vill förhindra, att det blir en hyllvärmare.

Jag tycker den här policyn har en bra kvalitet. Den är kort, den är klar, den är tydlig och den är övergripande, precis som det ska vara. Den ska sedan förverkligas i program och aktiviteter, och det finns alla förutsättningar för att göra det med den här policyn.

Personalpolicyn bygger på goda principer: aktivt ansvarstagande, kund- och resultatfokus, förändring och utveckling. Vår arbetsplats, om den ska vara bra, kännetecknas av en helhetssyn som på ett medvetet och bra sätt integrerar personlig utveckling med en effektiv organisation. Alla medarbetare har ett ansvar för att de gemensamma resurserna utnyttjas på ett hållbart och effektivt sätt, och det är med patienten, kunden eller medborgaren i fokus som medarbetaren och ledarskapet skapar förutsättningar för hög tillgänglighet, säkerhet och kvalitet inom vår verksamhet.

Med det vill jag yrka bifall till förslaget.

Anförande nr 39

H å k a n J ö r n e h e d (V): Jag hoppas bara man blir vis av den här erfarenheten med tanke på processer, så att *alla* gruppledare blir inbjudna. Jag ser fram emot det!

Anförande nr 40

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Ordförande, landstingsledamöter! Det här med policyer är inte så himla lätt. Förra mandatperioden hade vi också dåligt samvete efteråt för att vi inte hade den process som vi egentligen tycker att man ska ha. Då handlade det, vill jag minnas, om folkhälsopolicyn som vi arbetade fram i majoriteten. I ett annat arbete, där vi skulle ta fram policyn kring komplementär och alternativ medicin, hade vi en styrgrupp som jobbade ganska länge för att få fram en gemensam policy – men den ligger också återremitterad och är inte antagen än.

Efter det har vi diskuterat i vår partigrupp och tycker faktiskt att policyer och riktlinjer som ska gälla hela verksamheten ska antas i så bred majoritet av landstingsfullmäktige som det bara går – eller i alla fall arbetas fram av alla partier gemensamt – för att se till att vi får bra riktlinjer för hela verksamheten. Då blir de också hållbara över tid på ett helt annat sätt. Så det är viktigt att vi har en personalpolicy som alla partier stödjer. Det är viktigt för det fortsatta arbetet bland personalen, personalorganisationer och fackliga organisationer och liknande.

Man kan välja att se fördelarna: chansen att få en bra personalpolicy. I stället för att avslå ett återremissyrkande och tala om att det finns en risk, kan man säga att det finns en väldigt bra chans att öppna upp och ta hänsyn till de synpunkter som kommer. Vi i mitt parti har inte haft möjlighet att sätta oss ned och jobba med de här frågorna på ett bra sätt hittills, och i

samband med det skulle vi kunna få den möjligheten och verkligen komma in med de synpunkter som vi har.

Jag har tidigare lyft det här med att ta ett mer samlat grepp kring rekryterings- och utbildningsfrågorna. Det tror vi är oerhört viktigt med tanke på framtiden, och vi behöver en helt annan organisation för det.

Vi tror också att arbetstidsfrågorna är viktiga och att man verkligen kan utveckla olika samverkanslösningar för att få till denna levande organisation, där man får in ungdomar i värden och i andra yrken som landstinget har ansvar för, och att man verkligen sätter upp mål för vart vi ska nå tror jag är oerhört viktigt i det här dokumentet.

Än en gång: Återremiss på ärendet, och att vi får en grupp med representanter från alla partier som kan delta i det arbetet, inte bara som en punkt på dagordningen utan kanske träffas ett antal gånger för att verkligen diskutera de här frågorna så att vi kan få ett gemensamt dokument.

Anförande nr 41

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (FP): Fru ordförande! Man blir ibland lätt fascinerad när man lyssnar på sådana här debatter, även om man är föredragande landstingsråd. Miljöpartiets representant säger här att alla partier ska med, det ska finnas möjlighet för alla.

Alla partier är representerade i produktionsutskottet, mina vänner – åtminstone alla som är valda in i detta fullmäktige. Dessutom är väl Åke Askensten en av dem som har högst närvaro i denna gruppering, men han kanske ändå inte – som det låter i alla fall – har fört fram åsikter in i produktionsutskottet eller tillbaka till sitt parti.

Läser man i ärendet om dess hantering, så står det från produktionsutskottet: Miljöpartiet återkommer i landstingsstyrelsen i detta ärende. Man hade alltså ingen åsikt i produktionsutskottet.

Anförande nr 42

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Det stämmer bra, det som du läste upp. Vi återkom ju i detta ärende i fullmäktige. Vi har åsikter, och man kan välja att lyssna på dem i ett återremissförfarande, eller så kan man välja att göra som du gjorde nu: ge oss en släng.

Anförande nr 43

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (FP): Fru ordförande! Som säkert ganska många vet i den här salen brukar jag undvika att ge slängar. Jag brukar också vara ganska pragmatisk och ganska nyanserad i mina inlägg. Men när man har haft, som jag upplever, en ganska lång process, där man har försökt att bjuda in oppositionen på olika sätt att delta i processen, och ni sedan väljer att säga man inte har haft en tillräckligt lång process, man har inte lyssnat på era åsikter, man har inte kunnat ta emot det ni har framfört och med det diskvalificerar hela processen – då är det lätt att man blir lite ironisk.

Anförande nr 44

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Ja, det kanske är lätt att man blir ironisk. Men om du pratar med Johan Sjölander och säger att han är oppositionens gruppföreträdare så reagerar vi andra partier. Varför pratar du inte med oss också?

Visserligen har man haft ett sammanträde, punkten har varit på dagordningen – men ett annat arbetssätt just i den här frågan kanske hade varit bättre, och det är det vi lyfter upp nu. Vi vill gärna ha den där sittningen tillsammans för att se om vi kan komma fram med dokumentet i en ny runda.

Jag hoppas att du är öppen för det, Maria Wallhager, och kan lägga ironin åt sidan så att man kan komma till ett bra beslut om personalpolicy tillsammans!

Anförande nr 45

A n n i k a S a n d s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter och Håkan! Nej, det här är ingen verktygslåda. Det är nämligen så att verkstaden ska vara där ute i verkligheten.

Det här är, tycker jag, ett ovanligt bra personalpolicydokument. Jag har läst ganska många i mitt liv, och de flesta är pekoral. Men det här är faktiskt ett riktigt bra sådant dokument, utan att ens ha någon pekoralvarning.

Jag är bara ersättare i produktionsutskottet och kom in efter halva perioden, men jag har haft lite synpunkter på visionen. Mitt enda bidrag är väl att jag fick bort rubriken, eftersom jag tyckte att det stod någonting annat under visionen.

Jag skulle också egentligen önska att vi kunde diskutera det, men jag tror att det kräver betydligt längre tid – och sedan kräver det faktiskt inspel! Jag håller med några av de föregående talarna att under våra möten har det varit mycket diskussion om processen, om det ena, andra och tredje, om fackliga organisationer och förslag som det ska återkommas till. Men den verkliga, materiella diskussionen har i princip uteblivit. Jag tror inte ens jag fick någon enda studs på min kritik, som jag var nästan ensam om, mot visionen. Jag välkomnar det och är beredd att föra de diskussionerna framgent, för jag tycker de är spännande, och jag tror de är avgörande viktiga för en hel del saker i sjukvården.

Någon sade att facket tycker att det ofta är lättare i den privata sektorn därför att företagsledningarna där tar det här på större allvar. Det är möjligt. Min erfarenhet är att riktiga ägare alltid tar sådant här på stort allvar. Då är det viktiga att man kommunicerar.

Jag ledde ett arbete i landstinget för länge, länge sedan i ett kompetensutskott där vi försökte fokusera på just ledarskapet och kompetensutvecklingen. Det tror jag är någonting som vi borde göra igen, på ett mycket mer aktivt och bättre sätt. Till den delen anser jag att det här dokumentet är en bra grund, så jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 46

H å k a n J ö r n e h e d (V): Tack, Annika! Vet du vad jag tycker? Jag tycker att du är oerhört proffsig och kompetent. Jag håller kanske inte alltid med dig i dina politiska slutsatser, men jag tycker att du har ett väldigt kunnande, som jag tycker det är synd att man inte har tagit till vara i den här processen. Det har varit jätteintressant även för mig som står så långt ifrån dig. Jag tycker det är synd att vi inte har använt oss av din kompetens mycket, mycket mer i framtagandet av det här dokumentet.

Anförande nr 47

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, fullmäktige! Det kanske inte är meningsfullt att föra det här för långt, men jag måste påpeka att jag begärde replik förut när Maria Wallhager faktiskt var ganska fräck och påstod att jag inte har några åsikter i de här frågorna. Anledningen till att jag avstod från att delta i beslutet var att förslaget från er sida var för dåligt. Det var min uppfattning.

Det är mycket bra att vi nu får en återremiss, och jag hoppas att ni tar till er lite grann i alla fall av vad som nu har sagts. Förut har ni ju inte över huvud taget brytt er om våra åsikter.

§ 121 Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare

Anförande nr 48

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Ordförande, landstingsledamöter! I vårt landsting lever 5 000 personer med hiv, och åtta av hundra av dessa har eller har haft ett injektionsmissbruk. Vi vet också att det dör en hel del personer av sitt injektionsmissbruk. I Rättsmedicinalverkets analyser var det 27 stockholmare förra året som var säkra narkotikarelaterade dödsfall, men därutöver finns det ytterligare som man inte har kunnat konstatera.

På fullmäktiges bord finns nu en utredning som fullmäktige har beställt för att vi ska kunna ta beslut om en samlad strategi som både riktar in sig på att förebygga smittspridning, inte minst av hiv och hepatiter, bland personer som injicerar narkotika, men också en arsenal med insatser och utökade behandlingar för narkotikamissbrukare. Det är ett paket som har sju olika komponenter, och det finns tre delar som jag särskilt skulle vilja trycka på: tidiga insatser bland unga, mer uppsökande verksamhet, mobil verksamhet, kontaktskapande och motiverande, och samarbete med kriminalvården.

Baslinjestudien som professor Sven Britton genomförde under två år på uppdrag av Karolinska Institutet och landstinget gav oss nya värdefulla kunskaper. Man nådde kontakt med 1 200 personer, varav drygt 700 som injicerade. Det var glädjande att se att sjukvården uppfattas som mycket välkommen när man ger sig ut i camping- och husvagnsläger. Det är bra om vi kan nå missbrukare och påverka deras riskbeteende, deras hälsa och erbjuda testning och vaccinering. Erfarenheterna pekar tydligt på att det här måste ske i reguljär form, och det finns med i dagens beslut om utökad mobil uppsökande verksamhet. Det här får inte bara vara projekt.

En annan kunskap är att vi kan ha några år, cirka fyra år, som är ett fönster mellan när man missbrukar cannabis innan man går in i ett injektionsmissbruk. De här åren i tonåren behöver vi arbeta offensivt med att minska antalet som börjar injicera – och naturligtvis förhindra att ungdomar över huvud taget börjar använda cannabis.

Jag vill också betona hur viktigt det är att vi arbetar mycket mera med kriminalvården och deras klienter, för att kunna sätta in behandling med metadon på heroinister redan på anstalt har visat sig vara väldigt framgångsrikt. Nästa steg är nu personer med amfetaminmissbruk, som ofta har en obehandlad ADHD-problematik. För en månad sedan påbörjades behandlingar för kvinnor ute på Färingsöanstalten, och nu ska vi fortsätta på fler enheter.

Det många i dag vill göra till en huvudfråga är försöksverksamhet med sprutbytesprogram. Hade fullmäktige klubbat ett isolerat sprutbytesförslag för ett par år sedan, hade vi inte haft den bredd som föreslås i dag i den samlade strategin.

Sprutbytesprogram är fortfarande kontroversiellt. Det saknas bra upplagda studier som visar effekter, och det beror på när i en epidemi ett program startas och det beror på tillgång till andra behandlings- och testinsatser för att avgöra effekter. Men i Stockholm kommer vi att ha möjlighet att lägga upp en vetenskaplig studie som ger ny kunskap. Vi har nu en ganska låg smittspridning. 1995 hade hälften av våra injektionsmissbrukare som missbrukade heroin hiv-smitta. Så ser det inte ut i dag – det är 400 personer av cirka 7 000 som är smittade.

Det här innebär att det är ett gynnsamt läge att nu börja ett sådant här brett program, som är både förebyggande och behandlande och utvärdera om ett sprutbytesprogram möjligen kan ge en ytterligare minskning av smittspridningen.

Som ni ser på de bilder som har visats medan jag talar, har vi under 2006, 2007 och 2008 haft lite flera fall, men annars ligger det på ganska konstant omkring 20 fall om året där det sannolikt är narkotikamissbruk som ligger bakom smittan. Men vi har stor möjlighet att

fortsätta ett framgångsrikt arbete i det här landstinget, och det samlade förslag som nu ligger på fullmäktiges bord behöver vi tillsammans genomföra med stor kraft, så att vi både kan hjälpa missbrukare som har en problematik att få en bra vård men också jobba förebyggande för att förhindra att människor kommer in i ett missbruk.

Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 49

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja börja med att ge Birgitta Rydberg en eloge. Jag tycker att hon har hanterat ärendet alldeles utmärkt. Hon har visat en stor lyhördhet och vilja att diskutera hur vi ska kunna arbeta med att förhindra narkotikamissbruk, men också med att utforma ett försök med sprutbytesprogram. Jag tycker att du i det här fallet har visat en stor bredd i din politiska gärning, och jag vill från oppositionens sida framföra ett tack till dig för hur du har hanterat ärendet.

Jag tror det är viktigt att fastslå att med det här ärendet inleder inte Stockholms läns landsting någon form av drogliberal attityd eller policy eller kursändring, utan det är ju så att narkotikamissbruket ska fortsatt bekämpas. Narkotikamissbruket är ett gissel som plågar människor och ödelägger människors liv.

Men det här ärendet handlar ju om att försöka utforma en strategi som på bred front angriper narkotikamissbruket, att försöka nå människorna i förebyggande syfte och att försöka arbeta med olika typer av redskap. Och jag tycker att det på den punkten är ett bra ärende som är framtaget.

Det framgår också med all önskvärd tydlighet av ärendet att det handlar om att bekämpa narkotikamissbruket och inte narkomanerna. De enskilda människorna som drabbas av detta helvete som det innebär att bli narkotikamissbrukare behöver ju snarast stöd och hjälp, en väg ut ur detta – en god inriktning snarare än en alltid bekämpande inriktning.

När det handlar om försök med sprutbytesprogram har vi socialdemokrater sedan några år tillbaks varit för att man ska införa ett sådant och pröva det här i Stockholm. Men jag vill också säga att samtidigt som jag många gånger har stått i den här talarstolen och pläderat för ett sådant kan jag också nämna ett sprutbytesprogram som jag inte alls tycker fungerar och som till och med avskräcker. Jag har själv varit och tittat på den försöksverksamhet som man har i Oslo, som jag tycker är ett riktigt dåligt sprutbytesprogram, där man delar ut sprutor mer eller mindre utan kontroll, utan uppföljning och utan någon större tanke bakom verksamheten. Ett sådant sprutbytesprogram vill jag inte ha, utan jag vill ha en reglerad, kontrollerad och uppföljningsbar verksamhet. Och jag tror att vi kommer att få det, med hjälp av det ärende som Birgitta i dag har tagit fram.

Ett av de stora skälen, förutom att begränsa spridning av hepatit och hiv, vilket är ett väldigt viktigt skäl, är också att försöka skapa en ytterligare kontaktyta gentemot de här människorna, att försöka skapa en möjlighet till kontakt och att få i gång en diskussion om motivering och en väg ut ur missbruket.

Jag tycker att särskilt att-sats 7 är väldigt spännande och bra. Den handlar om att man måste se att det inte bara handlar om landstingets egna resurser, utan det handlar också om att få i gång frivilligorganisationer, brukar- och anhörigorganisationer i det förebyggande arbetet och inkludera dem ordentligt i programmet. I det sammanhanget vill jag säga att jag tycker att Stockholms Brukarförening, som vi tidigare har diskuterat i den här församlingen, som faktiskt försöker organisera narkotikamissbrukarna, är av strategisk betydelse för att få det hela att fungera. Jag utgår ifrån att vi ska försöka se till så att Brukarföreningen får en bra funktion i detta arbete.

Jag vill också passa på att lyfta – vilket också finns med i ärendet – den oro jag känner för det ökande missbruket av Subutex- och Metadonvaror, genom att folk använder dem på ett sätt som leder till beroende. Där bör vi kanske fundera på hur vi kan hjälpa människor ut ur den typen av sekundärberoende.

Hur som helst, det känns lite ovanligt, men för Socialdemokraternas räkning yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 50

Marie Ljungberg Schött (M): Ordförande, ledamöter! Vi ska i dag ta ställning till en strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare. Till grund för det ärendet finns det en grundlig utredning, baslinjestudien, som vi allihop har varit positiva till. Den utredningen innehåller många bra förslag. Vi moderater är positiva till den i alla delar – utom i de delar som gäller införande av ett sprutbytesprogram.

Jag vill börja med att säga någonting om det som är riktigt positivt i utredningen. Genom det beslut som jag hoppas att vi fattar här i dag kommer missbruksvården att ta ett stort steg i positiv riktning, och missbrukare i Stockholms län kan få en bättre hjälp att besegra sitt missbruk. Det är bra med tidiga insatser till unga. Det är bra att öka uppsökarverksamheten i det motiverande arbetet, att utveckla testning, vaccination och rådgivning, att ge ökade insatser till kvinnor, som vi ju alla vet har lätt att hamna i miljöer och situationer med misshandel, våld och prostitution. Det är också bra att vi ökar samarbetet med kriminalvården och med frivilligorganisationer, att utveckla substitutionsbehandling, och att göra det med särskilt fokus på dem som inte lyckas fullfölja behandlingen är också bra. Men jag skulle också vilja trycka på att det är angeläget att de som blir fria från sitt missbruk genom substitutionsbehandling också har en möjlighet att välja att sluta med substitutionspreparaten och att vi som vårdande inrättning då finns där och kan ge en adekvat hjälp.

Men det som är sorgligt med ärendet i dag är att det verkar finnas en majoritet i fullmäktige som är beredd att starta ett sprutbytesprogram. Det finns många invändningar mot det, men det är i huvudsak två som gör att vi moderater inte tycker att vi ska införa ett sprutbytesprogram.

Den första är att vi tycker att man ska hjälpa missbrukare att bli fria från sitt missbruk. Det går ju hela den här strategin i övrigt ut på, och därför är det så konstigt med den här sammanblandningen. Vi vill att man ska hjälpa dem att bli fria från sitt missbruk, inte förse dem med redskap som gör att de har möjlighet att fortsätta.

Den andra invändningen är att vi till varje pris vill minska nyrekryteringen av missbrukare, främst bland ungdomar. Ett program med sprutbyte riskerar att öka ungas nyfikenhet på droger. Vi vet ju att det i ungdomsgrupperna alltid finns nyfikna barn och tonåringar som är på glid och som gillar att testa nya saker. Om och när vi signalerar att det farliga med missbruk är de orena sprutorna, inte innehållet och alla andra risker som det innebär att använda det, är risken stor att vi ger fel signaler. Att polisen kan ta en ölkasse från unga som går på stan, med all rätt, men inte kan ta sprutor som de eventuellt bär med sig, och inte heller kommer att kunna hindra dem från att ansluta sig till gruppen av lite tyngre missbrukare, tror jag är riktigt farligt.

Det finns en god intention med sprutbyte, jag förstår det, och det är att hindra smittspridning av både hiv och hepatit. Så långt är det bra. Men det finns bättre sätt att förmå missbrukarna att ta emot hjälp och bli motiverade till ett drogfritt liv än att dela ut sprutor.

Då är uppsök, som erbjuder testning, vaccination, rådgivning, somatisk vård och inbjuder till psykiatrisk eller till adekvat missbruksvård och kanske har med någonting att äta, lite soppa eller en macka, lite kläder, en filt när det är riktigt kallt, ett mycket bättre sätt att

bygga förtroende och att motivera människor att ta emot den hjälp som vi har än att ge dem sprutor.

Tyvärr är det också så att de länder som har provat sprutbytesprogram inte kan visa på att det har lett till de effekter som vi gissningsvis kommer att fatta beslut om att införa.

Jag slutar där men återkommer. Med det vill jag yrka bifall till den moderata reservationen i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 51

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Ordförande, landstingsledamöter! Det här ärendet har beretts under väldigt lång tid, och jag ska ärligen säga att jag har ändrat åsikt. Till en början var jag mera skeptisk och kände att det här sprututbytet kanske inte var någonting som jag kunde stödja. Men sedan hade vi en lång process i Miljöpartiet, vi hade interna kunskapsseminarier och träffade brukarorganisationer, och deras berättelser gjorde att jag känner att jag i dag stödjer det här till fullo.

Det handlar väldigt mycket om att rädda liv. Landstinget, som är en organisation som har hand om hälso- och sjukvård, är till för att rädda liv, och det känns väldigt konstigt om vi inte skulle försöka rädda livet på de här människorna som är injektionsmissbrukare. Självklart ska vi göra det. De berättelser som jag har hört har fått mig fullkomligt övertygad om att det är det vi ska göra i första hand. I andra hand, eller rättare sagt parallellt, måste vi försöka se till att förhindra att människor över huvud taget börjar missbruka narkotika.

Det är två lika starka argument: Att försöka förhindra att människor över huvud taget börjar missbruka narkotika genom förebyggande insatser, och självklart att rädda liv. Och det gör vi genom den här samlade strategin, där vi på ett kontrollerat sätt också hanterar sprutorerna på ett bra sätt.

En annan del som är oerhört viktig är kringinsatserna, att vi bygger ut behandlingsinsatser, att vi ger stöd, att vi samverkar, att vi ser den ojämlikhet som finns, att vi verkligen tar ett samlat grepp och ansvar för de här frågorna från landstingets sida.

Jag vill också passa på och ge dig, Birgitta Rydberg, en eloge för det arbete du faktiskt har drivit igenom. Jag var väldigt skeptisk till de jättelånga direktiv som kom i början. Jag tänkte: Men herregud, det här kommer att ta hur många år som helst! Men det har det inte gjort, utan det här har kommit fram som ett mycket bra och välberett ärende, och Miljöpartiet står helt bakom det. Tack för ordet.

Anförande nr 52

Landstingsrådet S e v e f j o r d (V): Jag vill börja med att säga att jag faktiskt är jätteglad över det beslut som en stor majoritet i den här församlingen kommer att fatta i dag när det gäller den samlade strategin för att begränsa, som det heter, smittspridning bland intravenösa missbrukare.

Jag har i den här talarstolen sedan 2003 drivit bland annat frågan om att vi ska ha ett sprututbytesprogram, men inte bara den frågan utan också att frågan om att vi måste utveckla och förbättra vården för missbrukare generellt.

Jag tycker att vi kommer att ta ett stort steg på vägen mot en bättre vård av de människor som kanske befinner sig längst ned på samhällsstegen.

Jag vill också, precis som flera andra tidigare, framföra mitt tack till Birgitta Rydberg. Jag tycker att hon har skött det här arbetet på ett strålande bra sätt och att det förslag som lagts på bordet är alldeles utmärkt. Jag tycker att du, Birgitta, har visat prov på en politiker som kan ändra sig, från att ha varit kraftfull motståndare till bland annat sprututbyte, och

accepterat att sprutsprututbyte är en del av den vård som vi bör ge till missbrukare i Stockholms läns landsting

Samtidigt tycker jag naturligtvis att det är lite trist att Moderaterna väljer att ställa sig utanför det här beslutet. Jag har lyssnat på Marie Ljungberg Schöotts argumentation till att de gör det, bland annat att de tror att rena sprutor lockar unga människor till att bli missbrukare. Det finns inget som helst belägg för det påståendet. Jag tror unga människor om mycket mer än att rena sprutor lockar till missbruk – det är andra faktorer än rena sprutor som gör att man hamnar i ett missbruk. Jag har väldigt svårt att förstå det argumentet, men jag respekterar det argumentet.

Jag respekterar också att WHO, FN och många amerikanska regeringsutredningar, smittskyddsläkaren i Stockholms läns landsting och så vidare länge har förespråkade rena sprutor som en smittskyddsåtgärd för intravenösa missbrukare. Däremot har jag lite svårare att förstå vulgärargumentet om att det faktum att man ger sprutor är som att ge bantningspiller till anorektiska flickor, något som också har framförts från den moderata sidan. Den typen av vulgärargument vill jag kanske att man avstår från, för det är en väldigt viktig diskussion som vi för.

Jag ser också på de övriga frågorna i det här förslaget, som är jättebra, att man satsar mycket mer på motiverande och kontaktskapande åtgärder. Det är jätteviktigt att man utvidgar substitutionsprogrammet, väldigt bra. Jag skulle vilja säga att det innebär att det blir lättare att komma in i substitutionsbehandling och svårare att åka ut. I dag är det svårare att komma in och lätt att åka ut. Det borde vara lättare för människor att komma in i substitutionsprogrammet och att stanna kvar även om de misslyckas.

Jag är jätteglad över att vi nu utvecklar samarbetet med kriminalvården – det var ett arbete som påbörjades förra mandatperioden och som har fortsatt hela den här mandatperioden – och att man nu också vänder sig till missbrukare som injicerar narkotika. Jag blev jätteglad när jag hörde dig, Birgitta, säga, för det visste jag inte riktigt, att man också nu har påbörjat ett arbete bland kvinnor på Färingsöanstalten, för det är också en fråga som jag har drivit länge. Jag kan säga att många av de frågor som jag har drivit nu finns med i det här programmet och förslaget. Det känns jättebra.

Bättre samarbete med brukarorganisationerna berörde också Dag. Det är väldigt viktigt, och jag hoppas att det betyder att vi nu faktiskt ger ett ordentligt stöd till brukarföreningen, för den gör ett jättebra och viktigt arbete. De behöver mer resurser för att kunna göra allt som de faktiskt har kompetens att göra.

Jag tycker också att det är bra att man lyfter fram det som vi tidigare diskuterade, människor med dubbeldiagnoser, som vi sade, alltså både missbruk och psykisk sjukdom, men att vi i det sammanhanget också tydliggör att det arbetet också omfattar kvinnor. Under förra mandatperioden utarbetade vi två rapporter när det gäller just människor med dubbeldiagnoser. Det visade sig att när det gäller kvinnor med dubbeldiagnoser, alltså både missbruk och psykisk sjukdom, så utförs det nästan inget arbete över huvud taget – det gäller inte bara i Sverige utan också internationellt. Det finns nästan ingen forskning rörande detta. Jag vill betona att kvinnor är viktiga i det här sammanhanget.

Självklart är jag jätteglad över att ni tar fram ett genusperspektiv på missbruksvården, det ska vi utveckla. Jag har också länge drivit frågan om att vi borde ha särskilda avgiftningsplatser för kvinnor i Stockholms läns landsting. Det finns ett påbörjat arbete men mycket återstår att göra. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 53

Marie Ljungberg Schött (M): Det är inte alls meningen att på något sätt vara vulgär när jag pratar om att jag är orolig för våra ungdomar. Jag har varit runt och tittat på sprututbytesprogram på flera ställen. När jag var i Finland var det ohyggligt slående hur

väldigt många unga, riktigt unga, det var som kom och bytte sprutor. Och det var inte bara en eller två sprutor utan riktigt många.

När vi var i Norge pratade polisen väldigt mycket om just det här bekymret. Eftersom man inte kan plocka vare sig narkotikan eller sprutorna för det dagliga behovet från missbrukarna så måste man lämna dem lite i fred. Det innebär också att unga har mycket lättare att sluta sig till dem och sitta där med sin ölkasse eller vad det nu kan vara. Vi ska vara riktigt oroliga för detta och se till att det i vart fall inte blir på det sättet här.

Man kan också komma ihåg att i de länder som har haft sprututbytesprogram så höjs det nu många och höga röster för att avbryta dem, för man ser väldigt konstiga effekter av dem.

Anförande nr 54

Åke Askén (MP): Ordförande, fullmäktige! Det är viktigt att det i det här dokumentet så tydligt klargörs att även narkomaner har rätt till vård. Man kan ju tro att det inte är så i verkligheten. Det är nog så i verkligheten bara i begränsad utsträckning.

Nu blir det också en uppsökande verksamhet och det är bra, men det är också viktigt att det här programmet även kommer att bidra till att minska narkotikaanvändningen i samhället, för det råder en mycket hotfull situation som nu blir allt tydligare när Internet har blivit en av flera importkanaler av narkotika och när Öresundsbron är en autostrada för narkotikasmugglare. Man ökar beslagen, men samtidigt ökar troligen dem som kommer förbi tullen. Det är mycket besvärligt.

Sverige är ju också, som Polisen uttrycker saken, nu självförsörjande när det gäller hasch. Det är illa. Vi har inte tillräckliga resurser att förhindra vare sig smuggling eller odling och vi har haft för lite resurser till vård. Nu blir det bra när socialtjänsten blir inkopplad i detta arbete och får jobba mer med de förebyggande insatserna, för det är naturligtvis oerhört viktigt för att minska narkotikaanvändningen att man kan förebygga missbruk.

Det är nu väldigt viktigt att sprututbytesprogrammet genomförs på ett bra sätt så att det inte av en del kan uppfattas som ett slags liberalisering av narkotikaanvändningen i Sverige. Vi har faktiskt i landets riksdag, alla partier, enats om visionen om Sverige som ett narkotikafritt land. Det är mycket långt dit, men jag hoppas att detta kan bli ett steg i den riktningen. Därmed kan jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 55

Anna Attergren Granath (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag är oerhört positiv till att vi i dag ska fatta beslut om en strategi som höjer ambitionen gentemot en av samhällets allra mest utsatta grupper, injektionsmissbrukarna. Vi ska ta till vara den positiva inställning som man har bland injektionsmissbrukare till uppsökande vård, på campingar, på Plattan eller i parker där man hänger.

Att begränsa smitta och förstärka behandlingsinsatserna för dem som redan är hiv- och hepatitsmittade är av stor vikt. Rena sprutor i utbyte mot orena, använda och kanske smittade sprutor är en del av den höjda ambitionsnivån.

Ett samhälle som inte på ett bra sätt tar hand om sina mest utsatta invånare kan aldrig kallas liberalt. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 56

Torbjörn Rosdahl (M): Ordförande, ledamöter! Till skillnad från Birgitta Sevefjord är jag faktiskt ledsen i dag över att vi ska fatta beslut om sprututbytesprogrammet. Jag är glad över att vi har sex punkter som är väldigt bra i det här ärendet, men en fråga gör att det här ändå är en sorgens dag. Jag känner dock tröst från dem som verkligen är experter i

frågan och det är den grupp som försökte förmå er ledamöter att ta ert förnuft till fånga i dag, nämligen föräldrarna. De är experter som verkligen vet vilket lidande det här är.

Det känns alltså tråkigt, men vi vet ju att vi i Alliansen är överens om att vi inte är överens i den här frågan. Det är mer än en smittskyddsfråga, vilket ju debatten försöker glida in på.

Varje dag dör en person i Sverige till följd av sitt missbruk och det innebär ett etiskt och juridiskt dilemma för Polis och rättsväsende. Därför säger vi moderater nej till ett sprututbytesprogram i Stockholm, och vi har också partistämmobeslut på det, vid två tillfällen.

Frågan om sprututbyte är komplex och den rymmer inte några enkla svar. Sett enbart ur ett smittskyddsperspektiv skulle ett program kunna vara motiverat, men aldrig ur ett sjukvårdsperspektiv och aldrig om vi på riktigt tycker att narkotikamissbruk är ett allvarligt problem för de människor som drabbas.

När nu Stockholms läns landsting diskuterar frågan om införande av ett sprututbytesprogram kan vi inte bara se en del av problemet utan vi måste ta ansvar för helheten. I den konsultrapport som mottogs av landstinget i december föreslås sprututbyte som prov som en av sju åtgärder för att minska spridningen av hiv- och hepatitsmitta bland injektionsmissbrukare. Konsultrapporten visar dock, precis som flera andra rapporter, att det här programmet långt ifrån säkert minskar spridningen av blodburna smittor. Malmö, Norge och Danmark är exempel som alltid dyker upp i debatten – alla har sprututbytesprogram men varierande grad av smittspridning. Malmö har ett lägre antal smittade än vi har här i Stockholm, men Norge har ett högre. Forskningen spretar åt alla håll.

Smittspridningen bland injektionsmissbrukare är ett allvarligt problem. Vi får aldrig glömma de människor som dör varje år på grund av sitt missbruk, för det är oerhört tragiskt. Enligt Socialstyrelsen smittades 29 personer av hiv via injektion medan 414 personer avled för att de använder narkotika.

Landstingets roll är att vårda och hjälpa sjuka, inte att tillhandahålla redskap som alltför ofta leder till en för tidig död. Som beslutsfattare och medmänniska är det viktigt att ha dessa människors liv i åtanke, och det allra största problemet för narkotikamissbrukare är fortfarande narkotikan och dess konsekvenser, inte bristen på rena sprutor.

Vilken är den mänskliga vinsten med ett sprututbytesprogram om vi undviker hepatit- eller hiv-smitta men samtidigt orsakar överdödlighet? Ett av huvudargumenten för sprututbyte är att vi genom att dela ut sprutor upprättar en kontakt med den utsatta gruppen. Det är ju riktigt och det är det som vi redan i dag vill. Det är det som också står i förslaget.

Vi satsar på uppsökande insatser och stöd till brukarföreningar. I år öppnar vi också ett nytt centrum för hemlösa. Anslagen till beroendevården har ökat, och en avskild beroendemottagning för kvinnor har öppnats. Vi bygger vidare på redan fungerande metoder utan att riskera att våra insatser leder till överdoser och en för tidig död för redan svårt utsatta människor.

Narkotikabruk är olagligt. Trots detta hamnar frågan om sprututbyte lätt utanför den diskussionen, men den bör inte glömmas bort. Man har inte kunnat köpa sprutor lagligt i Sverige på tjugo år, och det finns faktiskt goda skäl för det. Att med ena handen förbjuda narkotika och med den andra dela ut verktyg för att injicera skapar, förutom det etiskt tveksamma, en snårskog för Polis och rättsväsende. Vi har hört hur det var i Norge, jag ska inte repetera det. Vi vill inte ha de som i Norge. Socialdemokraterna försöker ge sken av att vi inte ska ha det så, men risken är oerhört stor att det bli så.

Det här beslutet kan också vara början till den legalisering som Socialdemokraterna säger att vi inte ska ha. Varför skulle det inte kunna bli det när man börjar med en sak som är förbjuden? Man säger att det inte är så farligt att ge rena sprutor just nu, det kan vi godkänna. Nästa gång kan man säga att heroinet är så orent så det är synd om narkomanerna, vi

ska ha rent heroin, vi gör som man gör i Danmark och ger det gratis. Så här kan vi inte ha det!

Vi ska fortsätta med uppsökande verksamhet, självfallet! Det kan ske helt utan sprututbyte. Därför yrkar jag bifall till de sex förslagen i det här ärendet, men inte till förslaget om sprututbytesprogrammet. Bifall till den moderata reservationen i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 57

Landstingsrådet *Sevefjord (V)*: Jag lyssnade noga på vad du hade att säga, Torbjörn Rosdahl, och det var en del saker som jag reagerade på. När du säger att rena sprutor kan leda till en för tidig död så måste jag säga att min utgångspunkt är att rena sprutor räddar liv. Det är därför som vi ska ha rena or.

Rena sprutor förhindrar att man smittas. Förutom narkotikamissbruket, som är svårt, förhindrar rena sprutor att man smittas av hiv eller hepatit C. Det är det viktigaste argumentet för mig för att vi ska se till att vi har rena sprutor som vi delar ut till dem som ingår i det program som förhoppningsvis ska starta.

Sedan blev jag ju lite upprörd när du avslutade med alla vulgärargument. Om vi börjar med rena sprutor då kanske vi börjar dela ut gratis heroin eller så får vi det som i Norge eller så leder det kanske till en legalisering av narkotika. Det är ju ingen i den här församlingen som över huvud taget har framfört de argumenten, och det är ändå vi som bestämmer. Jag tror inte att någon av oss vill legalisera narkotika.

Anförande nr 58

Torbjörn Rosdahl (M): Då var det väl kanske på tiden att de argumenten kom upp till ytan eftersom många kanske i god tro tänker att det inte kan bli så, utan alla kommer att göra precis som vi har beslutat. Vi politiker vet ju allt.

Det finns alltså tjugo globala djupgående studier om människor som är smittade som man har jämfört med en kontrollgrupp. Man jämför dem som deltar i sprututbyte med dem som inte deltar. Endast en av dessa studier ger vid handen att ett sprututbytesprogram kan ha haft en smittpreventiv effekt. Då ska man komma ihåg att det i den studien inte har forskats över huvud taget på andra möjliga förklaringar till minskad smittspridning såsom testning, information och den uppsökande verksamhet som vi nu ska fatta beslut om.

Därför underkänner vi den här evidensen och Världshälsoorganisationens utredning, eftersom den läkare som utredde saken förespråkade legalisering av cannabis. Därmed har man förbrukat förtroendet, tycker jag.

Anförande nr 59

Landstingsrådet *Sevefjord (V)*: Det finns mycket att säga om den utredning som du hänvisar till, och seriösa forskare har avvisat den. Seriösa forskare hänvisar till en rad andra studier som ger positiva effekter när det gäller rena sprutor.

Jag vill bara hänvisa till att det viktiga är att rena sprutor är det viktigaste. Det är precis det som Världshälsoorganisationen, som FN och sex amerikanska regeringsutredningar har slagit fast. Det tycker jag är oerhört viktigt att komma ihåg.

Anförande nr 60

Torbjörn Rosdahl (M): Vi är överens om att vi vill rädda liv, och det är ju hälso- och sjukvårdens främsta uppgift. Men om vi som exempel tar injektionsnarkomaner som är smittade med hiv och har hepatit och dessutom är psykiskt störda så får de i Skåne inte delta i det här programmet. Det är alltså en majoritet av våra missbrukare som inte får delta därför att det förutom missbruket har en psykisk sjukdom. Det kallar jag inte jämställd vård.

Anförande nr 61

Lena-Maj Anding (MP): Jag valde att begära replik eftersom jag också reagerade på den något dubbiösa argumentationen från Torbjörn Rosdahl.

Jag vill bara tala om väldigt tydligt så att alla vet det, att Miljöpartiet är motståndare till legalisering av narkotika. Det är därför som vi vill ha dessa kraftfulla förebyggande insatser som också finns i det här samlade strategidokumentet.

Vi vill motverka för tidig död genom att säga ja till sprututbytesprogrammet med de oerhörda säkerhetsåtgärder som finns kring det. Vi vill rädda liv, och Torbjörn säger att vi är överens om det, men jag tycker inte att ni riktigt har tagit ställning till det i det här sammanhanget. Om ni vill rädda liv, det som verkligen är fullmäktiges uppdrag och landstingets uppdrag enligt hälso- och sjukvårdslagen, då borde ni också stödja det här förslaget.

Det kommer också en vetenskaplig utvärdering av det här programmet.

Anförande nr 62

Torbjörn Rosdahl (M): Så bra att vi fick en diskussion om det här! Vi vill inte rädda liv, påstås det här. Självfallet vill vi det! Det är ju det som är hela vår huvuduppgift! De argumenten känns lite konstiga.

Vad är det som garanterar att de sprutor som delas ut inte säljs vidare? Eller återanvänds? Narkotikamissbruket innehåller ett så pass starkt begär att man inte alltid har tid att vänta till dess att man kan byta spruta, då kan man dela spruta i stället, vilket också sker.

Vi får inte glömma bort att grovt narkotikamissbruk ofta finansieras av kriminell verksamhet, och indirekt kan vi faktiskt gynna sådan verksamhet genom att införa sprututbytesprogram.

Anförande nr 63

Lena-Maj Anding (MP): Jag vill ändå säga att jag respekterar Moderaternas åsikter och att ni vacklar i tron om huruvida det här är den rätta vägen att gå. Vi andra är övertygade om att det är det, men den vetenskapliga utvärderingen får senare visa om det här var rätt. Om vi ser att det inte får den effekt som vi vill så kan vi faktiskt ändra beslutet.

Jag tror, efter den genomgång som vi har haft i mitt parti med både brukarorganisationer och personer som kan det här området mycket väl, att det här är rätt väg att gå, att i första hand rädda liv, att förebygga och sedan se till att det finns en bra organisation för både behandling och stöd runt detta, att man samverkar med alla berörda, socialtjänsten inte minst, för att få en bättre situation för de här personerna.

Anförande nr 64

Torbjörn Rosdahl (M): Om jag hörde rätt så sade Lena-Maj att vi moderater vacklar. Jag hoppas att jag hörde fel, jag hör lite illa. Det är väl vi i Moderaterna som står fast vid vår åsikt, år efter år, och tror på den och får också stöd för den ute i samhället. Landstinget bedriver ju hälso- och sjukvård och inget annat, ingenting annat, med skattefinansierade medel.

Vi vill rädda fler liv och därför säger vi nej till sprututbyten och heroinverksamhet som kan komma i ett senare led. Nej, det blir det inte, säger ni, men hur sjutton vet ni det? De nordiska länderna runt oss har ju faktiskt börjat med rum och fritt heroin.

Erfarenheterna från Oslo visar att det här programmet har fått fler missbrukare att gå över från att röka heroin till att injicera det, och därmed ökar överdödligheten genom överdoser. Risken är alltså större att sprututbyten tar liv än att de räddar liv. Vi i Moderaterna säger därför nej till sprututbyten.

Anförande nr 65

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag försökte redogöra för varför vi socialdemokrater är för landstingsstyrelsens förslag och varför vi också tycker att det är lämpligt att genomföra försök med sprututbytesprogram. Det är klart att man har funderat många gånger.

För min del tror jag inte att man blir narkoman för att narkomaner får byta sprutor. Jag tror inte att det är sprututbyte som skapar nya narkomaner eller att man blir narkoman för att de som i dag är narkomaner får byta sprutor. Men man kan ju göra en annan bedömning.

Jag begärde replik mest för att jag tycker att det är viktigt att vi försöker debattera vad det är vi faktiskt menar, vilka olika ståndpunkter vi har och vad partierna i den här salen faktiskt står för. När Torbjörn talar om att legalisera och dela ut narkotika gratis så debatterar Torbjörn, som för övrigt är en klok karl annars, mot spöken.

Jag har tidigare i den här församlingen berättat om min bakgrund. Jag är uppvuxen i Rågsved som var hårt drabbat av narkotikaproblem. Jag skulle aldrig ställa mig bakom en drogliberal policy i den här församlingen – aldrig. Narkotikan skall bekämpas! Men vi måste också se till att de som fastnar i träsket får hjälp och stöd.

Anförande nr 66

T o r b j ö r n R o s d a h l (M): Det är bra, Dag! Du är också en klok karl. Men när det gäller sprututbyte så har du nog en bit kvar att tänka, tror jag.

Du säger att ni är både för och emot, och det är kanske typiskt socialdemokratien. Man kan inte vara både för och emot. Man måste sätta ned båda fötterna och säga nej. Det är det som Moderaterna gör i frågan om sprututbyte, för vi tror att det är början till en legalisering även om ni säger att ni inte vill ha en sådan. Vi tror att det kan bli så.

Vi är alltså jätterädda för att man om ett antal år tycker att det här inte gick något vidare och därför måste vi försöka med en ny metod. Vi är rädda för att det kan bli verklighet.

Vi har varit väldigt tydliga från Moderaterna. Vi kommer att fortsätta att stå fast vid vår ståndpunkt. Sprututbyten är ett program som vi inte tror på. Resten av de punkter som finns i förslaget tycker vi är väldigt bra och på de punkterna är vi ju eniga även med oppositionen.

Anförande nr 67

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Det här är ju en väldigt svår diskussion och den väcker ju oerhört lätt våldsamma känslor. Därför tror jag att det är viktigt att vara varsam med orden, att faktiskt lyssna på vad andra politiker och andra människor säger i den här debatten.

Jag är emot legalisering. Legalisering är vansinne. Jag skulle kunna debattera på samma sätt som du, Torbjörn. Ni säger ju att om man tillåter folk att ha sprutor och dela sprutor så blir folk narkomaner. Jag skulle kunna dra ut det och säga att det finns länder som har ännu mer restriktiv narkotikapolitik än vad Sverige har. Jag kommer inte att stå någonstans, Torbjörn, och säga att Moderaterna vill införa Thailands eller Indonesiens antinarkotikapolitik, för jag vet att det inte är så.

Man måste ju lyssna på vilken politik som folk har och debattera mot folks åsikter inte mot vad man tror att de tycker.

Anförande nr 68

T o r b j ö r n R o s d a h l (M): Och att lyssna är att göra vad Dag Larsson säger. Är det så?

Jag kan väl bara påpeka att debatten i Danmark gick precis så som debatten här i landstingsfullmäktige. Man skulle inte legalisera heroin, man skulle bara ha ett sprututbytesprogram. Och så skulle man hålla i det. Men den generation politiker som kom efter dem

som var så kloka tyckte att de skulle legalisera. Det är det som har skett sedan februari månad. Det är ingenting som vi kan förneka.

Vi kan säga att vi inte ska göra så i Sverige. Det hoppas jag verkligen att vi inte ska göra! Jag kan väl säga att jag skulle önska att jag hade fel i den här frågan. Det vore underbart om vi kunde rädda fler liv genom ett sprututbytesprogram, men tyvärr är jag övertygad om att jag har helt rätt i den här frågan.

Anförande nr 69

Olov Lindquist (FP): Herr ordförande, kära ledamöter! Det här ärendet handlar ju om en strategi för begränsning av smittspridning. Förslaget kan sägas i dess helhet sammanfattas i sju punkter i ärendet, men det är ju naturligtvis punkten om sprututbyte som är den kontroversiella. Eftersom jag har varit ganska engagerad i den här frågan genom åren så vill jag väl närmast avge något som kan liknas vid en röstförklaring i detta ärende.

Jag tror för det första inte att jag är ensam om att genom åren ha haft olika åsikter om sprututbyte. Jag har varit både för och emot. Detta är en oerhört svår fråga. Jag har alltid tyckt det.

Som enskild företeelse betraktad är jag minst sagt skeptisk till sprututbyte. Inte minst finns det stora tveksamheter från evidenssynvinkel. Nu ska det med en gång sägas att det finns stora skillnader mellan olika sprututbytesprogram, så eftersom jag tror att det här förslaget trots allt är bra så kommer jag att rösta för landstingsstyrelsens förslag inklusive sprututbytesförsöket.

Jag har främst två skäl till detta. Det första skälet är att sprututbyte inte är det enda åtgärd som föreslås för att begränsa smittspridningen. I förslaget om strategin finns också förslag om att förstärka och utveckla tidig upptäckt och tidiga insatser främst vad gäller ungdomar och vuxna. Det finns förslag om att implementera Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och behandling av injektionsnarkomaner och exempelvis också att etablera en hög nivå för testning, rådgivning, vaccination och kontaktpårning.

Mitt andra huvudskäl är att sprututbytesprogrammet är kopplat till en utvärdering. Det är oerhört viktigt att vi ska få reda på och kontrollera det här med effekter och evidens.

Sammanfattningsvis är jag alltså inte alls övertygad om att detta är bra. Jag är starkt tvivlande, men jag tycker ändå, främst av de två skäl som jag har nämnt, att man ska ge det en chans. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 70

Sara Svansson (FP): Det här är en ganska intressant debatt med en väldig dominans av oss borgerliga ledamöter som diskuterar den här frågan.

Det är bra att vi äntligen har kommit till den dag då vi kan fatta beslut i det här ärendet och om den strategi som vi har arbetat med under flera år. Självklart måste den främsta prioriteten vara det missbruksförebyggande arbetet. Tyvärr vet vi att även om vi skulle ha ett väldigt framgångsrikt och ambitiöst arbete så kan vi nog vara ganska säkra på att det kommer att finnas missbruk kvar. Då tycker jag att vi måste göra allt vi kan för att möjliggöra för de här människorna att leva så drägligt som möjligt.

Den strategi som vi tar ställning till i dag innehåller ett helt batteri av åtgärder för att begränsa smittspridning. Jag tycker att man ska se det som en helhetslösning och inte bara se till de olika delarna.

Jag skulle dock vilja framhålla tre åtgärder som finns med i strategin som jag tycker är särskilt intressanta. Dels gäller det beslutet rörande de målgruppsinriktade insatserna. Då menar jag särskilt de insatser som riktas mot unga, till unga vuxna och kanske en

marginaliserad grupp, ofta unga som är nya injektionsmissbrukare men som än så länge kanske inte har blivit marginaliserade.

Jag tycker även att den uppsökande verksamhet som vi har utvecklat de senaste åren är bra, och den måste fortsätta att vara hög. Vi vet att det också är en verksamhet som våra missbrukare uppskattar.

Till sist vill jag betona den åtgärd som det tyvärr i dag råder politisk oenighet om, och det är en fråga som jag själv har varit väldigt engagerad i under flera år, och jag vet att bara inom mitt eget parti har vi haft en väldigt het diskussion i frågan.

För mig är sprututbytesverksamhet inte en narkotikapolitisk fråga. I grunden är det en smittskyddsfråga och i ett större perspektiv därmed en smittskyddsfråga. Jag tycker att man ska se frågan på det sättet att effekten av en sprututbytesverksamhet fortfarande är diskutabel. Jag anser dock att vi, om vi genom ett sådant här projekt kan skapa ytterligare kontaktytor, minska risktagandet och därmed lidandet, ohälsan och förhoppningsvis även förtida död, inte kan avfärda sprututbyten.

Vi måste se detta som ett komplement till all övrig verksamhet. Dock är det avgörande för om vi ska ha en väl fungerande sprututbytesverksamhet att vi även har motivationsarbete där. Vi måste ha en tydlig koppling till beroendevården och till socialtjänsten, annars kommer inte detta att få den effekt som vi vill åstadkomma. Målet måste självklart alltid vara att den enskilde ska bli fri från sitt drogmissbruk. Därför är det glädjande att man ser det hela i den helheten, i den strategi som vi fattar beslut om i dag.

Jag vill också poängtera att dagens beslut inte handlar om en permanent sprututbytesverksamhet. Det handlar om ett tidsbegränsat försök med höga krav på både uppföljning och utvärdering. Därmed kommer vi i Stockholms läns landsting att på ett väldigt påtagligt sätt kunna påverka och ta fram ytterligare kunskap och evidens inom området, både när det gäller smittspridning som står i huvudfokus och dessutom de frågor som gäller narkotikautvecklingen och de enskilda missbrukarnas situation. De aspekterna är precis lika viktiga, särskilt om man vill göra frågan till en narkotikapolitisk sådan.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag i dess helhet! Jag tycker att den är gedigen, och det är en väldigt ansvarsfull strategi som jag hoppas att vi kommer att kunna arbeta med de kommande åren.

Anförande nr 71

Louise de Rietz Svenson (M): Ordförande, ledamöter! Min farfar påpekade en gång för en god vän som var frisinnad liberal att de frisinnade liberalerna inte hade någon ideologi. På det fick han omedelbart svaret: Vi som har så många!

Jag vill inte på något sätt påstå att ni som vill införa sprututbytesprogrammet inte har någon moral. Det är klart att ni har. Ni har till och med dubbel moral. Ni säger nej till narkotika och narkotikamissbruk, men ja till att hjälpa till med det här missbruket, även om viljan är god.

Jag förstår och respekterar er vilja att minska smittspridningen, och det finns ju väldigt mycket bra i den utredning som föreligger i dag, men just det där med sprututbytesprogrammet tror inte vi moderater på. Vi tror inte att det ger den effekt som ni säger kommer att bli fallet. Det finns inga entydiga slutsatser vad gäller sprututbytesprogrammets effekter för smittspridning.

Sprututbytesprogrammet varken ökar eller minskar risken för narkotikamissbruk, och det är ju det intravenösa missbruket i sig som kan sprida smittan om man använder orena sprutor. Narkotikan dödar många fler än vad hiv gör. Det går att dela spruta även med ett sprututbytesprogram. Första silen tar man som regel med delad spruta. Debutåldern är låg, den är under 20 år som ju är åldersgränsen för bytesprogrammet. Ska man vara riktigt

logisk så ska man dela ut sprutor till riktigt unga så att de inte någonsin delar spruta, för den första silen med delad spruta kan ju också ge smitta.

Vilka signaler är det som vi ger våra ungdomar? Alltid annars vill vi ha evidensbaserad verksamhet. Försiktighetsprincipen talar många om i den här talarstolen. Och försiktighetsprincipen bör väl råda även i den här frågan. Man ska inte införa någonting som man inte är säker på konsekvenserna av. Bifall till Moderaternas reservation som innebär bifall till allt utom sprututbytesprogrammet! Resten i förslaget är mycket bra.

Anförande nr 72

Landstingsrådet Rydberg (FP): Det var nog dagens märkligaste inlägg som vi just hörde – att liberaler skulle stå för en dubbelmoral!

Som liberaler och som socialliberaler, som vi är, vill vi inte lämna några missbrukare i sticket. Det är därför som vi har lagt fram den här breda strategin som har fokus på hela kedjan med förebyggande verksamhet för att förhindra att fler kommer in i missbruk, bättre uppsökande, behandlande och rådgivande verksamhet och en försöksverksamhet med sprututbytesprogram.

Visst, vi kan tro eller inte tro på sprututbyten. Sanningen är ju att vi har väldigt dålig vetenskaplig kunskap. Sedan kan man tycka saker om detta. Det som finns i dagens förslag till beslut är just kravet att ta fram mer kunskap, en ordentlig vetenskaplig granskning som gör att vi vet. I dag finns det för skakig vetenskaplig evidens.

Det märkliga i det senaste inlägget var att vi borde dela ut sprutor tidigt. Nej, vi ska inte dela ut sprutor tidigt, vi ska försöka förhindra att personer kommer in i ett injektionsmissbruk. Det är det vi ska göra tidigt, men för dem som är inne i ett djupt missbruk så är detta en del i den breda strategin.

Anförande nr 73

Louise de Rietz Svenson (M): I en dubbel moral ingår väl att man tar ställning för båda sakerna, både för ett nej till missbruk och ja till att hjälpa till med missbruket. Det är dubbel moral.

Det är klart att man inte ska dela ut sprutor till dem som är under 20 år. Man ska inte dela ut sprutor till några alls. Eftersom missbruket börjar mycket tidigt så kan man inte garantera att man inte delar sprutor då. Man ska inte dela ut sprutor till några, enligt vårt sätt att se.

Anförande nr 74

Pia Lidwall (KD): Herr ordförande och ledamöter! Då var vi äntligen framme vid det här ärendet som vi har pratat om och diskuterat ett antal gånger i fullmäktige. Jag tar för min del min inspiration från ett antal möten med verksamheten i Malmö. Jag besökte dem för flera år sedan och återkom för ett tag sedan för att åter höra om deras erfarenheter.

Det är ju så att vi avskyr narkotikan, vi avskyr missbruket. Men i det här fallet måste vi ändå säga att vi älskar de människor som ändå har drabbats av det och som drabbas av det.

Jag tror inte på att man kommer att bli narkoman bara för att vi har ett sprututbytesprogram i Stockholms läns landsting. Det är inte så det går till. Det är helt andra faktorer i stället som avgör om man blir narkoman eftersom det är så starka krafter det handlar om.

Däremot tror jag att vi med ett sådant här sprututbytesprogram, som kommer att bli så rigoröst eftersom vi har haft en så lång diskussion och eftersom vi länge har varit så tveksamma till att införa det, kommer att vara väldigt noga med att det blir omgärdat av ett antal olika regler som gör att jag ändå tror att vi i det här fallet i alla fall kan lyckas med det.

Det handlar inte om frågan om att dela ut sprutor till vem och var. Det handlar faktiskt om att ta emot gamla sprutor och ge exakt lika många tillbaka.

Jag är också väldigt glad över att vi ska följa det här projektet, för på det viset får vi också en evidens senare när vi ska slutligt fatta beslut om huruvida vi ska införa det på lång sikt. Det här är ändå ett försöksprojekt.

Det här är framför allt en åtgärd för att minska smittsamma sjukdomar och ett beslut om att de ska följas vidare, men det kan också vara en inkörsport till vården. Vi ska veta att de här människorna är djupt nere i träsket, om man får använda ett sådant knepigt ord. Det är nedkörda personer som inte möter någon respekt inom vården och som ofta inte vågar uppsöka vården med allehanda problem som de har. Åtminstone i Malmö har man fått respekt för sin person, och där vågar också ta upp saker som har med den egna hälsan att göra. Man erbjuder gynundersökning till de kvinnor som kommer. De här kvinnorna söker ju inte det den normala vägen. På det viset kan de upprätthålla bättre hälsa än om de inte hade den här möjligheten. Jag tror också att med en respekt som man får av den här personalen så kan man också börja sin resa genom att ta emot behandling och avsluta sitt farliga missbruk.

Det finns ett antal argument, och jag har nämnt tre sådana argument, som gör att jag i dag kommer att rösta ja till förslaget. Det handlar i grund och botten om värderingar till människor. Det handlar också om att avsky narkotikan, och det har vi hört tidigare i dag. Det handlar inte alls om att vi i slutändan kommer att acceptera narkotika på något vis.

Vi avskyr missbruket och vi avskyr narkotikan, och det ska vi kämpa mot. Därför är det här ett väldigt bra, ett heltäckande program men som också landar i just den här projektverksamheten.

Jag tycker också att det är väldigt bra att vi har den att-sats som Dag Larsson nämnde i sitt första anförande, den som handlar om att vi ska ha god kontakt med frivilligorganisationer och brukarorganisationer. De har väldigt många insikter som vi aldrig kommer i närheten av. Just därför är det viktigt att de får komma till tals och hjälpa oss att inte göra dumma saker när vi nu ska införa det här.

Kom ihåg att det här är en laglig möjlighet. Riksdagen har gett oss möjlighet att ha ett sprututbytesprogram i Sverige. Socialstyrelsen har också sagt att de tycker att det här är ett bra sätt att genomföra det på. Det är inte fritt utan ska vara kringgärdat med allt det som vi har lärt oss under de här åren när vi har varit runt och tittat hos dem som redan har erfarenheter. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag i dag!

Anförande nr 75

Landstingsrådet Andersson (C): Herr ordförande! Jag måste ändå inledningsvis beklaga de misstänkliggöranden som faktiskt framförs i den här debatten från motståndarna till sprututbytesprogrammet. Det här handlar sannerligen inte från oss som är anhängare till sprututbytet om att likgiltigt sprida verktyg för missbruk, ja, nästan säga ja till missbruk, som ibland blir det som vi får höra här.

Vi som är förespråkar införandet av ett sprututbytesprogram skulle faktiskt med samma rätt kunna hävda att sprututbytesmotståndarna är beredda att offra befintliga narkomaners livskvalitet och hälsa för en oviss sedelärande signal mot missbruk. Jag tycker att vi ska undvika den typen av misstänkliggöranden. För mig som centerpartist, humanist och liberal vore det en ganska allvarlig sak att framföra om det var så att jag trodde att ni som är mot sprututbyte hade de motiven.

Centerpartiet och har under många års tid ansett såväl på nationell nivå och på regional nivå som i kommunerna att sprututbytesprogram kan vara ett bra sätt att möta individer som är väldigt utsatta i den livssituation som de befinner sig i.

Injektionsnarkomaner lever bokstavligt talat med döden i hasorna. Bristande hygien leder till en lång rad infektioner och sprider många sjukdomar, inte bara hiv och hepatit som man oftast framför i debatten. En hemlös injektionsheroinist löper kanske hundra eller många hundra gångers större risk att dö inom ett år än en jämnårig person utan missbruk. Många av de riskerna hänger samman med själva missbruket, men många hänger samman med allmänt sänkt hälsotillstånd som bland annat har att göra med de infektioner som dessa människor utsätts för.

Att bryta missbruk är svårt, och det är ingen vild gissning att alla injektionsnarkomaner inte kommer att rehabiliteras ens med de insatser som vi vidtar i och med de beslut som har fattats i landstingsfullmäktige under senare år. Med den utgångspunkten måste ett humanistiskt samhälle fråga sig hur dessa olyckliga människors rent miserabla livsvillkor i någon utsträckning ändå kan förbättras. Centerpartiet bedömer att sprututbyte är ett sätt att i någon utsträckning förbättra hälsa och livskvalitet för de människor som i dag är narkomaner.

Det har framförts här att sprututbytesprogram kan se olika ut. Rätt utformade kan - sprututbytesprogram få större betydelse än att enbart minska smittspridning. Det jag ser här, och det har varit en viktig utgångspunkt för Centerpartiet, är att sprututbytesprogram trots allt kan bli en sorts repstege till rehabilitering där man kan få möta människor på ett sätt som passar vissa narkomaner och som kan leda till att vissa narkomaner får större kontroll över sina livsvillkor och på det viset kan, så att säga, närma sig tanken på en rehabilitering.

I det här sammanhanget tycker jag att det är värt att framföra att sprututbyte kanske inte räddar alla från smittspridning och infektioner, det handlar om vilket beteende man har i förhållande till de sprutor som man använder sig av. Trots allt ger sprututbyte narkomaner ett verktyg för att upprätthålla hygien. Jag tycker att insatsen att ge narkomaner tillgång till det verktyget faktiskt är motiverat även om inte alla narkomaner kan hantera det verktyget. Jag kan inte se annat än att det ändå måste innebära att många narkomaner får en möjlighet till kontroll och till ökad makt i sin livssituation som de annars inte skulle ha.

Liksom Pia Lidwall tror jag inte heller att det här kan ha någon nämnvärt ökad effekt på spridningen av själva narkotikamissbruket.

Som centerpartist är jag lite extra stolt i dag, för jag vill hävda att utan Centerpartiets och Kristdemokraternas engagemang så hade vi inte fått den här utredningen till stånd hösten 2007. Det var vårt möte där vi gemensamt konstaterade att ert underifrånperspektiv på den lilla människan tillsammans med Centerpartiets humanistiska liberalism kunde bilda en majoritet för sprututbyte som vi hade förutsättningar att tvinga fram ett beslut om att tillsätta en utredning.

Det var en utredning som jag i fullmäktige hösten 2007 rubricerade som en kompromiss som var bättre än ett ja eller ett nej. Jag tycker att den breda ansats som vi lyckades ta med den här utredningen vidimerar att det var en korrekt bedömning. Det var bra att vi fick till stånd en stor utredning med en bred kontext för detta. Det har skapt förutsättningar för ett mycket bättre beslut i dag än om vi hade gått till beslut 2007. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 76

Lennart Rohdin (FP): Herr ordförande! Det här är en debatt som bygger på djup tro och starkt engagemang på båda sidor. Jag skulle kunna travestera min företrädare i riksdagen, den mångårige riksdagsledamoten Hans Lindblad, som i en försvarspolitisk debatt i början på 1980-talet inledde med orden att här talar jag inte som folkpartist, för den här frågan kan jag. Men det gör jag inte för jag tillstår gärna att kunskapen finns på båda sidor.

Jag tycker att det finns mycket bra i det förslag som föreligger, med undantag för förslaget om sprututbyte, och jag yrkar därför bifall till den moderata reservationen i landstingsstyrelsen!

Det påpekas i den rapport som ligger till grund för det här ärendet att två frågor står mot varandra, dels frågan om smittskydd, dels kampen mot narkotikamissbruk. Ibland måste man våga välja. Det finns en tradition i svensk politisk debatt att när man väl har bestämt sig för en linje då finns inte konflikten kvar, men ibland måste man faktiskt våga välja, våga prioritera mellan två motstridiga saker som båda kan ha skäl för sig. Då räcker det inte med att säga: Vi vill och då blir det så.

I debatten om sprututbytesverksamhet har jag kunnat urskilja tre grupper av motiv. Den första är de som är seriöst engagerade för ett starkare smittskydd. Det är den uppfattningen som finns representerad i den här församlingen. Den har min fulla respekt. Dock noterar jag även från det underlag som föreligger för dagens beslut att evidensbaseringen för detta förslag är väldigt svag även när det gäller frågan om smittskydd. Jag konstaterar också att den här rapporten beskriver hur man kan genomföra en sprututbytesförsöksverksamhet men absolut inte argumenten för att man ska göra det. Det är bara så att man vill göra det.

Utanför den här salen finns det åtminstone två andra grupper av motiv. Den ena förekommer i miljöer där oskyddat sex är accepterat och den förekommer framför allt hos de ofta kapitalstarka grupper, organisationer, som förespråkar en uppluckring av den restriktiva narkotikapolitiken.

I början på det här årtiondet så presenterade den statliga narkotikakommissionen sin slutrapport. Kommissionen leddes av nuvarande socialdemokratiska kommunordföranden i Göteborg, Annelie Hultén. Man inledde med att skriva "Svensk narkotikapolitik står inför ett avgörande vägval. Den ena vägen kräver betydande tillskott av resurser i form av engagemang, ledning, kompetens och ekonomi. Den andra vägen innebär sänkta ambitioner och betydande acceptans av narkotikamissbruk". Från mina utgångspunkter innebär dagens beslut inte att man väljer det senare utan att man blandar de båda uppfattningarna.

Jag var 1998 svensk delegat vid en FN-konferens när det gäller narkotika. Vi översköldes med argument, propaganda, från legaliseringsivrarna. De främsta argument som de fokuserade på då var att få till stånd sprututbytesverksamhet, för det ser legaliseringsivrarna som det första steget mot en nedbrytning av den restriktiva narkotikapolitiken.

När den förra regeringens narkotikasamordnare, Björn Fries, för en del år sedan presenterade sina synpunkter på att man borde pröva sprututbytesverksamhet jublade legaliseringsivrarna, för i deras ögon, alldeles oavsett viljan i den här salen, är sprututbytesverksamhet första steget mot en nedmontering av den restriktiva narkotikapolitiken.

Hur dagens beslut påverkar opinionsbildningen utanför den här salen bestämmer faktiskt inte politikerna här. För min del står jag på deras sida som drabbas av fortsatt narkotikamissbruk, inte minst de anhöriga. Det sägs att det här är en försöksverksamhet. Ja, men jag är helt övertygad om att alldeles oavsett utfallet av den utvärdering som kommer att göras så har sprututbytesverksamheten med dagens beslut kommit för att stanna också i Stockholm.

Anförande nr 77

Stefan Bergström (C): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att den samlade strategin för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare är väldigt bra. Den hårda kampen mot narkotikamissbruk måste alltid fortsätta, och någon legalisering kan aldrig bli aktuell för mig. Den hårda kampen får dock aldrig bli en hård kamp mot missbrukarna. De missbrukare, som förutom att de redan drabbats av en beroendesjukdom också får hiv eller hepatit C blir dubbelt utsatta.

Kan vi genom försöksverksamhet med sprututbyte begränsa blodsmitta bland intravenösa missbrukare och ge dem bättre vårdkontakter så är det i alla fall några ljus i mörkret. Rena sprutor räddar liv, det är min ödmjuka utgångspunkt i detta, och därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 78

Marie Ljungberg Schött (M): Ordförande! Först ska jag följa upp det som Torbjörn sade. Vi vacklar inte alls. Vi är tydliga och har alltid varit jättetydliga med att säga nej till sprututbytesprogram. Det är också det beslut som vi vill fatta i dag. Vår reservation betyder det – om det skulle råda några oklarheter.

Vi säger ja till allt annat i det här förslaget utom de tre besluts-satser som handlar om sprututbyte.

Det kan låta oskyldigt med rena sprutor, och det låter ju som en trevlig och bra verksamhet att dela ut sprutor som man använder i kontrollerade former, men det är ju inte så det går till. Tanken är väl ändå att de här sprutorna ska fyllas med någonting, och det är faktiskt inget som är särskilt nyttigt.

Självklart är orena sprutor ohyggligt farliga. Det är klart att om man injicerar hiv-smitta så blir man smittad, det råder ingen tvekan om det, men trots allt är det en ganska liten spridning av hiv-smitta som har skett i vårt land bland injektionsmissbrukare. Den stora spridningen av hiv-smitta är hänförlig till oskyddat sex. Det måste vi ha i bakhuvudet.

Det finns andra negativa effekter av sprututbyte, och en av dem verkar vara ökat antal överdoser och en högre dödlighet av att man tar droger som är tyngre, farligare. Det blir en ökad tyngd när det gäller vad folk stoppar i sina sprutor.

År 2008 studerade Socialstyrelsen hur det egentligen är i vårt land och konstaterade då att 29 stycken blev hiv-smittade av injektionsmissbruk medan 414 personer i hela Sverige dog till följd av sitt missbruk. Då räknade man in allting: olyckor till följd av missbruk, överdoser, självmord och andra saker.

Vi måste ändå vara lite realistiska och studera de här sakerna i relation till varandra. Om vi ger rena sprutor så är risken att fler kommer att använda dem och då är risken också att fler kommer att använda dem. Därmed finns också en risk för att vi får fler överdoser. Det kan man se i andra länder som har genomfört sådana här försök.

Ni säger till oss att ni inte vill vara drogliberala. Men jag har några funderingar. Det är väldigt otydligt vad förslaget egentligen innehåller. Det står att det ska vara fyraårigt. Det står att det ska vara på ett ställe. Och det står att det ska vara under överinseende.

Men hur gammal måste man vara? Ska det vara som i Finland, där man kan vara anonym och därmed kan vara hur ung som helst? Måste man vara en dokumenterad missbrukare, som för att få heroin i Danmark? Måste man lämna en spruta för att få en ny? Det är ju inte så många av våra missbrukare som lever i en sådan miljö att de kan hålla rätt på sina sprutor. Och vad har man tänkt sig att sprutorna ska fyllas med?

Anförande nr 79

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Marie säger att 29 blev smittade intravenöst av hiv. Är det inte 29 för många?

Hiv är en dödlig sjukdom, Marie. När man hör debatten får man inte glömma bort det. Vi ska inte stigmatisera dem som bär på hiv, men det är ett oerhört jobbigt handikapp. Man lever i dödens väntrum. De kamrater som jag har som har hiv upplever det så. Det är inget jag tycker att man får förminska på det sättet.

29 stycken är 29 för många. Varje nysmittad hivbärare är en för mycket för mig.

Anförande nr 80

Marie Ljungberg Schött (M): Varje nysmittad hivbärare är en för mycket. Det tycker jag också, alldeles oavsett på vilket sätt man blir smittad.

Min poäng var: Om det är 29 som drar på sig en dödlig sjukdom till följd av sitt missbruk medan det är 400 som dör av samma missbruk därför att de tar en överdos, får en snedtripp och hoppar framför tunnelbanan eller gör något annat, då måste man ställa de siffrorna i relation till varandra.

Hiv är en förskräcklig sjukdom. I dag finns det bromsmediciner, men det går inte att bota. Det är en förskräcklig sjukdom som vi ska göra vad vi kan för att se till att människor inte drabbas av. Men vi ska inte göra så tokiga saker att många fler avlider av andra orsaker.

Anförande nr 81

Anna Starbrink (FP): Ordförande, landstingsfullmäktige! Debatten om sprututbyte har väckt starka känslor under lång tid, precis som Lennart Rohdin var inne på – också hos mig. Jag tillhör dem som över tiden har kommit att ändra uppfattning.

Människors fria vilja att använda droger är förstas en chimär. Det vet alla vi som sitter här. Det finns ingen anledning att misstro varandra beträffande synen på den restriktiva narkotikapolitiken. Så snart någon har blivit beroende upphör den fria viljan, och drogen får makten över en.

Som socialliberal är det självklart för mig att hålla fast vid den restriktiva narkotikapolitiken och fortsätta att vara anhängare av den svenska modellen. Samtidigt kan jag inte blunda för att många människor trots allt fastnar i missbruk. Då känner jag att vi inte kan välja antingen en restriktiv narkotikapolitik eller hjälpa dem som trots allt drabbas, utan vi måste göra både–och.

För mig är sprututbytesfrågan inte alls lätt. Jag har, som jag sade, kommit att ändra uppfattning och har funderat mycket på frågan. Den väcker så många funderingar hos mig och säkert också hos många av er.

Vilka normgivande signaler skickar vi ut när vi fattar beslut om att införa ett sprututbytesprogram? Underlättar vi för människor som har fastnat i ett missbruk att fortsätta med det i stället för att söka hjälp för att sluta? Ger sprututbytet den effekt vi önskar? Finns det andra effektivare sätt för att minska smittspridningen? Det är stora och viktiga frågor, och vi har varit inne på flera av dem under dagen. Frågorna kvarstår förstas.

Men jag har kommit fram till att jag kommer att rösta för – och jag yrkar också bifall till – det förslag som nu föreligger om att starta ett försök. Jag tycker att alla dessa frågeställningar måste vägas mot möjligheten att helt stoppa smittspridningen och hitta en ny modell för att öka den kontaktskapande verksamheten och kunna stödja människor som har fastnat i ett missbruk att kanske på sikt komma vidare i sina liv.

Med det ärende som vi har att ta ställning till i dag har vi ett gediget underlag för att fatta ett välgrundat beslut om en helhetsstrategi, och det ställer jag mig helt bakom. Samtidigt vill jag slå fast att beslutet om införande av ett sprututbytesförsök i Stockholm måste förenas med ett bestämt avståndstagande från tanken på en uppluckring av den restriktiva narkotikapolitiken eller tanken på att detta skulle bli första steget mot en legalisering. Den vägen ska vi aldrig slå in på.

Jag är övertygad om att vi kan klara båda perspektiven, både ha en restriktiv narkotikapolitik i Sverige och utveckla metoderna och ge ett gott stöd till dem som trots allt fastnar i missbruk.

Anförande nr 82

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Ordförande! Jag skulle vilja rikta två frågor till det landstingsråd som ändå har det yttersta ansvaret för att se till att vi genomför ett sprututbytesförsök, om en majoritet i den här församlingen röstar för det, vilket allt tyder på.

Jag vill alltså vända mig till dig, **Filippa Reinfeldt**, och fråga: Är du villig att aktivt verka för ett införande av sprututbyte om en majoritet i den här församlingen beslutar att så ska ske? Det är den ena frågan. Jag ställer den eftersom du inte har varit uppe i debatten. Jag har väntat på det.

Den andra fråga som jag vill ställa till dig gäller ett citat som jag bara vill att du ska bekräfta eller dementera. Helst vill jag att du dementerar det. Du ska ha sagt så här:

Narkomaner behöver vård och hjälp att komma ur sitt missbruk. Att dela ut sprutor och underlätta missbruk är som att ge gratis sprit till alkoholister eller bantningsmedel till anorektiska flickor.

Om du har sagt detta är det ett vulgärargument som man måste ta avstånd från. Min fråga till dig är alltså: Är du rätt citerad?

Anförande nr 83

Landstingsrådet **Reinfeldt (M)**: Fru ordförande! Är jag villig att aktivt verka för detta? Självfallet har jag – precis som varje ordförande för en verksamhet – i uppgift att verkställa de beslut som landstingsfullmäktige fattar. Det råder väl ingen tveksamhet kring det? Det gäller även beslut som landstingsfullmäktige fattar som man inte själv delar synen på och där man hade önskat sig ett annat beslut.

Jag har tänkt försöka vara ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden även nästa mandatperiod. I ett läge där landstingsfullmäktige inte fattar ett annat beslut, som i så fall läggs ovanpå det beslut som landstingsfullmäktige fattar i dag, är det klart att beslutet som fullmäktige fattar i dag ska verkställas. Självfallet är det så.

Birgitta Sevefjord! Citat tror jag du vet ofta rycks ur ett sammanhang, ofta ur ett längre resonemang. Det citat som du läste upp i talarstolen är en liten del av ett längre sammanhang. Det sändes i etermedia, och det klippet kan också du titta på, så det behövs nog ingen närmare bekräftelse eller något avståndstagande från det. Jag tycker inte att verktyg ska tillhandahållas för att någon ska kunna fortsätta med sitt missbruk.

Anförande nr 84

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Först och främst tackar jag dig för ditt tydliga svar, att du tänker verka för att det beslut som vi fattar här i fullmäktige också verkställs. Det är jättebra att det görs tydligt, eftersom jag vet att du egentligen är negativ till sprututbyte.

Ditt citat vill jag betrakta som ett vulgärargument. Att ge bantningsmedel till anorektiska flickor innebär att man medvetet arbetar för att döda dem. Att jämföra rena sprutor, som ska rädda liv, med bantningsmedel till anorektiska flickor är så grovt att man borde skämmas.

Anförande nr 85

Landstingsrådet **Batljan (S)**: Ordförande, ledamöter! Om jag hade haft yrkanderätt hade jag föreslagit en stor applåd till **Birgitta Rydberg**. Nu kan jag inte göra det, men jag tycker att ni kan applådera ändå, om inte nu så efter mötet.

Vi har all anledning att vara stolta över dagens stora samling kring en fantastisk folkhälsoinsats. Då pratar jag inte bara om sprututbyte utan om hela den strategi som är en samlad strategi med både förebyggande och behandlande insatser. I en sådan samlad strategi har sprututbyte en viktig roll.

Oavsett om det är 29 personers liv som detta kommer att rädda eller om det kanske är 100 personers liv som detta kommer att rädda – givet den ökade användning av narkotika som vi ser i samhället – kommer vi att behöva vara mycket tydliga när det gäller fortsatta insatser med en restriktiv narkotikapolitik och kanske till och med skärpa vissa inslag, för att ytterligare öka restriktiviteten och på så sätt också påverka priset på marknaden, som just nu är relativt lågt och leder till att risken är uppenbar att dessa 29 personer på några års sikt blir 50 personer.

Det handlar om en fantastisk insats som kommer att rädda livet på många personer. En stor eloge till Birgitta Rydberg och alla dem som tillsammans har arbetat fram denna strategi! Det är en resa som Birgitta Rydberg har gjort i den här frågan, där hon har haft sina egna tveksamheter och i vissa sammanhang till och med varit emot. Men när politiken är som bäst kan man läsa på och följa utvecklingen och se på vilket sätt man kan bidra till att vi får en stark strategi för att rädda liv men också för att minska smittspridningen. Det är väldigt lätt att fokusera på de 29 personerna. Men de 29 personerna – givet de risker för smittspridning som det handlar om – motsvarar många fler än 29 personer.

Som sagt: Hade jag haft yrkanderätt hade jag föreslagit en applåd. Men jag tänkte i alla fall ge Birgitta Rydberg en kram, och jag hoppas att också mina konservativa kompisar gör det och erkänner att detta är en viktig insats, trots den konservativa inställningen att man ska använda piskan fullt ut. Ibland måste man välja en insats som maximerar både räddade liv och mindre smittspridning. Tack, Birgitta och alla andra som har bidragit till detta!

Anförande nr 86

Landstingsrådet N y m a n (KD): Under debatten, som jag i huvudsak tycker har varit ett mycket sansat samtal, har jag kunnat konstatera att det har hänt en del på tio år. I slutet av augusti i år är det nämligen tio år sedan jag gjorde första besöket i Malmö och tittade på sprututbytesverksamheten där. Sedan dess är det ett antal partier som har rört sig åt rätt håll.

Därför kan vi i dag ta beslut om ett mycket sansat förslag till beslut i de här frågorna. Jag tror att det har varit hälsosamt för debattklimatet och opinionsbildningen att dessa år har fått gå. Vi hade inte majoritet, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet, ens på den tiden, så vi hade inte kunnat genomföra detta. Men det var alltså en gång i tiden bara två partier i fullmäktige som hörde av sig i den här frågan.

Men nu finns det en lag, och vi har stöd från Socialstyrelsens ledning, Folkhälsoinstitutets ledning, Smittskyddsinstitutets ledning och vår egen smittskyddsläkare i den här frågan. Det är inte alla förslag som förs fram där vi har så brett offentligt och nationellt stöd för våra åtgärder i Stockholm. Det brukar komma efteråt. Så småningom brukar man rätta in sig.

Det har varit en sansat samtal, ett bra samtal. Vi vet ställningarna.

Jag är personligen övertygad om att den utvärdering som följer med beslutet i dag kommer att visa att vi har tagit ett steg in på en sund och hälsosam väg för de personer som jag tror Pia Lidwall sade är de mest utsatta i vårt samhälle. Flera andra har också varit inne på det. De är många gånger undanskuffade och i många fall hemlösa. Det kan finnas en risk för att man hamnar i en vulgärpropaganda och gör alla möjliga jämförelser i de här frågorna. Men jag vill inte göra det – inte ens motargumentera mot de inlägg som jag tycker har varit helt onödiga trots det ganska sansade klimat som vi har haft i frågan i dag.

Frågan är ju långt allvarligare än så. Det finns många människor som har det svårt. De här människorna har det allra svårast. Jag är övertygad om att detta kommer att leda till goda resultat – det kommer säkert utvärderingen att visa, även om jag inte alls vet vilka som

kommer att göra utvärderingsarbetet. Men det finns många goda tecken och många goda exempel, om vi tittar ut över världen.

Ibland vill man när det gäller farhågor peka på Danmark och Norge. Men jag tror att vi har en bättre ordning på detta i Sverige. Så tror jag att det är både nationellt och regionalt – och för den delen lokalt. Detta försök förutsätter ju att vi kommer överens med en eller flera kommuner i länet, innan vi kan gå till Socialstyrelsen och be om tillstånd till att genomföra detta.

Det är väl att ta i att säga att detta är ett historiskt beslut. Men kanske är det så, i så måtto att opinionen för den här inriktningen har växt under det senaste decenniet, så att vi nu kan ta det här mogna förslaget till beslut. Det uppskattar jag, och det vill jag tacka alla för som har bidragit till det, i synnerhet alla som har ändrat mening under de senaste tio åren. Tack ska ni ha!

Anförande nr 87

Marie Ljungberg Schött (M): Ordförande! Jag är nästan ännu mer bekymrad nu än jag var från början, för jag fick inget svar på de frågor som jag ställde om hur försöket egentligen ska utformas lite mer i detalj:

Kommer det att finns en åldersgräns? Kommer det att vara så att man måste vara dokumenterad missbrukare? Är det krav på att man ska lämna tillbaka sin spruta? Vem bär ansvaret om man fyller sin spruta med något som inte var så bra, så att man inte överlever av det?

Ni sitter här i dag och har säkert de allra bästa och mest goda förutsättningar. Men jag är ändå bekymrad, för jag kan se att vi är ganska nära det man brukar kalla det sluttande planet.

I Schweiz sade man: Om vi får in mycket oren narkotika på marknaden, är det då inte bättre att vi tillhandahåller heroin som är statligt producerat och som vi vet vad det innehåller? På vissa ställen har man sagt att man ser att kriminaliteten går ner väldigt mycket om folk inte måste gå ut och begå brottslig verksamhet för att finansiera sitt missbruk. Beträffande överdoser har man sagt att det är bättre att få rätt dosering och att det därför måste finnas sprutrum. Det gör mig jättebekymrad.

Jag vill att vi ska vara tydliga och säga nej till sprututbyte.

Anförande nr 88

Landstingsrådet Sevefjord (V): Marie Ljungberg Schött! Jag säger nej till sprutrum, och jag säger också nej till legalisering av heroin, att man ska dela ut det.

Du ställde en rad frågor som gäller själva organisationen kring ett sprututbytesprogram. Jag tycker att många av de frågor som du ställde är relevanta. När jag har stridit för detta har jag tänkt att vi som utgångspunkt och modell, när vi formar det projekt vi ska ha i Stockholm, kan ha det sprututbytesprojekt som finns i Malmö, där man har åldersgränser, där det handlar om dokumenterat långvarigt missbruk och där man lämnar in sprutor för att få rena. Vi har inte diskuterat detta ännu, men så har jag tänkt i alla fall.

Anförande nr 89

Landstingsrådet Andersson (C): Jag hade kunnat begära replik förut, men jag hann inte med det.

Jag vill göra väldigt tydligt – och då tror jag att jag talar för flertalet av oss som är anhängare av förslaget till sprututbyte – att vi inte tror att sprututbyte leder till ökad spridning av narkotikamissbruk. Därmed faller väldigt mycket av den argumentation som

sprututbytesmotståndarna står för. Vi känner inte att vi bidrar till att det blir fler personer som kommer att drabbas av överdoser i och med att vi bifaller detta förslag.

För egen del vill jag tillägga att det inte bara handlar om hiv och hepatit utan också handlar om att faktiskt i någon utsträckning ge förutsättningar för några av de personer som ofta lever under eländigast tänkbara hygien- och livsvillkor i övrigt, ofta med dåligt allmäntillstånd – åtminstone de som är motiverade – att höja sin hygieniska status och sitt allmänna hälsotillstånd. Det är värdefullt även bortsett från att det förhoppningsvis kommer att ge effekter i form av en minskad hiv- och hepatitssidning.

Jag yrkar därmed för andra gången bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 90

Marie Ljungberg Schött (M): Gustav! Du säger att ni inte tror att detta leder till ökade överdoser. Men erfarenheten från andra länder där man har gjort något liknande visar faktiskt att det är just det som händer. Man kan se hur det har gått i Schweiz, där man har dessa sprutrum och där man har sjuksköterskor som vandrar runt bland människor som tar överdoser så att de inte ska dö av sin överdos.

Jag är jättebekymrad över detta. Om jag inte lyckas omvända dig eller några andra här i dag står mitt hopp så småningom till att länets kommuner ändå ska säga nej till detta.

Anförande nr 91

Landstingsrådet Andersson (C): Det är nog ett hopp som måste bedömas som ganska litet. Det finns 26 kommuner i länet, och i alla fall mina partikamrater i flertalet kommuner anser att man bör hitta kommuner där man kan skapa majoriteter för detta.

Erfarenheterna från olika sprututbytesprogram är vitt skilda, och det beror på att programmen är väldigt olika utformade. Men det projekt som har bedrivits i Malmö, som jag själv liksom många andra har studerat, uppvisar inte de erfarenheterna.

Sverige har en stark tradition av ett välfungerade socialt markarbete. Det finns ingen anledning att vi skulle misslyckas med att ha en hög ambitionsnivå också i ett sprututbytesprogram. Och det handlar verkligen inte om ett isolerat sprututbytesprogram utan om ett program som är en del i en mycket bred kontext, vilket har blivit möjligt just genom att vi utredde frågan i en bred kontext, vilket var lyckosamt.

Anförande nr 92

Landstingsrådet Batljan (S): Jag kan börja med att understryka mycket av det som har sagts av Birgitta Sevefjord, Dag Larsson, Stig Nyman, Gustav Andersson med flera. Detta är en folkhälsopolitisk insats som är en del i en samlad strategi.

Inget av det Marie diskuterar har föreslagits. Det finns över huvud taget inte på kartan. Det är inte så att vi i fullmäktige fastställer hur kirurgen ska använda sin kniv, utan i fullmäktige fastställer vi att vi vill göra en insats för att rädda liv och på det sättet bidra till att minska smittspridningen.

Då ska vi använda den bästa kompetens som finns. Vi har en förlaga i Malmö, där man inte använder vare sig sprutrum eller någon av de andra regulariseringsinsatser som du har nämnt. Så vi behöver inte åka långt för att se hur man har gjort på ett bra sätt, och det finns kompetens att utveckla det vidare.

Jag tror att det är bra att föra debatten så att den gäller vad frågan handlar om – om man vill tillåta en sådan insats eller inte – och inte debattera mot något som ingen har föreslagit.

Anförande nr 93

Ingvar von Malmborg (MP): Jag tror att detta är en bra reform. Men jag vill peka på två saker som jag tror är viktiga att fundera över.

Det ena är naturligtvis att den narkotika som man skriver ut inte ska spridas till andra delar av samhället, till grupper som ännu inte har börjat ta narkotika. Det är något som man måste hålla reda på rätt noggrant. Det måste finnas ett kontrollsystem. I Italien kan man till exempel se hur det flödar ut massor av narkotika i samhället, och det vill vi naturligtvis undvika.

En annan sak som jag tycker är viktig att påpeka är att det måste finnas behandlingar för dem som vill sluta med sitt missbruk. Det är så lätt att tänka att det nu finns gratis sprutor och så nöja sig med det. Men det ögonblick som en person verkligen vill sluta är kort. Det kan komma efter tre månader eller efter 30 år, men plötsligt kommer det, och någon säger: Jag vill faktiskt lägga av.

Har vi då behandlingar för den personen? Att det verkligen finns den typ av behandlingar som vi måste sätta in är viktigt. De behandlingarna är kostsamma och långsamma. Jag säger inte att detta förslag motsäger det. Men att de behandlingarna finns där är mycket viktigt.

Anförande nr 94

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Fru ordförande! Debatten och diskussionen har pågått länge här i salen i dag, och det är också en debatt och diskussion som har pågått under lång tid i det politiska rummet. Om nu landstingsfullmäktige närmar sig tidpunkten för att besluta om vad landstinget tycker vore det rimligt att få svar på en hel del av de frågor från den politiska oppositionen och delar av majoriteten som nu vill föra fram ett beslut.

Hur är det tänkt att sprututbytesförsöket ska se ut? I dag har det i salen rests ett antal frågor som inte har besvarats, till exempel vad gäller åldersgränser, om man ska kunna växla in en gammal spruta mot en ny, huruvida man ska kunna vara anonym eller inte, det vill säga om man ens behöver uppge sin ålder för att få hämta ut en ren spruta eller ett knippe sprutor, och hur länge en person måste ha varit injektionsmissbrukare för att få vara delaktig i ett sprututbytesprogram.

Det är några av de frågor som har rests i dag och som inte har besvarats här inne. Mot bakgrund av det, fru ordförande, skulle jag vilja yrka på återremiss av ärendet, för att få fler svar belysta före ett beslut.

Anförande nr 95

Landstingsrådet Sevefjord (V): Ansvarigt landstingsråd vill fortsätta att förhålla beslutet. Vi har haft en lång diskussion, och du har över huvud taget inte varit med i den, trots att du är ansvarigt landstingsråd. Jag tycker att det är mycket dåligt hanterat av dig.

När det gäller själva organisationen kring sprututbytet är det – precis som Ilja sade tidigare – inte upp till oss här i salen att bestämma det, utan det är de som kan frågorna bäst.

För mig är det tydligt och självklart att den verksamhet som har pågått så länge i Malmö borde vara en form av förebild för det arbete som vi ska dra igång i Stockholm. Men exakt hur det ska se ut ska inte vi sitta här och besluta om, utan det måste vara upp till professionen, socialtjänsten och andra att bestämma – inte vi.

Anförande nr 96

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Fru ordförande! Om det inte är politikerna utan professionen som ska bestämma hur det ska se ut, hur vet vi då att vi inte fattar ett beslut som leder till den sluttande vägen utför? Jag tycker att landstingsfullmäktige ska veta vilket beslut landstingsfullmäktige fattar.

Birgitta Sevefjord! Vad Moderata samlingspartiet tycker i frågan har framförts oerhört tydligt i debatten vid ett antal tillfällen tidigare, och det har i dag framförts alldeles glasklart tydligt av såväl Torbjörn Rosdahl som Marie Ljungberg Schött. Jag tycker inte att det kan råda någon som helst missuppfattning om vad Moderaterna tycker i frågan.

De som har lyssnat på debatten och alla inläggen under en lång stund på förmiddagen har tyckt att det har varit intressant att höra enstaka företrädares och partiföreträdares ståndpunkter och också höra skäl för varför man har bytt fot, vilket man har gjort på sina håll.

Men mitt återremissyrkande står fast, eftersom jag tycker att det finns så mycket oklarheter i det beslut som ni för fram.

Anförande nr 97

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): Att du hävdar att det finns oklarheter beror väl på att du inte har lyssnat riktigt på debatten – att du inte vill. Detta är ditt sätt att försöka förhindra att vi fattar det beslut som vi i bred politisk enighet vill ha.

När vi i den här församlingen fattar beslut om att till exempel bygga ut psykiatrin eller öppna en mottagning någonstans, då fattar vi det beslutet och ser till att det finns resurser för att genomföra det. Men vi går inte in i detalj och talar om hur det ska se ut i verksamheten. Det är inte vårt uppdrag, och det vet du också.

Anförande nr 98

Landstingsrådet *Reinfeldt* (M): Fru ordförande! Jag tycker att det är intressant att bli anklagad för att vara obstruerande, när det faktiskt är en viktig demokratisk fråga att ärenden som fullmäktige ska fatta beslut om ska vara så beredda att man vet vad man fattar beslut om. När vi inför nya verksamheter finns det i grunden nästan alltid nationella vårdprogram framtagna. Men det gör det inte i den här frågan.

Jag har lyssnat på hela debatten, Birgitta Sevefjord. Jag har fortfarande inte i papperen kunnat läsa mig till eller höra någon berätta att det samlade beslutet innebär en viss åldersgräns, att det samlade beslutet innebär en smutsig spruta mot en ren eller tio smutsiga mot tio rena. Det samlade underlaget visar inte huruvida man ska kunna vara anonym och till och med kunna vara minderårig eller inte. Det samlade underlaget visar inte heller hur länge en person ska ha varit injektionsmissbrukare för att få ingå i ett försöksprogram.

Det är några av de frågor som det faktiskt saknas svar på. Jag tycker inte att det är orimligt att fullmäktige känner till detta när man går till beslut.

Anförande nr 99

Landstingsrådet *Rydberg* (FP): Jag hade alldeles nyss tänkt gå upp och avsluta debatten och tacka för en väldigt bra debatt.

Men jag måste säga att det sista inlägget av Filippa Reinfeldt gjorde mig – för att uttrycka mig lindrigt – häpen. Här har vi haft debatt i nästan ett par timmar, och vi har haft debatten i ett par år. Men plötsligt kommer ett återremissyrkande som bygger på att man inte har någon tillit till att hälso- och sjukvårdsnämnden kan hantera det uppdrag som hälso- och sjukvårdsnämnden ska få, nämligen att diskutera hur-frågan, hur ett sådant här försök ska utformas, med kostnader och samverkan med andra parter.

Jag måste säga att jag häpnar över att detta återremissyrkande kommer så här dags. Jag yrkar fortfarande bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 100

Landstingsrådet **Larsson (S)**: Ordförande! Jag blev väldigt glad över att sjukvårdslandstingsrådet **Filippa Reinfeldt** gav sig in i debatten, för det är ju en av de mer känsliga sjukvårdspolitiska och hälsopolitiska debatter som vi har haft under mandatperioden. Så välkommen upp i debatten, **Filippa**!

Jag sade redan i mitt inledningsanförande att jag inte ville ha Oslos sprututbytesprogram. Jag tycker att det man har organiserat i Oslo är otillständigt. Det programmet bygger på att man har en lucka i väggen och att folk kan hämta ut sprutor anonymt. Man har också ett "sprøyterum" som man kallar det där folk sitter och begår illegala handlingar, det vill säga narkotikamissbrukare sitter och injicerar narkotika i ett rum.

Jag vill inte ha den typen av verksamhet. Jag lutar mer åt den variant som man har i Malmö, som är välfungerande och där man jobbar med dem som har svårast missbruk.

Filippa! Du sade nyss själv att du var villig att verkställa fullmäktiges beslut. Såvitt jag vet är du än så länge ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden. Jag tror att du tillsammans med din kollega **Birgitta Rydberg** och ihop med mig och andra ska kunna utforma detaljerna. Det är nämligen hälso- och sjukvårdsnämndens uppgift att göra det – inte landstingsfullmäktiges. Det ska nog gå bra, **Filippa**.

Vi lyssnar på dina farhågor och din oro också, för de är värda att ta på allvar. Detta är inte ett lätt beslut att ta, men det är rätt beslut att ta.

Anförande nr 101

Olov Lindquist (FP): Beträffande de frågor som Moderata samlingspartiet nu har ställt under debatten ber jag att få hänvisa till den fjärde att-satsen nerifrån på sidan 2 i förslaget till beslut: "att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att starta en försöksverksamhet med ett sprutbytesprogram enligt ... alternativ B".

Om man då tittar på vad alternativ B innebär finner man svar på många av de frågor som Moderata samlingspartiet har ställt, nämligen att åldersgränsen ska vara 20 år och att det ska vara ett begränsat antal sprutor som får bytas varje gång.

Svar på de frågor som Moderata samlingspartiet har ställt finns faktiskt i beslutsförslaget.

Anförande nr 102

Anders Johansson (S): Fru ordförande! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Det är en intressant debatt som vi har fått bevittna, vi som har tagit del av den. Jag tycker att det är många kloka argument som har framförts i en svår frågeställning. Det har funnits argument även från dem som har yrkat avslag på landstingsstyrelsens förslag till beslut som är tänkvärda och visar att detta är en svår frågeställning som kräver mycket eftertanke innan man går till beslut.

Men det vi för en liten stund sedan bevittnade måste jag säga är bland det mest häpnadsväckande – som **Birgitta Rydberg** sade – jag har bevittnat under mina snart åtta år i landstingsfullmäktige.

Här har vi en ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden som har en förvaltning till sitt förfogande som har tagit fram ett förslag till beslut, och vi har ett föredragande landstingsråd som är biträdande sjukvårdslandstingsråd och just nu blev sågad jäms med fotknölnarna av sjukvårdslandstingsrådet. Det har jag aldrig tidigare upplevt.

På frågan från Vänsterpartiets gruppleddare, landstingsrådet Birgitta Sevefjord, om hur hon som ansvarig nämndordförande kommer att verkställa fullmäktiges beslut fick vi besked om att hon kommer att göra det i enlighet med det beslut som fullmäktige fattar.

Men några minuter senare går hon upp och radar upp frågeställningar som: Hur många sprutor ska man byta in mot en ny spruta? Det ska tydligen vi i landstingsfullmäktige ta ställning till – annars kan hon som ansvarig nämndordförande inte verkställa fullmäktiges beslut.

Den typen av nämndordförande ska vi inte ha, fru ordförande. De ska bytas ut.

Ordningsfråga

Anförande nr 103

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi alla reflekterar. Hade jag varit i Nynäshamn skulle jag ha gjort som vi brukar göra när någonting konstigt kommer fram. Då begär vi ajournering, och sedan går vi alla och samlar oss och kommer därefter tillbaka och fattar ett klokt beslut. Det finns åtminstone 148 kloka personer i den här församlingen som kan samla sig och fatta ett bra beslut.

En återremiss som handlar om reglering av detaljer är ett misstroende mot hälso- och sjukvårdsnämnden. Då måste den frågan väckas. Det är ett tydligt misstroende mot hälso- och sjukvårdsnämnden. Då finns det ingen nämnd som fullmäktige kan skicka beslutet till, om det inte finns förtroende för att den nämnden kan genomföra beslutet när det gäller detaljerna. Då måste vi troligen – vi som vill ha sprututbyte – begära en ajournering för att se vilket alternativt förslag som vi ska lägga fram, till vilka vi ska delegera frågan om att genomföra beslutet.

O r d f ö r a n d e n: Från presidietts sida kan vi mycket väl tänka oss en ajournering. Men vi kan också tänka oss att ni samlas under frågestunden, så att vi nu går över till att hantera frågorna. Det kan vara en möjlighet. Men vi kan också ha en ren ajournering på ett antal minuter.

Anförande nr 104

Landstingsrådet **S e v e f j o r d** (V): Både jag och Filippa har frågor i början av frågestunden, så det blir lite stökigt om vi ska ha frågestund parallellt.

O r d f ö r a n d e n: Lösningen med samtal under frågestunden är kanske inte så lämplig. Då ajournerar vi oss en kvart.

O r d f ö r a n d e n: Vi återupptar förhandlingarna. Eftersom det begärdes återremiss och talartiden är lite snålt tilltagen för en del som vill yttra sig ger jag som en slags ordningsfråga en möjlighet för de gruppleddare som så önskar att yttra sig efter denna ajournering.

Vill någon representant från moderatgruppen tala om vilken precisering som har gjorts av vad man önskar få uträttat vid en återremiss?

Anförande nr 105

Landstingsrådet **R e i n f e l d t** (M): Fru ordförande! För Moderaternas räkning yrkar jag återremiss av ärende 10 på dagens sammanträde för klargörande av följande frågor som har väckts vid dagens debatt.

Hur hanteras anonymitetsfrågan kopplad till ålder och mantalsskrivningsort?

Ska även personer med psykiatrisk diagnos få tillgång till sprutbyten?

Hur många år ska en missbrukare ha varit injektionsmissbrukare för att få delta i en sprutbytesverksamhet?

Vilken modell, är det Skåne- eller Oslomodellen eller någonting helt annat som ska tillämpas?

Anförande nr 106

Landstingsrådet Rydberg (FP): Vi vidhåller vårt yrkande om bifall till landstingsstyrelsens förslag. Skulle en minoritetsåterremiss genomföras avser vi att begära ett extra fullmäktigesammanträde där vi vill ta beslut i enlighet med det vi tidigare har lagt fram.

Vi känner stor tilltro till att hälso- och sjukvårdsnämnden ska kunna precisera hur utformningen av ett sprutbytesprogram ska se ut här i Stockholm. Naturligtvis behöver vi ha samverkan med våra kommuner kring exakt hur utformningen ska se ut. Stora delar av Skåneverksamheten kan vara en förebild, men vi behöver också ha en närmare samverkan med socialtjänsten än man har haft i Skåneverksamheten. De exakta delarnas utformning känner vi en stor tilltro till att hälso- och sjukvårdsnämnden skulle kunna fatta beslut om. Det finns ju ett regelverk i den lagstiftning som vi har som är en grund för våra beslut. I övrigt är hälso- och sjukvårdsnämnden det organ som normalt sett brukar fatta detaljbeslut om olika verksamheter som hälso- och sjukvårdsnämnden ska finansiera.

Jag yrkar avslag på återremissyrkandet och annonserar härmed för Folkpartigruppen att vi avser att kräva ett extra fullmäktigemöte före sommaren för att fatta beslut i detta ärende.

Anförande nr 107

Landstingsrådet Baltjan (S): Fru ordförande! Jag vill instämma i det som Birgitta Rydberg redan tydligt och förtjänstfullt har lyft fram. Nyckelfrågan för alla oss sex partier som har diskuterat frågan är faktiskt att ordföranden i hälso- och sjukvårdsnämnden har uttryckt misstroende mot att hälso- och sjukvårdsnämnden i det här fallet kan klara av det man vanligtvis klarar av. Därför är det också otroligt viktigt att vi är tydliga på den punkten. På samma sätt som Birgitta redan har gått igenom skulle det förfarandesättet inte ha skilt sig mot agerandet i ett annat vanligt ärende som hälso- och sjukvårdsnämnden och dess förvaltning skulle klara alldeles utmärkt. Det är också därför som den socialdemokratiska fullmäktigegruppen instämmer i förslaget om extra fullmäktige. Vi ser gärna att fullmäktiges presidium meddelar datum i dag när vi alla är samlade så att vi alla får möjlighet att komma till ett så viktigt sammanträde.

Anförande nr 108

Landstingsrådet Andersson (C): Fru ordförande! Det är uppenbart att återremissförslaget tillkom efter att man tagit intryck av de starka känslor som sprutbytesfrågan gäller. Likväl ser vi inte från Centerpartiets sida att de uppställda frågorna, som faktiskt är belysta, är tillräckliga för att egentligen motivera en förnyad utredning, även om det naturligtvis är en demokratisk möjlighet för en minoritet i landstingsfullmäktige att kräva en återremiss. Vi ser inte att det här gagnar sakfrågan, och vi biträder därför det förslag som Birgitta Rydberg har lagt fram för att säkerställa en så skyndsam behandling som möjligt av frågeställningen inom ramen för de demokratiska former som alla här i fullmäktige har rätt att använda sig av.

Anförande nr 109

Landstingsrådet Sevefjord (V): Också Vänsterpartiet yrkar bifall till Birgitta Rydbergs förslag. Vi ser också gärna att datum för det extra mötet läggs fast i dag så att vi vet när det blir och att det ska ske snarast möjligt.

Sedan tillkommer det en komplikation eftersom ansvarigt sjukvårdslandstingsråd, och vi har ett ansvarigt hälso- och sjukvårdslandstingsråd som också är ordförande i den nämnd som ska hantera och bereda det här ärendet, är den som kör över sin egen nämnd. Hon underkänner ju också sig själv genom att nämnden under hennes ledarskap inte har kapacitet och förmåga att utreda alla de frågor som den moderata gruppen ställer i sitt krav på återremiss. Man kör också över den förvaltning inom hälso- och sjukvårdsnämnden som normalt sett har ansvar för att bereda de beslut som så småningom ska upp till hälso- och sjukvårdsnämnden för fastställande. Det är en mycket märklig hantering att man kör över sig själv.

Anförande nr 110

Lena - Maj Anding (MP): Ordförande, ledamöter! Miljöpartiet ser heller inte att de skäl till återremissen som anförs är tillräckliga för att återremittera ärendet. Även om en minoritetsåterremiss alltid finns som en möjlighet bör man ha tillräckliga skäl för att få en sådan återremiss.

I andra hand tycker vi att Birgitta Rydbergs förslag är ett bra förslag, att vi har ett extra fullmäktige för att det här beslutet ska kunna tas i laga ordning. Alla partier sitter i hälso- och sjukvårdsnämnden och kan påverka hur det här projektet ska gå vidare.

Anförande nr 111

Pia Lidwall (KD): Kristdemokraterna tillstyrker också Birgitta Rydbergs förslag. Vi är väldigt förvånade över att hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande inte har förtroende för sin egen förvaltning i den här frågan. Det är mycket beklagligt.

Anförande nr 112

Landstingsråd Reinfeldt (M): Fru ordförande! Jag begärde ordet, inte för att revidera det återremissyrkande som Moderaterna har framfört i dag utan mer för att komma med några sakupplysningar och kanske också en uppfattning från min sida.

Det är faktiskt Birgitta Rydberg som är ansvarigt landstingsråd i den här frågan. Det har landstingsfullmäktige, även Birgitta Sevefjord, varit med och fattat beslut om.

Jag blev också lite förvånad över att våra skäl för att vilja återremittera ett ärende ifrågasätts. Mig veterligen har vi aldrig ifrågasatt skälen när oppositionen har nyttjat sin demokratiska rättighet. Ni kanske inte tycker som vi, men vi har väl aldrig försökt hindra er att återremittera utifrån de skäl som ni har tyckt vara angelägna för att få svar på frågor.

Jag svarade väldigt tydligt tidigare i dag på Birgitta Sevefjords fråga. Det var inte ordagrant så här, men din fråga avsåg om jag som ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden avsåg att verkställa beslut som landstingsfullmäktige fattade. Mitt svar var väldigt tydligt på den punkten: Självklart! Desto viktigare då att veta vad det är landstingsfullmäktige beslutar om.

I vår återremiss har vi också varit tydliga med det antal frågor som vi tycker är otillräckligt besvarade. Därmed vet inte vi exakt vad landstingsfullmäktige faktiskt vill. Naturligtvis får det i den här frågan som i andra beredas fram, och svar på de frågorna får redogöras för landstingsfullmäktige så att landstingsfullmäktige vet vad landstingsfullmäktige fattar för beslut. Det som skiljer den här frågan från andra är att här faktiskt inte finns några nationella riktlinjer. För oss är det fortsatt oklart om det är en Skåne- eller Norgemodell som gäller för de övriga frågor som jag också läste upp nyss.

Ordföranden: Då har samtliga partier fått säga sitt efter ajourneringen. Jag kan säga att det på formella grunder, för det är ju det vi hanterar från ordförandens och presidietts sida, föreligger en motivering som är tillräckligt god för att, om förutsättningarna finns, medge en återremiss. Ni vet också att det för att begära ett extra fullmäktige krävs en tredjedels

majoritet. Det har vi lärt oss. Jag önskar naturligtvis att ni lämnar in skriftligt att si eller så många personer stöder detta. Det är inget konstigt rent praktiskt när ni sitter här i dag, om det skulle visa sig att återremissen vinner en tredjedel, det vill säga majoritetsläge för minoritetsåterremiss.

Jag tycker att vi nu går tillbaka till talarlistan som den såg ut tidigare.

Anförande nr 113

Lars Carlsson (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag kan säga att när jag kom in i denna sal i dag slet jag fortfarande med frågan. Jag har nu, kanske till skillnad från många moderater, stärkts i åsikten att det är bra och hälsofrämjande för dem som är beroende av narkotika att faktiskt införa ett sprutbytesprogram. Jag tror också att hälso- och sjukvårdsnämnden är ytterst kompetent att hantera ett sådant beslut från landstingsfullmäktige.

Jag yrkar självfallet också bifall till Birgitta Rydbergs förslag.

Det har talats mycket om sluttande plan. Ibland kan det vara så i fullmäktige att när ett sluttande plan ser ut att betyda att frågan glider en ur händerna tar man till en återremiss. Oppositionen har ofta anklagats för det, men det är precis vad Moderaterna gör nu.

Anförande nr 114

Lena - Maj Anding (MP): Jag vill gå tillbaka lite grann till den diskussion vi hade tidigare i dag när vi började den här debatten som också känns viktig att avsluta. Miljöpartiet hade varit berett att fatta beslut i dag och ta ansvar för programmet. Det känns viktigt att vi gör det i framtiden. Det handlar om att rädda liv. Det handlar om att rädda de liv som kan räddas. Det handlar om förebyggande insatser, att förhindra att människor över huvud taget börjar missbruka narkotika. Båda de här sakerna har allra högsta prioritet: rädda liv och förhindra att människor börjar missbruka.

Den här strategin handlar också om att bygga ut behandlingsinsatser och ge människor den stöd de behöver. Det handlar väldigt mycket om samverkan. Det handlar om att kunna fortsätta med ett utbyte av sprutor även inom Kriminalvården så att människor verkligen kan komma ur sitt missbruk så småningom. Det handlar om att kunna hjälpa människor, att påverka människor att ta ett aktivt kliv över till att inte vara beroende längre. Det är ett jätteviktigt beslut.

Den samlade strategin lägger grunden för ett bra arbete med de här frågorna, och det kommer att utvärderas vetenskapligt. Det innebär också en väldigt stor trygghet att vi kommer att kunna läsa av hur våra insatser kommer att slå. Det är bra för oss att ta det här beslutet. Med en minoritetsåterremiss hoppas jag att vi snart kan få ett fullmäktige som kan konfirmera de här besluten så att hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning tillsammans med alla partier kan sätta sig ned och diskutera och få till ett väldigt bra beslut om hur det här ska lösas i detalj.

Anförande nr 115

Anders Lönnberg (S): Ordförande, ledamöter! Det kom plötsligt det här, höll jag på att säga, som vissa saker gör ibland. Men det är två saker i Filippas argumentation som jag tycker att ni ska tänka på innan ni trycker på era knappar. Det första är påståendet att ett skäl skulle vara att det inte finns nationella riktlinjer på det här området. Då vill jag bara säga att på 70 procent av sjukvårdens område finns inga nationella riktlinjer. Det är inget skäl alls till att avstå. När det inte finns nationella riktlinjer är det vetenskap och beprövad erfarenhet som gäller. Vetenskapen på det här området vet vi alla är lite svagare än på många andra områden. Däremot finns rätt gott om beprövad erfarenhet på den här punkten. Det finns absolut inget skäl att inte ha förtroende för en nämnd på grund av avsaknaden av nationella riktlinjer.

Det andra som Filippa tog upp tycker jag faktiskt är mer intressant, och nu vänder jag mig speciellt till de moderata ledamöterna av hälso- och sjukvårdsnämnden. Om ni i dag röstar med det förslag som Filippa har lagt fram innebär det lustigt nog att ni uttrycker misstroende mot er själva. Hon använder som argument att hon inte riktigt har förtroende för hälso- och sjukvårdsnämndens ställningstagande i sådana här frågor och därmed vill hon inte låta nämnden fatta detaljbesluten.

Det är sällan jag har sett seriellt självmord begås på detta sätt, men det är närmast att jämföra med det. Röstar man på det sättet säger man också: Jag har inte förtroende för mig själv som ledamot i hälso- och sjukvårdsnämnden i Stockholms läns landsting. Om ni röstar på det sättet i dag ber jag er att ta konsekvenserna av detta och avsäga er era nämnduppdrag.

Anförande nr 116

Landstingsrådet **Reinfeldt (M)**: Fru ordförande! Har vi hört det förut? När sakargumenten tryter finns det bara hot kvar.

Det är inget märkligt alls med att Moderata samlingspartiet yrkar återremiss. Vi har från första början tyckt att det saknas en mängd svar på frågor. Det är också just därför som vi inte har lagt fram något förslag i någon instans om en sprutbytesverksamhet. Det är ni andra som är svaret skyldig, som vill köra fram ett ärende till landstingsfullmäktige där det saknas många svar. Det är ni, Anders Lönnberg, vart du nu tog vägen, som är beredda att fatta ett beslut där innehållet är väldigt otydligt, och otydligt blev det verkligen när Lena-Maj Anding var uppe i talarstolen och pratade om att fortsätta med sprutbyte i Kriminalvården – i Kriminalvården, tänkte jag.

I de ärenden där ni hänvisar till Försöksverksamhet – alternativ B pratar ni om att det ska finnas *en* lokal tillgänglig för sprutbyte. Ska den då vara i Kriminalvården? Eller har ni tänkt er den någon annanstans, i någon annan kommun runt om i länet eller utanför Kriminalvården? Det blir mer och mer förvirrat ju mer man lyssnar på er i den här diskussionen.

Det hade behövts ett rejält ställningstagande till sakliga beskrivningar av vad ett sprutbytesprogram ska innehålla för någonting om fullmäktiges ledamöter ska kunna ta ansvar för de beslut som man fattar. Vårt återremissyrkande är inte konstigt. Vi vill fatta beslut om det som ska ske i verkligheten. Vi vill inte fatta beslut om något som vi inte har en aning om i dag om ni tänker driva fram till att bli en Skånemodell, där man exkluderar personer med psykiatriska diagnoser, en Oslomodell med ett hål i väggen, som Dag Larsson uttryckte det, eller en fortsättning med sprutbyte inom Kriminalvården, som Lena-Maj Anding pratar om. Vi vill veta vad det är vi är med och fattar beslut om, därav vår återremiss. Vi vill få svar på de frågorna.

Anförande nr 117

Landstingsrådet **Rydberg (FP)**: Jag kan inte uppfatta det senaste inlägget som något annat än att man från moderat sida vill obstruera ett beslut som man ogillar. Varför lade ni inte fram de här frågeställningarna i hälso- och sjukvårdsnämnden, när landstingsstyrelsen behandlade frågan, eller i landstingsrådsberedningen? Varför kommer de här frågorna fem i tolv i debatten, när ni vet att det finns en majoritet som skulle rösta på ett annat förslag? Det är inte trovärdigt. Det är inte av omsorg om att få det rätta beslutet i fullmäktige. Det är att försöka använda sin makt att med minoritetsbeslut förskjuta tidpunkten för ett beslut som ändå kommer att fattas här i fullmäktige.

Anförande nr 118

Lena-Maj Anding (MP): Ordförande! Visserligen finns det inte några nationella riktlinjer, Filippa, men det finns ett lagrum som reglerar sprututbytesverksamhet som man

självklart har att förhålla sig till inom hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning. Det utgår från det lagrummet.

Vi har haft en intern diskussion i Miljöpartiet och det är helt riktigt att vi anser att om en person har ingått i ett sådant här program ska det inte behöva avslutas om man kommer i Kriminalvårdens hägn. Vi tycker att det är viktigt att det finns en kontinuitet i detta, men det är en annan diskussion.

Anförande nr 119

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Ordförande! Jag har aldrig ifrågasatt rätten att begära återremiss. Det jag argumenterade mot var dina skäl, den argumentation du förde fram från början men som nu har förflyttat sig ganska många grader från ditt första inlägg, där du uttryckte det här misstroendet mot hälso- och sjukvårdsnämndens förmåga att faktiskt fastställa detaljerna i ett förslag. Nu får vi också veta att du inte ens har kommit med de här frågorna på landstingsstyrelsens sammanträde eller vid tidigare tillfälle. Du har haft lång tid på dig att fundera på om du skulle komma med invändningar eller inte, därför är syftet kanske enkom att göra en slags fördröjning i tiden av ett beslut som ändå kommer att fattas.

Då vill jag ändå att dina partikamrater, som kanske inte tänker på det taktiskt, förstår vad ditt ställningstagande innebär för förtroendet för alla som sitter i hälso- och sjukvårdsnämnden och röstar med det här beslutet. Jag kan inte se annat än att den frågan måste komma upp i efterhand. Tänk till innan ni begär självmord kollektivt!

Anförande nr 120

L a n d s t i n g s r å d e t R e i n f e l d t (M): Fru ordförande! Det kanske inte är de förtroendevalda som representerar Moderaterna, som har varit oerhört tydliga i sitt ställningstagande mot sprutbytesverksamhet eller försöksprogram, som ska resa varje detaljfråga eller söka svaren på varje detaljfråga under resans gång. Kanske är det den som är beredd att trycka på knappen för att införa en verksamhet som ska vara svaret skyldig om vad man har tänkt sig med den nya verksamheten.

Ni kan inte ens berätta vilken modell det är ni vill ha, Anders, om det kommer att finnas ett anonymitetsskydd eller inte. Ska den som är 16 år kunna komma dit och säga: Jag har inte legitimationen med mig, jag är på genomresa genom Stockholm och ingen känner igen mig. Om man inte ens kan svara på de frågorna, trots att man representerar ett parti som under lång tid har tyckt att det är mycket viktigt att tillhandahålla verktygen till injektionsmissbrukare, tycker jag att man har stora problem. Vi moderater är tydliga. Vi har partistämмо-, stadsförbundsstämмо- och länsförbundsstämमобeslut på att vi är emot sprutbytesverksamhet. Skälen har vi varit oerhört tydliga med. Ska fullmäktige fatta ett sådant här beslut tycker vi också att ledamöterna ska kunna få svar på de frågor som har rests under dagens debatt.

Anförande nr 121

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Jag är tacksam för att du inte jobbar på posten, därför att du hittar ständigt fel adress till dina små brev. Den kritik du kommer med mot mig vänder du egentligen mot Birgitta Rydberg som har det ansvaret, men du ställer det till mig – fel adressat igen.

Det den här debatten handlar om är inte din eller Moderaternas rätt att vara emot sprututbytesprogrammet. Det här handlar om att du inte har förtroende för att hälso- och sjukvårdsnämnden kan genomföra det här programmet på ett bra sätt. I hälso- och sjukvårdsnämnden ingår Moderata samlingspartiet. Vad jag hävdar och vädjar till er är: Tänk efter vad det innebär för er egen trovärdighet när ni säger er själva som icke förtroendefulla nämndledamöter! Vi måste i efterhand fråga oss: Kan vi ha sådana nämndledamöter i en nämnd som själva säger av den gren de sitter på, eller, höll jag på att säga, byter ut den spruta som de aldrig har velat ha?

Anförande nr 122

A n d e r s J o h a n s s o n (S): Fru ordförande! Tror ni att Moderaterna och sjukvårdslandstingsrådet Filippa Reinfeldt kommer att ändra uppfattning om hon får svar på de frågor som hon reser i sin återremiss? Svarar ni ja på den frågan finns det skäl att överväga en återremiss, för då skulle vi förr eller senare få total enighet här i landstingsfullmäktige. Tror ni inte att Moderaterna kommer att rösta för ett utbytesprogram för sprutor efter att man har fått svar på frågorna kan ni se att det finns ett annat skäl till återremissyrkandet än att få ytterligare kunskap. Det är naturligtvis rent partitaktiska skäl. Det får alla som lyssnar på den här debatten och diskussionen själva avgöra, är det partitaktik eller handlar det om ett genuint intresse av att få de här frågorna belysta?

Hade det handlat om ett genuint intresse att få frågorna belysta hade Filippa Reinfeldt kunnat ställa frågorna i beredningen inför hälso- och sjukvårdsnämnden. Hon kunde ha ställt frågorna på hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde. Hon kunde ha ställt frågorna på landstingsstyrelsens sammanträde. Eller, fru ordförande, hon kunde åtminstone under den första timmen av den här landstingsfullmäktigedebatten ha ställt frågan. Men hon gjorde inte det. Hon avstod från att ställa frågorna i hälso- och sjukvårdsnämndens beredning. Hon avstod från att ställa frågorna i hälso- och sjukvårdsnämnden. Hon avstod från att ställa frågorna i landstingsstyrelsen. Och hon avstod under nästan två timmar från att ställa frågorna här i landstingsfullmäktige. Då kan var och en som lyssnar på debatten därefter också försöka ställa sig frågan vad motivet till återremissyrkandet är.

Sedan är hon indignerad, spelat eller äkta, över att Moderaterna inte har rätt att yrka återremiss i de här frågorna. Men det faller också tillbaka på den första frågeställningen som jag reser. Om ni får svar på de frågeställningar som ni reser i ert återremissyrkande, skulle ni över huvud taget sedan kunna komma tillbaka och rösta ja till ett sådant här program? Svaret på den frågan är ju nej. Det har du själv sagt, eftersom ni har stämmobeslut och annat på detta. Detta är ett spel för gallerierna. Det är en sägning av det biträdande sjukvårdslandstingsrådet Birgitta Rydberg som är av det grövre slaget.

Ordförande! Jag kommer vid ett extra fullmäktigesammanträde, om det blir ett sådant, att allvarligt överväga att diskutera med min grupp om det är till hälso- och sjukvårdsnämnden vi ska skicka ärendet för verkställande eller om det är till landstingsstyrelsen. Med Filippa Reinfeldt som ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden saknas förmågan att verkställa fullmäktiges beslut.

Anförande nr 123

L a n d s t i n g s r å d e t R e i n f e l d t (M): Fru ordförande! Normalt sett brukar oppositionen vilja ha upp alla frågor till landstingsfullmäktige. När det fattas beslut om frågor i en styrelse eller en nämnd kan man ibland se citat i tidningarna om att nu försöker majoriteten mörklägga, nu hemlighåller man eller sekretesslägger frågor som vi vill diskutera i landstingsfullmäktige. Det gäller bara när det är den ena sidan i salen som jobbar, tror jag.

Nu är det ändå så här, tycker jag, att det här är en principiellt mycket viktig fråga där våra grunduppfattningar var väldigt klara redan innan vi gick in till debatten i dag. Under debatten restes en massa viktiga frågor som naturligtvis kräver sina svar. Om frågorna reses här inne i dag, och ibland reses ju en fråga när man hör andras viktiga frågor eller argument, är det inte mer än rimligt att landstingsfullmäktige vet vad landstingsfullmäktige tar ställning till.

För mig som ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden är det också oerhört viktigt att veta vad landstingsfullmäktige vill om vi ska kunna verkställa vad landstingsfullmäktige vill.

Anförande nr 124

A n d e r s J o h a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag förstod inte riktigt vad den repliken gick ut på i förhållande till mitt anförande. Jag och alla andra som lyssnar på debatten kan bara konstatera att vi har en hälso- och sjukvårdsnämndsordförande som inte på nämndens

sammanträden, inte på landstingsstyrelsens sammanträden och inte under nästan två timmars debatt här i landstingsfullmäktige kan kläcka ur sig de frågor som är av sådan principiell natur att hon i slutändan yrkar återremiss. Var och en får dra sina egna slutsatser av detta, och de som ska fundera speciellt noga på detta är ju inte vi som normalt utgör oppositionen i detta landstingsfullmäktige utan det är Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet.

Anförande nr 125

Landstingsrådet **R e i n f e l d t (M)**: Fru ordförande! Jag vet inte om Anders Johansson ens har varit i den här salen under förmiddagens diskussion som har pågått under ett par timmar. De frågor som Moderata samlingspartiet vill ha svar på för att vara med på landstingsfullmäktige och fatta beslut har rests här inne i salen i dag av olika debattörer i talarstolen. Ibland är det också så att nya frågor reses därför att man lyssnar på andra människor. Men om man har Anders Johanssons inställning att man ska ha alla frågor och alla svar redan från början, innan man går in på första sammanträdet, verkar det inte vara någon vidare poäng med att föra en diskussion i landstingsfullmäktige över huvud taget. Då är man väl sig själv så nog att man inte behöver lyssna på någon annan.

Anförande nr 126

A n d e r s J o h a n s s o n (S): Fru ordförande! Det var ingen ersättare i landstingsfullmäktige ni nyss hörde i talarstolen. Det var ingen vanlig ordinarie ledamot heller. Det var hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande i Stockholms läns landsting som likt en blixt från klar himmel efter en och en halv timmes debatt i landstingsfullmäktige kom på att, hoppсан, det finns obesvarade frågor här. Vi yrkar återremiss. Det är faktiskt beklämmande att behöva lyssna på detta.

Anförande nr 127

Landstingsrådet **B a t l j a n (S)**: Ordförande, ledamöter! Det verkar som om den här diskussionen börjar närma sig sitt slut. Vi har från de sex partierna redan tillräckligt många namnunderskrifter för att få ett extra fullmäktige. Vi kommer att lägga fram dem och vi vill, som jag uttryckte tidigare, gärna ha ett datum i dag så att vi kan hjälpas åt att planera. Jag ville lyfta fram detta.

Jag har faktiskt lyssnat väldigt mycket i dag, och jag vill återigen säga att de inlägg som har gjorts av Birgitta Rydberg behöver vi alla skriva ut och titta på tillsammans. Där finns en stark integritet och en stark argumentation för en fråga som avgör folkhälsan. Det är det som det handlar om. Där har vi olika uppfattningar. Vi är sex partier som vill fokusera och göra en insats för folkhälsan och vi har ett parti som inte vill göra det. Då kan vi lämna processfrågorna åt sidan. Kärnfrågan är sakfrågan, inte processfrågan om återremiss.

O r d f ö r a n d e n: Får jag bara sticka emellan, innan jag ger ordet till Dag Larsson, med att vi avslutar det här ärendet innan vi kommer till frågan om ett extra fullmäktige. När det gäller ett extra fullmäktige har vi kommit på det begåvade förslaget att vi använder voteringsanordningen för att se om det finns stöd från ett tillräckligt antal ledamöter.

Anförande nr 128

Landstingsrådet **L a r s s o n (S)**: Ordförande! Förutom de ganska uppenbara partitaktiska motiven som styr en dels agerande just nu handlar den här frågan i grunden om hur vi fattar beslut och hur vi hanterar olika frågor. Jag tycker ju att hälso- och sjukvårdsnämnden är en kompetent nämnd med en fantastisk förvaltning. Och jag tycker att det här är ett typiskt ärende som faktiskt bör detaljutformas av hälso- och sjukvårdsnämnden.

Vi tog ett annat ärende på fullmäktige tidigare i dag som handlade om huruvida de hundra miljoner som vi har fått av socialministern skulle kunna förtjäna en särskild diskussion och debatt, men det har vi inte gjort i dag. Det beslut vi tog om att lägga hundra miljoner på att korta köerna kommer i sin förlängning att kräva massor med ytterligare beslut. Vem är det som ska göra den här kökortningen? Är det våra egna sjukhus? Ska vi handla upp verksamheter av andra? Ska vi prioritera några köer framför andra köer? Det är en lång rad beslut som fullmäktige naturligtvis inte hanterat utan som hanteras av hälso- och sjukvårdsnämnden och ibland av produktionsutskottet. Vi har den naturliga delegationsordningen. Det är klart att det vore orimligt om vi i den här enormt stora församlingen skulle fatta beslut om att vi ska lägga 10 miljoner kronor på extra ortopedioperationer eller vad det kan vara för någonting. Det fungerar inte på det sättet.

Däremot tycker jag att hanteringen är lite pajaseri just nu. Själva sakfrågan har jag stor respekt för. Det är klart att man kan ha olika uppfattningar i den här frågan. Det är en jättesvår politisk fråga att ta ställning till, om man ska ha ett sprututbytesprogram. Många av de argument vi har hört har jag lyssnat på och tyckt att de är seriösa, tunga och väl värda att ta på allvar. Vore det inte bättre om vi över partigränser och blockgränser skulle kunna föra en seriös diskussion om hur vi utformar det här programmet? Det är ändå så att det finns en stor majoritet i den här församlingen för att vi ska ha ett sprututbytesprogram. Vore det inte bättre om skeptiker och anhängare satte sig ned och pratade med varandra om hur vi utformar det på bästa möjliga vis? I stället får vi höra konstiga diskussioner om att vi ska dela ut sprutor till 16-åringar som ska injicera narkotika. Vi hör en diskussion om att vi ska dela ut heroin på gator och torg och sådana saker. Det är spökdiskussioner. Det är larviga diskussioner. Alla i den här församlingen är anhängare av en restriktiv narkotikapolitik. Majoriteten tycker att det är rimligt att vi genomför ett försök med ett sprututbytesprogram, men låt oss då ta en seriös diskussion om detta i stället för att förvandla landets näst största parlament till en cirkus.

Anförande nr 129

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): Moderaterna brukar i andra sammanhang vara ett parti som säger att vi politiker inte ska lägga oss i detaljfrågor. Vi fattar övergripande beslut och sedan låter vi dem som kan frågorna jobba fram besluten. I den här frågan kräver landstingsrådet *Filippa Reinfeldt*, för du har ändå ett övergripande ansvar för all hälso- och sjukvård i det här landstinget, att vi ska gå in på detaljnivå och prata åldersgränser och jag vet inte vad. Det är helt absurt. Det finns bara ett skäl och det är att du vill obstruera.

Det är helt klart att vi i landstingsfullmäktige vill ha sprututbyte. Det finns en majoritet för det. *Filippa Reinfeldt* har inte förtroende för hälso- och sjukvårdsnämnden, som hon själv leder. Hon har inte förtroende för den förvaltning som normalt jobbar fram de beslut vi fattar. Hon har dessutom inte förtroende för den som har det särskilda ansvaret för missbruksvården, *Birgitta Rydberg*, sin närmaste medarbetare i den här frågan. Det kanske är de värsta av allt, att du körde över *Birgitta Rydberg* på det här sättet. Det är häpnadsväckande.

Anförande nr 130

Landstingsrådet *Rydberg* (FP): Jag är besviken på det sätt som Moderaterna väljer att utan förvarning hantera det här ärendet på. Jag tycker att det är ynkligt.

Sedan kan jag konstatera att *Filippa Reinfeldt* försöker blanda bort korten för er i fullmäktige om vad som gäller. Hon frågar vilken modell det är som gäller, Skånes eller Oslos. Socialstyrelsens föreskrifter, som bygger på lagstiftningen, är väldigt tydliga. Det ska vara läkare med specialistkompetens i psykiatri och erfarenhet av beroende- och missbruksvård. Målgruppen är bara de som har dokumenterat injektionsmissbruk. De får inte ligga inne på sjukhus eller behandlingshem. Det är en begränsning att man måste ha fyllt 20 år. Man kan bara få sprutor med sig vid personligt besök. Man måste vara bosatt i vårt landsting. Det ska jobbas efter kvalitetsledningssystemen. Det ska föras patientjournal. Det är alltså inte anonyma verksamheter. Det här är reglerat i Socialstyrelsens föreskrift.

Jag tycker att det är märkligt att en nämnd som ansvarar för 43 miljarder i landstingsbidrag, stora miljardavtal med våra sjukhus, traumaenhet och andra stora specialiserade verksamheter som nämnden hanterar beslut kring inte ska kunna fatta beslut tillsammans med kommunerna i vårt län om utformningen av vårt sprutbytessystem. Jag förstår inte invändningarna. Jag kan bara ha bilden av att det här gör man för att i tid bromsa genomförandet av något som det finns en majoritet för.

Anförande nr 131

Landstingsrådet **Reinfeldt (M)**: Fru ordförande! Helt plötsligt blev det uppenbart att fullmäktige ogillar återremisser när de själva inte står bakom dem. Jag tyckte precis att det på förmiddagen, innan vi gick in på det här ärendet, var många inlägg där vi lyssnade på återremisskrav från oppositionens sida vad gällde förslag till ny personalpolicy. Men då var det någonting annat.

Jag tror att jag bäst uttrycker själv hur jag känner i förtroendefrågan. Jag har aldrig bett Birgitta Sevefjord eller någon annan vara min tolk. Jag har mycket stort förtroende för hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning. Jag tror aldrig att vi har haft en så duktig förvaltning som jobbar med hälso- och sjukvårdsfrågor som vi har just nu. Jag har väldigt stort förtroende och också stor respekt för min kollega Birgitta Rydberg. Det gör det inte mindre viktigt att landstingsfullmäktige vet vad det är landstingsfullmäktige beslutar om. För nästan varje inlägg jag lyssnar till väcks det en ny fråga.

Birgitta Rydberg var uppe i talarstolen alldeles nyss och berättade att det var tydligt i lagstiftningen att man skulle bo i Stockholm för att vara delaktig. Men under rubriken Försöksverksamhet – alternativ B begränsat till *en* mottagning i förslaget som fullmäktige är berett att ta beslut om i dag framgår det väldigt tydligt att verksamheten också ska vara öppen för personer som tillfälligt vistas i Stockholm. Alltså behöver man inte bo i Stockholm.

Fullmäktige måste veta vad det är fullmäktige tar beslut om. Det här är principiellt viktiga frågor. Det finns inga nationella riktlinjer. Det finns olika försöksverksamheter som har lett fram till olika resultat. Vi tycker att den här frågan är viktig. Vi delar inte synen att vi ska ha en verksamhet, likväl vill vi veta vad det är för verksamhet vi ska se till etablerar sig om det är det fullmäktige sedan fattar beslut om. Det finns ett antal frågeställningar som har rests i dag under diskussionen och som helt plötsligt blev väldigt tydliga. Man har olika uppfattning om vad det faktiskt är som står i underlagen. Det är väl inte så mycket begärt att fullmäktige ska få veta vad det är fullmäktige tar beslut om att hälso- och sjukvårdsnämnden ska verkställa. Det tycker inte jag. Det tycker inte Moderata samlingspartiet. Därför har vi nyttjat vår demokratiska rättighet, precis som andra partier i den här fullmäktigesalen, för att få våra frågor belysta och återkomma med de svaren på ett kommande sammanträde.

Anförande nr 132

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Men, Filippa Reinfeldt, om du har stort förtroende för förvaltningen, som du säger att du har, varför låter du inte förvaltningen, som har kompetensen och kunskapen, göra det förvaltningen ska göra, det vill säga arbeta fram hur det här sprutbytet ska se ut? Om du har stort förtroende för Birgitta Rydberg, som du sade, varför kör du över henne på det här sättet?

Anförande nr 133

Landstingsrådet **Batljan (S)**: Jag vill hänvisa just till diskussionen om hälso- och sjukvårdsnämnden. Som både har konstaterats av ordföranden och tidigare också av Birgitta Rydberg är det en stor nämnd med en stor kompetens. Då hamnar vi i den situationen att vi måste diskutera vem vi har förtroende för kan genomföra det som fullmäktige har fattat beslut om. Där måste jag efter dagens diskussion konstatera att det känns som om fullmäktige har stort förtroende för Birgitta Rydberg och att hon ska kunna genomföra det som ligger inom hennes ansvarsområde. Det är en otroligt central frågeställning att i den fortsatta beredningen tydliggöra att det ansvariga landstingsrådet och den som har

fullmäktiges förtroende i den här frågan måste vara Birgitta Rydberg för att vi ska få en tillräcklig bredd i beredningen av frågan och det som ska hända till det extra fullmäktigemötet.

Röstförklaring

Anförande nr 134

Landstingsrådet *W i g g* (MP): Jag vill berätta för fullmäktige att jag kom under ärendets gång och därför inte kunde delta i omröstningen. Om jag hade kunnat rösta skulle jag ha röstat ja.

§ 122 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 135

Landstingsrådet *L a r s s o n* (S): Ordförande! Hej Catharina! Jag är precis som du och många andra ute på en lång rad organisationer och pratar bland annat om Vårdval Stockholm och om vårt alternativ som vi har presenterat, Hälsoval Stockholm. Jag har varit och träffat en mängd patientorganisationer ihop med din kollega Lars Joakim Lundquist. Jag träffade distriktsläkarna ihop med din kollega Lars Joakim Lundquist. Överallt hör jag samma fråga från människor som arbetar i primärvården: Kan ni inte bli överens om hur det ska vara med primärvården, och kan ni inte försöka hitta en mer långsiktigt hållbar överenskommelse om vilka spelregler som ska gälla för primärvårdens ersättningsvillkor? De tycker att det är fullständigt orimligt i vårt landsting, som har haft så många majoritetsskiften, att ena mandatperioden gäller ett system, andra mandatperioden gäller ett annat system.

Eftersom ni har skickat ut en del signaler från er sida om att ni skulle kunna tänka er samtal kring hur primärvårdens system ska utformas i framtiden, blir min fråga till dig: När kommer dessa samtal att starta?

Anförande nr 136

Landstingsrådet *E l m s ä t e r - S v ä r d* (M): Herr ordförande! Tack, Dag Larsson, för din fråga – som nu blev något modifierad. Jag förstår att du ändrade frågan från *om* jag kommer att bjuda in till *när* jag kommer att bjuda in. Möjligtvis är det så att det har börjat uppdragas någon ny form av samarbetstrend i detta landstingshus.

Jag håller med i grunden, att det är viktigt att sådant som påverkar över lång tid behöver ha någon form av stabilitet och långsiktighet.

När det gäller de utsträckta händerna som skickas ut ibland – det gjordes ju av din nya gruppleddare precis när han klev in – svarar vi från Alliansen samfällt: Ja, varför inte? Låt oss se om vi kan hitta någonting som sträcker sig över tid, eftersom det redan är beslutat att ersättningssystemen som vi har i Vårdvalet ska ses över och om det behövs revideras. Det är väl bra om det finns en gemensam syn i det.

Tyvärr kändes det väl då – det kanske har ändrats på de här veckorna, vad vet jag – som att det var väldigt tydligt att just de beståndsdelar som finns i ert Hälsoval skulle stå fast.

Men jag delar i grunden uppfattningen att man bör bli överens om sådant här. Vi har det när det gäller flerårsavtalen, och vi har det i bästa fall också i dagens sista ärende. Vi bär ju med oss erfarenheten att i det här landstinget byts det majoritet vid varje val så här långt. Å andra sidan är inte det någonting som vi kan göra något åt.

Så till frågan om när. Dag Larsson, du sitter ju i hälso- och sjukvårdsnämnden men det gör inte jag, och där börjar frågan beredas. Svaret kanske borde bli: Ja, nej, kanske, jag vet inte – det beror på hur de första diskussionerna hanteras. Är det så att det inte funkar är det möjligt att det blir jag som bjuder in, men jag tror att det borde kunna lösas redan från början.

Anförande nr 137

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag ber om ursäkt för att jag formulerade om från *om* det ska bli samtal till *när*. Det finns faktiskt ett skäl till det. Det beror på att vi tidigare har pratat om behovet av en överenskommelse på det här området. Våren 2009 hade jag och Filippa Reinfeldt, din kollega, en lång diskussion där jag fick ett löfte av Filippa Reinfeldt – i den här salen, faktiskt – om att det skulle inledas diskussioner över blockgränsen om hur primärvården skulle organiseras i framtiden. Men det har inte blivit några sådana diskussioner, och jag hoppas fortfarande, så därför formulerade jag frågan med när. Jag tror det vore en fördel, och jag vet att det efterlyses av folk som jobbar ute i primärvården, att få långsiktigt hållbara spelregler.

Sedan är det självklart att om man ska göra en överenskommelse över blockgränsen så måste både ni vara redo att rubba på en del av de saker som vi kritiserar i Vårdval Stockholm, lika väl som att varje bokstav och tecken i vårt Hälsoval, som vi har lanserat som alternativ, inte kan skrivas i eldskrift, utan det handlar om kompromisser över blockgränsen om man ska nå en långsiktig överenskommelse.

Som ett första steg skulle man väl kunna tänka sig att vi tillsammans skulle kunna styra och leda det utredningsarbete av hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning som faktiskt pågår? Det har vi inte gjort hittills, men det kunde faktiskt vara en förutsättning för framtida diskussioner.

Anförande nr 138

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Herr ordförande! Låt mig ta fasta på det Dag Larsson säger. Ska man nå framåt i en gemensam överenskommelse så förutsätter det att bägge parter ger och tar. Det tycker jag låter mera löftesrikt än det som blev svaret på vår utsträckta hand tillbaks tidigare – då har vi kommit en bit till.

Just nu är det förvaltningen som har påbörjat översynen. Jag kan inte framför mig se någonting som talar emot att det samtal som du påbörjade med ansvarigt landstingsråd i hälso- och sjukvårdsnämnden kan fortsätta. Jag tror att det finns samma behov av att dela den diskussionen där också.

Det är inte jag som leder det arbetet till att börja med. Skulle det vara så att någonting händer längre fram, att det stöter på patrull vilket jag inte tror, är det möjligt att jag bjuder in. Men det är inte så att jag tänker börja på den vägen, för jag tror att ni kommer att komma framåt redan tidigare.

Anförande nr 139

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Catharina, du är ju en klok och trevlig kvinna som gärna vill nå långsiktiga överenskommelser och jag tror dig på ditt ord. Men sedan ett år tillbaks, eller lite längre, har det ställts ut ett löfte om att vi ska ha sådana blocköverskridande diskussioner och de har ännu inte startat. Så du kan väl åtminstone ge en liten vänskaplig klapp på axeln till din landstingsrådskollega Filippa Reinfeldt så att de här diskussionerna startar?

Jag tror också att det faktiskt vore en fördel om det arbete som förvaltningen nu gör skulle ta sin utgångspunkt i just sådana diskussioner mellan partierna och att man skulle ha en gemensam ledningsgrupp för det arbetet, så att inte förvaltningen tar fram ett förslag som bygger enbart på era idéer och synpunkter och vi sedan ska sätta oss ned och prata med

varandra till hösten. Oavsett valutgång kommer vi liksom att börja på ruta noll, och det är kanske inte den bästa förutsättningen för att skapa en långsiktig överenskommelse.

Vi lyckades trots allt. När vi hade makten 2002–2006 hade vi en överenskommelse över blockgränsen om hur primärvården skulle se ut. Den här mandatperioden har det misslyckats – jag tänker inte gräla om varför – men det vore väldigt bra för dem som arbetar inom primärvården om vi kunde sätta i gång med det arbetet, faktiskt redan nu.

Anförande nr 140

Landstingsrådet *E l m s ä t e r - S v ä r d* (M): Herr ordförande! I den delen som Dag Larsson talar om nu ska jag självklart ta med mig både en klapp på axeln och möjligtvis en klapp i baken, så att det sätts lite fart.

Nu har vi ju den goda turen den här gången att Filippa Reinfeldt är i lokalen och hör på, och hon har också nickat lite inför det som är sagt, så vårt samtal här kan jag mycket enkelt föra över till Filippa.

Fråga 2

Anförande nr 141

Landstingsrådet *S e v e f j o r d* (V): Ordförande! Jag har en fråga som jag vill ställa till ansvarigt landstingsråd Filippa Reinfeldt. Den handlar om neonatalresurser under sommarmånaderna.

Sommaren har ju börjat enligt almanackan, även om det inte riktigt känns så, och vi har rekordmånga kvinnor som kommer att föda under juni, juli och augusti. Då är det oerhört viktigt att vi har en neonatalvård som fungerar, eftersom vi vet att många barn som föds mycket för tidigt behöver den absolut främsta och bästa vården för att kunna överleva och få en bra start i sitt liv.

Jag har varit ute runt om inom förlossningsvården och pratat med en del personer, och då har man just lyft att man är orolig för att neonatalresurserna dras ned alldeles för mycket under sommarmånaderna. Man ser att upp till 25 procent av resurserna dras ned under sommarmånaderna, och man känner en stark oro för att vården inte kommer att klara av sitt uppdrag att möta de för tidigt födda barnen.

Därför ställer jag frågan till dig: Anser du att vi har tillräckligt med neonatalresurser för att klara behovet under sommarmånaderna?

Anförande nr 142

Landstingsrådet *R e i n f e l d t* (M): Tack så mycket för frågan, Birgitta.

Det är ju så, som vi alla vet och säkert är glada för, att det föds fler barn än vanligt i Stockholm. Vid sidan om att det är väldigt roligt, är det naturligtvis också en enorm utmaning. Redan i år har det fötts flera hundra barn – någon nämnde för mig siffran 600 – fler än förra året. Toppen låg i januari-februari i år. Redan då klarade man behovet av neonatalvård bra, trots att det var en 10-procentig ökning under de månaderna.

Det är besvärligt för förlossningsvården att hänga med och bygga ut för antalet ökade förlossningar, och speciellt knepigt är det förstas på sommaren eftersom de som arbetar, både på länets förlossningsavdelningar och neonatalvården så klart vill ha semester på sommarhalvåret. Det här är ingenting nytt för i år, så här har det alltid varit.

Antalet vårdplatser på länets neonatalvårdsavdelningar har ökat successivt för varje år sedan sommaren 2003, som var ett sådant katastrof år, får man väl säga, då väldigt många kvinnor hänvisades utanför länet och till helt andra delar av landet. I dag är situationen

mycket bättre – även om vi alla vet att det blir knepigare just under sommaren. I år har också hemsjukvårdsplatserna för att kunna möta behovet blivit fler, just för att kunna hjälpa familjer på hemmaplan.

Jag har förstås inte minst med anledning av Birgittas fråga till mig i dag dagsfärska uppgifter från såväl hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltnings chefläkare som verksamhetschefen Eva Berggren. Deras samlade bedömning är att neonatalplatserna kommer att räcka till i sommar. Det kommer att bli tajt, och det kommer att vara ansträngt, men de kommer att räcka till.

Anförande nr 143

Landstingsrådet *S e v e f j o r d* (V): Ordförande! Då är man inte riktigt överens, de som är ute i verksamheten och de som jobbar på förvaltningen. I verksamheten säger man att det är ganska svajigt och att man är orolig för sommarmånaderna.

Säger man då att man drar ned neonatalresurserna med omkring 25 procent – det är svårt att säga en exakt siffra, men 25 procent har man sagt när jag har varit ute och frågat – samtidigt som det kommer att födas ett rekordantal barn under juni, juli och augusti, mellan 2 600 och 2 700 varje månad, så kommer knappast neonatalresurserna att räcka till. Det är *för* tajt, säger man ute i vården, och jag är nog benägen att hålla med. Det verkar som om man drar ned alldeles för mycket.

Jag har full förståelse för, precis som du sade, att man också har behov av semester, men just neonatalvården är ju en nyckelfunktion. Det handlar om de absolut sköraste barnen, som måste få den absolut bästa vården. Det får inte vara så att man föds för tidigt och inte får en plats i neonatalvården!

Anförande nr 144

Landstingsrådet *R e i n f e l d t* (M): Men vi har gjort stora insatser för neonatalvården i Stockholm. Jag har som jag sade hört både från överläkaren på Karolinska, som också är verksamhetschef för neonatalvården, och via Henrik Almkvist, hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltnings chefläkare, som delvis bekräftar det som jag tror att Birgittas farhåga grundar sig i, det vill säga att man faktiskt är orolig. Så långt tillbaka jag minns under min tid som landstingsledamot, ända sedan 1994, har det varit en oro både från oss förtroendevalda och från verksamheterna inför varje sommar – för man kan ju inte veta exakt. Prognoser blir alltid fel, men det är ändå så nära man kan komma.

Den samlade bedömningen är dock att det är ett ansträngt läge men att man kommer att klara sommaren, även om det blir tajt.

Vi gläds naturligtvis allihop åt att det föds så många barn, men det är ändå så att antalet barn per månad har sjunkit. I januari-februari var det som jag sade 10 procents ökning i antalet barn som har fötts, sedan har det varierat mellan 5, 1 och 3 procent månaderna därefter. Även när det var 10 procents ökning klarade man av neonatalvården, och jag tror man får försöka lita på vad verksamhetschefen säger.

Anförande nr 145

Landstingsrådet *S e v e f j o r d* (V): Jag kan bara säga att de siffror jag har inte är för hela året, men att det kommer att födas fler barn i juni, juli och augusti än det gjorde under april och maj till exempel, när vi hade fullt utbyggd neonatalvård och när vi använde alla våra resurser. Under sommarmånaderna gör man kraftfulla neddragningar inom neonatalvården, och det är det som oroar. Inom förlossningsvården har man använt uttrycket att man känner att det är "svajigt" just när det gäller neonatalvården. Det har det varit även tidigare. Ibland fungerar inte neonatalvården eller räcker inte till. Precis som du säger är det ju svårt att planera. Då måste man skicka barn utomläns eller skicka runt barn i länet.

Jag ska berätta en sak som jag hörde. En kvinna är gravid i 26:e veckan och barnet mår dåligt. Hon åker in till Karolinska sjukhuset, som inte kan ta emot. Hon skickas till Danderyds sjukhus, som inte heller kan ta emot. Hon skickas till Huddinge sjukhus, där man gör ett kejsarsnitt därför att man märker att barnet mår så himla dåligt. Barnet skickas tillbaka till Karolinska sjukhuset och kvinnan är kvar på Huddinge sjukhus.

Anförande nr 146

Landstingsrådet *R e i n f e l d t* (M): Det är naturligtvis så, som vi har sagt tidigare, att också världens medarbetare ska ha en rimlig chans till ledighet under sommarmånaderna.

Verksamhetscheferna, både vårdchefen från Södersjukhuset och verksamhetschef Eva Berggren från Karolinska, vet precis hur många platser de kommer att kunna ha öppet under sommarveckorna. Det är naturligtvis så att semesterveckorna planeras i väldigt god tid, just för att kunna möta behovet av neonatalplatser. Ja, det kan bli tajt och det är alltid tuffare inför sommaren än andra delar av året, men deras sammantagna bedömning är ändå att platserna räcker till. Det är svaret på frågan.

Fråga 3

Anförande nr 147

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ordförande, åhörare, ledamöter! Under den här mandatperioden har trängseln ombord på bussarna uppmärksammats mycket. Efter att även medierna bevakat frågan under en längre tid sattes extrabussar in på de linjer där folk inte ens kom med bussen utan man fick vänta och hoppas på att åtminstone få en ståplats på nästa.

Vid ett studiebesök ganska nyligen hos en av våra bussentreprenörer fick jag veta att SL:s avtal ställer krav på att stomlinjebussarna alltid ska vara blå, och om bolaget sätter in extrabussar som har en annan färg, utgår det viten. Det är, tycker jag, enligt mitt sätt att se på det, inte rätt incitament.

Därför frågar jag dig, Christer Wennerholm: Anser du att det är rätt att bussentreprenörerna ska betala viten när de sätter in extra trafik?

Anförande nr 148

Landstingsrådet *W e n n e r h o l m* (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är givetvis så att entreprenörerna ska uppfylla de avtal de har ingått. När det gäller stombussarna är det så att de har ingått avtal om att färgen på dem ska vara blå.

Det är å andra sidan också så att de har åtagit sig att köra en viss trafik, och om det behöver sättas in extrabussar på ett antal linjer med så ska de uppfylla det också.

Jag tycker att det ligger en poäng i Yvones fråga om vilken grad av viten man ska ha i olika sammanhang. Därför kommer jag efter vår diskussion här att ta upp den frågeställningen med verkställande ledningen för att göra dem uppmärksamma på att det är viktigare att det går trafik än vilken färg det är på bussen.

I slutänden är det så att entreprenören har att fullfölja de avtal man har ingått. Men om det skulle resultera i att det inte utförs trafik på grund av att vi kräver blå bussar, då är det ett korkat beslut.

Anförande nr 149

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Tack, Christer Wennerholm, för ett tydligt svar! Det var ungefär så jag själv reagerade. Det är väl givet att man ska uppfylla avtal, men om vi nu har

satt sådana avtal som ger konstiga incitament, att det blir dyrare för en entreprenör att se till att folk får sitta än att inte köra trafiken, då har vi lite bakvända regelverk tycker jag.

Min följdfråga till dig var om du är beredd att titta över alla avtal och se vilka avtal som fortfarande har det här. Gäller detta fortfarande i de nya avtalen?

Vi har egentligen inte diskuterat frågan på det sättet i styrelsen, tycker jag, vilka krav vi ställer i avtalen och hur vi ska vikta olika delar.

För mig är det här en jätteviktig fråga. Ur resenärssynpunkt kan jag säga att jag bryr mig inte om bussen är gul eller blå eller lila – det viktigaste är faktiskt att jag kan komma dit jag ska, och helst få en sittplats.

Anförande nr 150

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Jag delar frågeställarens uppfattning att det viktigaste är att våra resenärer får komma med bussen och att vi i största möjliga mån ska ordna sittplatser.

Sedan kan det, i den andra änden av resonemanget, ändå vara en finess med om vi har ett system som ger signaler till våra resenärer, kanske framför allt till dem som inte är så vana resenärer, att ett visst system av bussar som kallas stombussar är till exempel blå. Då är ju det en del av informationen.

Men som sagt, i valet mellan att folk inte kommer med en buss alls eller att det ställs in turer och att man får en sittplats, ska vi i första hand se till att våra passagerare blir transporterade, givetvis. Vi hjälps åt, tycker jag, i SL:s styrelse att hantera den här frågan.

Anförande nr 151

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Tack för det, Christer!

Det slår mig att Christer faktiskt vet om att jag har lagt förslag i den här frågan om att jag tycker att det är SL som borde äga bussflottan, och jag tycker att det här stärker just det ställningstagandet. Det är ju svårt för entreprenörerna att ha en flotta som uppfyller dels de kortsiktiga behoven när man skriver avtalen, dels på lång sikt se till att man har just de rätta färgerna på de rätta linjerna. Jag delar uppfattningen att det är bra om det är tydligt för resenärer som inte är så vana, men då känner jag någonstans att det är kanske ännu mera viktigt att SL har ett helhetsgrepp. Det är SL som har möjlighet att omdisponera trafiken över tid och se till att det finns rätt fordon för rätt typ av trafik. Därför stärks jag i den uppfattningen.

Men det är bra att vi ändå är överens om att lyfta frågan i styrelsen för att titta över hur vi kan lösa problemet.

Anförande nr 152

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det senaste resonemanget var en helt annan frågeställning, och där är vi inte alls överens. Jag tycker det är en väldigt bra metod att en så stor del av verksamheten som möjligt bedrivs av entreprenörer. Den tänker jag driva i botten, så att SL:s överbyggnad efter översynen blir en renodlad beställarorganisation.

Jag tror sedan att vi kan uppnå det vi var eniga om i grundfrågeställningen och se till att resenärerna i första hand ska ha så bra service som möjligt, och i valet mellan om man får sitta, om man får komma med bussen alls eller vilken färg den har väljer både du och jag att man ska komma med bussen.

Fråga 4

Anförande nr 153

Curt Hansson (S): Våren 2009 ställde jag en fråga till Christer Wennerholm om ljusa, snygga och trygga busshållplatser. Det vart lite klang och jubel, och vi var överens om att försöka föra en sådan fråga i hamn. I november 2009 vart det ännu mer klang och jubel – det var mycket medier, det var stolthet och det var hög svansföring när SL beslutade om att handla upp 4 500 nya väderskydd eller busshållplatser och det utlovades leverans under valåret. I maj 2010 blev det tummen ner, utställda löften försvann i och med att upphandlingen avslutades.

Mot bakgrund av det vill jag fråga: Kan landstingsrådets löften om valårsleverans av ljusa, snygga och trygga busshållplatser enkelt bara avfärdas?

Anförande nr 154

Landstingsrådet Wennerholm (M): Fullmäktigeledamöter, herr ordförande! Jag får lov att göra den socialdemokratiska ledamoten oerhört besviken. Svaret på den frågan är: Nej, det kan inte avfärdas, och det kommer att levereras nya väderskydd redan under det här året precis som det var sagt, men inte på det sätt som det var tänkt. Det beror ju på att den verkställande ledningen har beslutat sig för att avbryta upphandlingen, då de bud som har lagts inte motsvarar en rimlighet i relation till leverans och kostnad för att få det här genomfört.

Det är klart att man kan vara besviken på det, men vi kommer ändå att få nya väderskydd redan innevarande år. Det var dock aldrig tal om att alla de tusentals skulle levereras i år, men det kommer ett hundratal redan i år. Det tycker jag är en bra början, men sedan blir det då inte riktigt på det sätt som vi hade tänkt oss.

Jag tycker det är ett ansvarsfullt agerande från den verkställande ledningen, att väga nytta mot kostnad, och det har vi sanktionerat och nickat bifall till, bland annat från presidiet i SL:s styrelse. Det var ett klokt tillvägagångssätt.

Anförande nr 155

Curt Hansson (S): När den här frågan behandlades och man gick ut i medierna och sade att nu skulle man handla upp 4 500 väderskydd, då hyllade jag faktiskt Christer Wennerholm. Jag såg naturligtvis inte framför mig att alla skulle rullas ut direkt, men ändå att det skulle börja rulla ut ett antal. Det handlade ju också om att se till att de kom på platser där det verkligen var otryggt, osnyggt och mörkt i gallerförsedda, djurparksliknande burar. Och jag utgick ifrån att det skulle bli leverans. Vi vet ju också att det har varit flera företag inne.

Men nu kan vi konstatera att de som tvingas att stå vid de här busshållplatserna tvingas att stå kvar där, medan den som har lättare att ta ett annat fortskaffningsmedel kan gå hem och ta bilen. Det är liksom det som är grejen, inte att jag inte får en busshållplats precis där jag är utan att det är många som står kvar där.

De känner sig naturligtvis lite blåsta, speciellt efter den mediebevakning som har varit, de löften som har ställts ut och den höga svansföring som har varit kring hela beställningen. Det är väl egentligen det som är besvikelsen.

Anförande nr 156

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Frågeställaren lyssnar tydligen inte på svaret. Det kommer att placeras ut nya väderskydd, och det kommer att göras på det sätt som det var tänkt – men inte i den form som vi hade tänkt oss, genom den upphandling som pågick. Nu får vi hitta andra lösningar för hur vi ska

genomföra utbyggnaden av väderskydden, men de kommer att börja placeras ut som jag lovade, som vi var överens om i SL-styrelsen och i presidiet.

Alla ansvarsfulla politiker där oaktat partifärg – i alla fall M, FP och S, som sitter i presidiet – tycker att vd gjorde en riktig bedömning när han inte tog ett bud till vilket pris som helst, utan nu får vi hitta en annan lösning på hur de ska komma på plats.

Jag kan inte förstå att du skulle vara besviken på att de kommer på plats, bara för att det inte blev via ett tänkt företag. Jag ser det inte så, utan det viktiga är att vi får nya väderskydd på plats, precis som du beskriver, i lägen där det i dag står människor i snålblåsten vid en vägren.

Anförande nr 157

Curt Hansson (S): Eftersom det inte blev någonting av det förfaringsätt som sades utan man bara avslutade en upphandling är det bara framtiden som kan visa om du har rätt eller fel. För det finns ju fortfarande en risk att vi står kvar där, att de väderskydd som du utlovar ännu inte har kommit på plats till vintern. Filmtiteln "Mycket väsen för ingenting" kan faktiskt stämma in. Fritt översatt till Söderslang blir det "Mycke snack och lite verkstad".

Jag hoppas att jag har fel, för resenärernas skull, men nu finns det en risk när man tappade den här möjligheten. Det är åtminstone min bedömning. Vi får se vad som händer. Om du får rätt kan vi inviga någonting tillsammans, men i annat fall blir det resenärerna som blir lidande.

Anförande nr 158

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande! Ja, jag lovar att vi ska inviga ett par väderskydd tillsammans. Och vi kan göra det före valet, så kan vi dela på konfekten du och jag och vara med i någon av Mitt i-tidningarna tillsammans.

Det finns inget annat löfte nu i förhållande till det som var innan, att vi skulle påbörja utplaceringen av de nya väderskydden. Det kommer vi att verkställa, men vi gör det inte till vilket pris som helst. Om det är en besvikelse för en socialdemokratisk ledamot, så är det inte en besvikelse för mig.

Det är ju så att om de här väderskydden hade kommit på plats hade det kostat oss pengar, även med det upplägg som var tänkt enligt de upphandlingar som är gjorda. Det kommer det att göra nu med, men pengar för dem kommer det att finnas, och vi kommer att börja genomföra en utplacering av väderskydd som vi har lovat.

Fråga 5

Anförande nr 159

Landstingsrådet Sevefjord (V): Ordförande! För ett litet tag sedan öppnades en mottagning som kallas Veramottagningen här på Kungsholmen. Den har som uppdrag att ta emot och hjälpa våldsutsatta missbrukande kvinnor. Alla inser ju att det här är en oerhört viktig verksamhet, men den är naturligtvis också en oerhört svår verksamhet.

Jag gjorde ett studiebesök där för ett tag sedan och pratade med personalen och försökte förstå hur man jobbade och vilka förutsättningarna var. Den bild jag fick gjorde mig lite orolig. Det verkade som om de som arbetar med denna svåra grupp, våldsutsatta missbrukande kvinnor, är lite utslängda utan något ordentligt stöd. De sitter i en lokal som är absolut oacceptabel, anser jag, och det finns många andra problem.

Därför har jag ställt en fråga till Birgitta Rydberg: Anser du att uppdraget från beställaren till Veramottagningen är tillräckligt tydligt för att de ska kunna göra ett bra jobb nu och i framtiden?

Anförande nr 160

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Ja, uppdraget finns tydligt angivet. Det är ett beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden. I det avtal med Beroendecentrum som vi beslöt om i februari i nämnden anges tydligt att Veramottagningen, permanent, fullt utbyggd, är ett nytt uppdrag.

De är ju så att vi aldrig tar upp några detaljerade uppdragsbeskrivningar i vårdavtalen hos stora vårdgivare, utan det är en mera allmänt hållen uppdragsbeskrivning som täcker alla delverksamheter, oavsett om det är metadonverksamhet, Tub-verksamhet, akutmottagningar eller lokala mottagningar, utan det är Beroendecentrum Stockholm som, utifrån det beslut vi har haft i hälso- och sjukvårdsnämnden om att starta en speciell verksamhet för kvinnor som både har erfarenhet av missbruk/beroende och har varit utsatta för våld.

Nu är det ju första året, de har ju inte varit i gång mer än ett halvår, så vi är väl fortfarande i det skedet att man får undan för undan dra slutsatser av hur verksamheten har utformats och hur stor grupp patienter man når.

Olyckligt var att de fick byta lokal mot vad de först var utlovade från Locums sida. Förra året lade vi in i ett avtal med Beroendecentrum att de skulle ha startat verksamheten senast den 1 december, annars skulle de drabbas av ett vite. Vi ville få i gång verksamheten snabbt – ja, snabbt och snabbt, vi hade ändå varit på väg i två års tid. Olyckligtvis hamnade de i en lokal som inte är så optimal som man skulle önska men som dock ligger centralt.

När det gäller säkerhetsfrågorna i lokalen, är det någonting som verksamhetschefen har gett den lokala ledningen i uppdrag att se över hur man ska lösa på ett bra sätt, och jag förutsätter att verksamhetschefen och chefen för Beroendecentrum gemensamt identifierar vad som behöver göras. Idealiskt vore naturligtvis en annan, bättre lokal som också ligger centralt.

Anförande nr 161

Landstingsrådet S e v e f j o r d (V): Jag håller med dig. Det är ju egentligen inte vi som i detalj ska gå igenom och styra den här verksamheten. Det är bara det att jag kände en sådan oerhörd oro efter att ha gjort mitt studiebesök.

Det är fyra personer som arbetar i en undermålig källarlokal. Jag undrar om man skulle godkänna någon annan verksamhet inom hälso- och sjukvården i en sådan lokal som de befinner sig i. Det finns ingen form av säkerhet, samtidigt som de jobbar med kvinnor som lever i destruktiva förhållanden och är våldsutsatta och dessutom missbrukare. Det är hur lätt som helst för en aggressiv man att ta sig in i lokalen, till exempel. Det finns inga möjligheter att skydda sig över huvud taget. Visserligen ligger den centralt i Stockholm, men den ligger isolerat från andra verksamheter. Det kan inträffa precis vad som helst.

Därför tycker jag att man omedelbart måste se över detta. Man kan inte ha den här verksamheten i den lokalen.

Dessutom är det så att uppdraget är väldigt luddigt och diffust. Det här är ju en verksamhet som är tuff och svår, och risken är att de här fyra kvinnorna liksom bränner ut sig själva, om man inte stöttar dem och hjälper dem och ser till att de hamnar i en vårdkedja.

Anförande nr 162

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Vi har ändå i hälso- och sjukvårdsnämnden tagit ett särskilt beslut om att det ska vara ett specifikt team för kvinnor med missbruk och som är våldsutsatta. Så till vida har vi ändå varit lite mera detaljstyrande, och vi har även i missbrukspolicyn och i det stora avtalet med Beroendecentrum med att man ska ha ett tydligare genusperspektiv.

Jag tycker att det är lite för tidigt att efter ett halvår dra alla slutsatser. Det är ju alltid så när en ny verksamhet startar att det finns idealister med många idéer och tankar, och innan alltihopa har landat så att man har hittat den slutliga modellen tror jag vi ska vara lite försiktiga med att dra slutsatser.

Verksamhetschefen är väldigt optimistisk och tycker att allt så här långt har gått bra, han ser inga stora problem. Men han har också krävt att man ser över om man ska ha larmsystem i lokalerna, avtal med vaktbolag eller hur man ska lösa säkerhetsfrågorna.

Att sedan hitta en annan lokal är ju ingenting som vi i hälso- och sjukvårdsnämnden har möjlighet att påverka, utan det måste Beroendecentrum själva diskutera med Locum eller i kontakter med privata hyresvärdar.

Anförande nr 163

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): Nej, jag håller med dig om att det är många andra som måste göra någonting. Men jag tycker ändå att vi ytterst har ett politiskt ansvar, och jag anser att den här lokalen borde dömas ut i dag. De ska helt enkelt inte bedriva den här verksamheten där, för de har ingen chans att skydda sig om det kommer en aggressiv man – så är det! Och det har redan varit män där.

Vi måste också skydda vår egen personal – de måste få jobba under vettiga omständigheter.

Så det första vi ska göra är att se till så att de faktiskt får nya lokaler. Då kan vi politiskt utöva "påtryckningar", om vi nu ska använda ett sådant ord, och säga att så här kan vi inte ha det, det här är inget bra.

Sedan måste naturligtvis en verksamhet få sätta sig, jag håller helt med om det. Och det är jätteviktigt att vi har den här verksamheten. Men det kändes väldigt lösligt, som att den här gruppen kvinnor jobbar där oerhört isolerat, och ändå kan man på Beroendecentrum säga: "Nu har vi gjort det ni ville att vi skulle göra", utan att bry sig särskilt mycket om deras verksamhet. Så kan det inte vara. Därför tycker jag att vi har ett politiskt ansvar att lyfta frågan, och därför har jag också lagt in en interpellation till dig som du ska besvara nästa gång, efter sommaren, med de här frågorna. Då kanske vi kan borra vidare lite grann.

Anförande nr 164

Landstingsrådet *Rydberg* (FP): Jag tror det alltid är så med nya verksamheter, att vi måste följa upp och se vad det blir av dem. Har vi träffat rätt med den första utformningen, eller behöver man justera något? Behöver man ändra något i avtalet med Beroendecentrum för att få det till att bli det vi hade tänkt oss? Jag känner att vi inte är riktigt framme där i dag. Det är lite för färskt, det här.

Jag har själv varit där, och jag tycker ändå att så här långt bådär det gott.

Det här är ju någonting som vi inte har haft förut. Uppskattningsvis finns det 2 000 kvinnor som både har missbruk och är utsatta för våld i vårt län, och får man kontakt med ännu fler kvinnor än dem man har kontakt med i dag är det ju ännu fler som kan få en adekvat hjälp.

Fråga 6

Anförande nr 165

Åke Askén (MP): Det förefaller som om rulltrappseländet i tunnelbanan har återuppstått. Jag tycker det har varit hyfsat ett tag, men nu har jag här tre exempel på mindre lyckade saker. En är Bagarmossen 20–28 maj – det är tre veckor. Sedan har vi Fridhemsplan, där det började för två veckor sedan ungefär. Rättare sagt, det började inte för man började inte reparera utan det började stå stilla då. Den 4 juni skulle det ha varit

klart, och i dag är det alltså den 8 juni. På Rådmansgatan har det stått stilla sedan i mitten av maj, och det ska vara klart den 30 juni, alltså en och en halv månad!

Min fråga är: Avser du som trafiklandstingsråd att göra någonting för att påskynda reparerandet av rulltrappor som står stilla vecka efter vecka?

Anförande nr 166

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Våra rulltrappor i SL-systemet utsätts för hårt slitage. Man ska komma ihåg att kollektivtrafiken används varje dygn av 700 000 stockholmare, som gör mellan 2,5 och 3 miljoner resor, och drygt 1,2 miljoner av de resorna görs i tunnelbanesystemet.

Flertalet av de reparationer som utförs av rulltrappor blir klara i föreskriven tid. I vissa fall, när det är hårt slitage och gamla rulltrappor, kan problem uppstå att få fram reservdelar tillräckligt snabbt. Man kan bara beklaga att det är på det sättet. Det kan då göra att det blir längre reparationstider än vad som är avsett. Finns det ingen reservdel att stoppa i rulltrappan så finns det – då är det kanske brister i underleveransen. Det är givetvis inte acceptabelt, men det är möjligen en förklaring.

Därför finns det en plan för att successivt byta ut äldre och hårt slitna rulltrappor, där vi helt enkelt byter ut hela trappan. Det kommer på sikt att förbättra driftsäkerheten.

Men jag lovar att man gör allt som står i allas möjligheter för att så snabbt som möjligt få dem reparerade. Som sagt, många gånger handlar det om reservdelar som inte finns att tillgå.

Anförande nr 167

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ja, och det tyder på att det verkligen behövs framförhållning! Man måste ju förstå att äldre rulltrappor rent statistiskt kommer att stanna tidigare.

Man kan fråga sig hur det skulle vara om det var i ett varuhus som NK eller Åhléns som något sådant här inträffade. Jag skulle tro att man där lagar rulltrapporna på dagen – jag kommer inte ihåg att jag har sett någon rulltrappa där stående stilla. Men de har ju heller inte monopol, och det har SL i tunnelbanan. Det är ingen ursäkt, tvärtom. Ett offentligägt företag som har monopol borde vara extra uppmärksam på sådana här frågor, men det är man inte. Vi får väl möjligen hoppas att man blir det då!

Anförande nr 168

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Ja, jag hoppas också att det kan ske en successiv förbättring, när hiss- och rulltrappsservicen läggs ut på entreprenad. Det är väl ett steg som går i rätt riktning i förhållande till vad Åke Askensten efterlyser. Vi har tidigare haft detta i egen regi – det är väl en av de få verksamheter vi har kvar, som nu går över i annans regi, och det tycker jag är bra. Jag delar din uppfattning att monopol är av ondo.

Anförande nr 169

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ja, det är ju framför allt inte bra för resenärerna, men det är inte bra för SL heller. Varje gång man ser det där och det tar lång tid tänker folk kanske på SL på ett negativt sätt. Det blir så kallad bad will.

Anförande nr 170

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Jag delar helt Åke Askenstens uppfattning i det avseendet. Det är givetvis så att varje problem som människor ser som man kan förknippa med kollektivtrafiken är ett sänke för SL:s varumärke. Vi måste vara noggranna med att se

till att stärka vårt varumärke, så vi kan få fler kollektivtrafikresenärer, inte få rykte om oss att vara dåliga på leveransen, för då kommer vi att få färre – och det vill ingen av oss.

Fråga 7

Anförande nr 171

Landstingsrådet **Dahlberg (S)**: Ordförande, fullmäktige och åhörare! Senare i dag ska vi fatta beslut om NKS, och tidigare under våren har Stockholms stads kommunfullmäktige fattat beslut om att investera 10 miljarder i Norrastationsområdet. Sammantaget ger det här en väldigt omfattande ny verksamhet och, tillsammans med den gamla verksamheten, ett enormt resebehov i området. Då är det naturligtvis så att med en tunnelbanedragning till Karolinska får man en viktig förutsättning för en hög andel kollektivtrafikresande. Utan en tunnelbanedragning minskar naturligtvis kollektivtrafikresandet, och då ökar i stället behovet av parkeringsplatser och utrymme för biltrafik och även den busstrafik som då måste till för att i någon mån kunna svara upp mot behoven av kollektivtrafik.

Därför har jag följande fråga: Tycker du att det är rimligt att Nya Karolinska och Norrastationsområdet måste avsätta mer mark till parkeringsplatser, bilar och tung busstrafik för att få en fungerande trafik i avsaknad av en tunnelbana?

Anförande nr 172

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Oavsett om området trafikförsörjs med spårväg eller tunnelbana så kommer det, tvärtemot vad frågeställaren påstår, att behövas en omfattande busstrafik.

Jag kommer inte att medverka till en lösning där Gröna linjens 160 000 dagliga resenärer mellan Odenplan och Hässelby får en betydligt sämre kollektivtrafik. Det är nämligen enda förutsättningen att få en tunnelbanegren till Karolinska som motsvarar rimliga kostnader. Men detta berättar aldrig Lars Dahlberg om, utan då talar han om ”andra alternativa lösningar”. Problemet med dem är att då finns inte helt plötsligt en mängd vagnar, tågsätt, depåer och service som finns i dag, så då är kostnadsbilden en helt annan. Innan vi har fått svar på vad Socialdemokraterna menar med en tunnelbanedragning, tar jag inte det för mycket mer än tomt skramlande.

Vad det handlar om för oss är att se till att vi får en bra, kraftfull kollektivtrafiklösning till hela det här området, som knyter ihop det med Odenplan men också med Solna centrum.

Den slutliga lösningen för hur området ska trafikförsörjas är inte fastlagd. Vi har vidtagit åtgärder där vi förbereder för en möjlig tunnelbanelösning eller skyttellösning genom försvarsarbeten vid Odenplan, till exempel, men min utgångspunkt är att området ska trafikförsörjas med en kombination av buss och spårbunden trafik i en kollektivtrafik som är i världsklass.

Anförande nr 173

Landstingsrådet **Dahlberg (S)**: Fullmäktige! Det är ändå ett positivt besked Christer lämnar här, när han visar öppenhet mot vilken typ av spårbunden lösning som kan passa bäst i området. Det är någonting helt annat än det uppdrag som SL jobbar med i dag, där allt fokus ligger på att jobba vidare med en spårvägsdragning.

De här försvarsarbetena är naturligtvis nödvändiga, och precis samma typ av försvarsarbeten behöver göras inne i Norrastationsområdet och vid Nya Karolinska. Här behöver de få ett tydligt besked: Blir det någon tunnelbana framöver, eller blir det inte tunnelbana? Just nu talar ingenting för att en borgerlig majoritet i alla fall kommer att medverka till en tunnelbanelösning till Karolinska, och då är det ju så – det här är underlag som både jag och Christer kan hämta hem i de handlingar som har haft på SL-styrelsen.

Då får vi en spårvägslösning som klarar ungefär 2 000 resenärer mellan klockan 6 och 9, då det är som mest trafik, medan en tunnelbana bedöms få kring 4 500 resenärer. Självklart innebär ju det en helt annan situation i den gatumiljö som det blir i området.

Anförande nr 174

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande! Då vill jag bara påpeka att vad Lars Dahlberg igen döljer är att i de siffror han beskriver glömmer han bara bort 160 000 dagliga resenärer mellan Odenplan och Hässelby, eftersom han envisas med att tala om tunnelbana. Och är det något annat system han talar om så finns inte de finansiella förutsättningarna med de utgångspunkter som han och andra talar om för en tunnelanelösning till Karolinska sjukhuset, för då är kostnadsbilden en helt annan.

Det vore intressant om vi kunde landa den diskussionen en gång för alla, men innan den har landat tänker jag upplysa alla väljare som bor från Odenplan och ut till Hässelby om att 160 000 av dem kommer att bli av med sin möjlighet att resa med tunnelbana. Då ska vi uppenbarligen sätta in busstrafik på hela den sträckan.

Hur man än vänder sig, herr Dahlberg, så har man rumpan bak.

Anförande nr 175

Landstingsrådet **Dahlberg (S)**: Herr ordförande, fullmäktige! Det är ju så att när SL har redovisat underlag till oss har jag precis som Christer G Wennerholm fått läsa att en variant för en tunnelbanedragning är att bygga en skyttel mellan Odenplan och Karolinska, i det som blir den första etappen av en ny tunnelbanegren i den riktningen, som så småningom kan förlängas. En sådan skyttel är fullt möjlig att bygga, och den kan också ha en serviceanslutning till den gröna linjen och på det viset kunna utnyttja Gröna linjens depåer och serviceverksamhet.

Men det här mörkar Christer G Wennerholm, för han vill inte ha någon tunnelbana till Karolinska. Självklart är det så att så länge du inte vill ha det, vill du inte heller se de kreativa lösningar som faktiskt finns.

För vår del är det klockrent. Jag tror att alla de byggherrar och olika verksamhetsföreträdare som finns i det här området som lyssnar på en sådan här debatt kan hålla med om att en tunnelanelösning till Karolinska och Norrastationsområdet ger mycket, mycket bättre förutsättningar för en bra kollektivtrafik – tveklöst!

Anförande nr 176

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är ju så att när herr Dahlberg blir trängd, landar han i en skyttel. Och en skyttel behöver helt nya fordonssätt, och den behöver helt nya möjligheter att få service därför att den kapaciteten kan inte jag garantera finns i dag – det tror jag inte du kan garantera heller. Alltså är kostnadsbilden för en skyttel en helt annan än den lösning som har varit huvudalternativet när man pratar om tunnelbana – utan omstigning, ska vi komma ihåg. Det är nämligen när man avgrenar vart tredje tåg på Gröna linjen från Odenplan till Karolinska sjukhuset. Annars blir det en omstigning, med ett helt eget system, och det har då en helt annan servicegrad och en helt annan kostnadsbild.

Vi får väl jämföra dem så småningom, och då är jag inte säker på att det faller ut till fördel för en skyttel jämfört med en modern spårväg som binds ihop med det övriga systemet, som också kommer att landa i Solna centrum.

Fråga 8

Anförande nr 177

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande! För någon vecka sedan fick man läsa i tidningen att det lagts anbud på sträckan södra till norra Hammarbyhamnen, som trafikerar sedan många år tillbaka av ett visst rederi. Cirka tio år har väl den båtlinjen funnits. Det som jag tycker är lite konstigt och som många frågar mig om är: Varför lägger inte WÅAB anbud på den här linjen? Den är ju en linje som går i hamntrafik och borde vara av intresse för WÅAB att lägga anbud på.

Min fråga är: Kommer WÅAB i framtiden i alla fall att lägga anbud på båtlinjen mellan södra och norra Hammarbyhamnen?

Anförande nr 178

Mikael Freimuth (M): Ordförande, ledamöter och Vivianne Gunnarsson! Vivianne ställer alltid intressanta frågor om Waxholmsbolaget, vilket naturligtvis är riktigt glädjande. Men som det ser ut i dag är svaret nej på frågan. Det beror på att Waxholmsbolaget är ett beställarbolag, som handlar upp trafik. Det är alltså Stockholms stad som är upphandlare och som bestämmer om man vill köpa den här båtlinjetjänsten, och så handlar man upp trafiken.

Men det är klart, är det så att ägaren vill att man ska ändra på rutinerna och att Waxholmsbolaget ska gå in och lägga anbud så gör man det. Det är inte den roll man har i dag. Waxholmsbolaget har ingen egen trafik, utan all trafik som man i dag har bedrivs av entreprenörer. Waxholmsbolaget är alltså ett upphandlande bolag.

Det är också lite speciellt med den här upphandlingen, vad jag förstår, eftersom det har varit mycket bråk om vilken typ av fartyg eller färjor man ska ha. Alla rederier som inte har den typen av färja som Stockholms stad kräver har tydligen blivit diskvalificerade.

Det är alltså Stockholms stad som ska ha frågan, som handlar upp de här tjänsterna. Waxholmsbolaget kan gå in om landstinget som ägare vill det, och om Stockholms stad hade vänt sig till Waxholmsbolaget vilket man inte har gjort. Så är det.

Anförande nr 179

Vivianne Gunnarsson (MP): Det borde vara naturligt, tycker jag, att Stockholms stad tar den diskussionen med Waxholmsbolaget, eftersom landstinget är den som ska upprätthålla kollektivtrafiken till sjöss inom landstingets område – även om man inte gör det med egna fartyg, kan man ju ha möjligheten att se till att en båtlinje kommer till stånd.

Så det borde vara en intressant vidareutveckling i framtiden i alla fall, att ta en diskussion med Stockholms stad om att också inlemma den linjen i den hamntrafik som bedrivs, som Djurgårdstrafiken till exempel. Det är inte långt mellan Hammarbyhamnen och Djurgården, och man kan mycket väl tänka sig, som Mikael Freimuth mycket väl vet att vi har diskuterat, andra linjer från Hammarbyhamnen in till staden. Man skulle kunna utveckla den verksamheten väldigt mycket om man fick någon som kunde planera på lite längre sikt och som hade båttrafik som sin huvudsakliga uppgift.

Det är ju bra att det finns en positiv inställning. Vad är det man skulle behöva ändra på i så fall för att det skulle bli på det viset?

Anförande nr 180

Mikael Freimuth (M): Ordförande! Det är som sagt Stockholms stad som har bestämt rutinerna för hur man vill handla upp de här tjänsterna, och man har inte vänt sig till Waxholmsbolaget.

Som du själv är inne på, ser väl framtiden ut som att man efterfrågar mer trafik på sjön. Då kan det mycket väl vara så att landstinget och Waxholmsbolaget blir en aktiv part även på den fronten. Men i dagsläget är svaret nej, i och med att Waxholmsbolaget inte lägger anbud utan handlar upp trafik av andra rederier.

Anförande nr 181

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Nu tänkte jag närmast på om det var någonting i Waxholmsbolagets riktlinjer som behöver förändras för att vi skulle kunna arbeta på den här frågan lite mera tydligt.

Jag tror ju att med en bra kommunikation mellan Stockholms stad och övriga kommuner runt Stockholm skulle vi kunna få mycket fler och bättre båtlinjer. Därför tror jag att det skulle vara en bra idé att påbörja en diskussion med Stockholms stad på ett tidigt stadium, innan nästa upphandling ska ske.

Min fråga var snarast vad som behöver ändras i reglementet för Waxholmsbolaget.

Anförande nr 182

M i k a e l F r e i m u t h (M): Ordförande! Det var ju rätt länge sedan, i början på 90-talet, som ägaren det vill säga landstinget bestämde att dela upp Waxholmsbolaget i en beställardel och en utförardel och det bildades två bolag. Sedan vidareutvecklade man den affärsidén, så nu är Waxholmsbolaget ett renodlat beställarbolag, där man handlar upp trafik. I så fall får man se över det, och då krävs naturligtvis att ägaren ger de signalerna till bolaget.

Fråga 9

Anförande nr 183

E r i k a U l l b e r g (S): Herr ordförande! Med anledning av det forcerade beslutet att bygga Spårväg City innan prinsessbröllopet och valet 2010, blir problemen väldigt många och slutnotan dyr eftersom Stockholms kommun inte hann renovera tätskikten över Sergels torg innan spåren kom på plats.

Därför är min fråga till ansvarigt trafiklandstingsråd: Kommer de 150 meter spårväg som nyss har anlagts att rivs upp igen när Sergels torg ska tätas?

Anförande nr 184

L a n d s t i n g s r å d e t W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Nej, de kommer inte att rivs upp, men den sista lilla ändstumpen som går ihop i en växel för att man ska kunna byta sida av spåret kommer att rätas ut så det blir två dubbelspår rakt fram över Sergels torg.

Den del som nu är byggd har ingenting med tätningen att göra.

Anförande nr 185

E r i k a U l l b e r g (S): Tack så mycket. Svaret förbryllar mig något, för jag läser i genomförandeavtalet för etapp 1 som vi har tecknat mellan SL och Stockholms stad: Spåranläggningen för etapp 1 kommer endast att vara provisorisk i avvaktan på genomförande av tätskiktsarbetena. Den provisoriska spåranläggningen för etapp 1 inom dessa områden kommer att behöva tas bort för att möjliggöra ett genomförande av erforderliga tätskiktsarbeten. Borttagning av spåranläggningen för att göra tätskikten tillgängliga för reparation ska ske på SL:s bekostnad när staden så skäligen kräver.

Så Stockholms stad menar att man har varit tydlig med att tätskikten över Sergels torg måste repareras och att det här bara är provisoriska spår, som ska rivas upp, och det är vi som bekostar detta.

Då är min fråga: Vad kostar den här bortrivningen och återställandet av de i dag provisoriska spåren?

Anförande nr 186

Landstingsrådet *Wennerholm* (M): Herr ordförande! Den befintliga spåranläggningen ligger inte över Sergels torg.

Sergels torg är torgbildningen framför Kulturhuset med en glaspelare på och en fontän i. Den ligger över det som är gången med affärslokaler under, och där kommer vi att få lov att riva upp spåren för att rätta ut dem när väl tätningen på Sergels torg är klar. Det är väl en självklarhet att det kommer att göras, och det får vi göra på vår egen bekostnad.

Så ser verkligheten ut. Jag är ledsen om inte du är bevandrad i det, men det är precis det svar jag ger dig som jag har fått av den verkställande ledningen för SL i dag. Det kanske vore enklare om du pratar med dem först innan du ställer frågan till mig.

Anförande nr 187

Erika Ullberg (S): Tack så mycket. Som fullmäktigeledamot i det här parlamentet förbehåller jag mig rätten att ställa frågor till ansvarigt trafiklandstingsråd. Jag tackar för svaren. De är något otydliga, dock, och de är inte riktigt överensstämmande med genomförandeavtalet för etapp 1, som är ganska tydligt på att det som jag har förstått är 150 meter – alltså en tredjedel. Var tredje meter av de dyra spår som ni nu bygger i en starkt forcerad hantering kommer vi att tvingas riva bort och sedan återställa.

Har verkställande direktören gett någon annan föresvävning så ska jag givetvis ställa frågan till honom: Vad är det han har upplevt och Stockholms stad har upplevt som skiljer sig, när vi nu har den här forcerade hanteringen?

Jag tycker att det vore rimligt om trafiklandstingsrådet var väldigt säkert på vad den här hanteringen, som han nu är så mån om att driva fram, kostar oss både skattebetalare och resenärer. Jag tycker det är anmärkningsvärt att du inte är det och kommer givetvis att återkomma i frågan.

Anförande nr 188

Landstingsrådet *Wennerholm* (M): Vad det gäller tätningen kommer det inte att kosta någonting, eftersom den inte ligger i det aktuella området.

Jag är ledsen om du har läst avtalet fel. Det är klart att det är roligt för dig att ställa frågor till mig, men det vore ju bättre om du ställde frågorna utifrån rätt utgångspunkter.

§ 124 Miljöredovisning år 2009 för Stockholms läns landsting

Anförande nr 189

Landstingsrådet *Andersson* (C): Herr ordförande! Jag är stolt över Stockholms läns landstings miljöarbete, för alla de engagerade insatser som görs av landstingets medarbetare och utförare i alla våra verksamheter. Två utmärkta exempel på det är Waxholmsbolagets *eco driving*-entusiaster och förlossningsavdelningen på Danderyds sjukhus vars stolthet över sin lustgasdestruktionsanläggning icke går att ta miste på.

Jag är också väldigt stolt över att Centerpartiet och alliansen utövar ett starkt och framgångsrikt ledarskap i landstingets miljöarbete. Trots att vårt miljöprogram har mycket höga mål, mål som ibland utmanar det tekniskt möjliga, ger miljöredovisningen en tydlig indikation om att vi är på rätt väg och att flertalet mål är möjliga att nå. Det mest omfattande målet är att 50 procent av landstingets transporter ska bedrivas med förnybara bränslen från årsskiftet 2012. Det målet kan och ska vi nå.

Inte minst har alliansens krafttag för att få SL-operatörerna att skaffa miljöbussar medfört en snabb utbyggnad av antalet miljöbussar. Den pågår för fullt och fortsätter under år 2011. Sammanlagt kommer 330 miljöbussar att ha införskaffats under åren 2007–2010. Det kan man jämföra med 155 miljöbussar som anskaffades åren 2002–2006, det vill säga innan alliansen tog över styret av det här landstinget. Det ger med andra ord gott hopp om att det mest omfattande målet ska kunna uppnås.

Landstinget är också i full färd med att ta fram ett nytt miljöpolitiskt program som av allt att döma kommer att höja ambitionsnivåerna ytterligare. Det kommer att träda i kraft under år 2012. Detta säger jag med tanke på att det stundom framförs att vi enbart ägnar oss åt det befintliga programmet och inte tänker på framtiden. Så är icke fallet.

Miljöprogrammet har mål och ska ha mål som är svåra att nå. Det tvingar landstinget att vara teknikdrivande och nytänkande. Men landstinget har också ett ansvar att söka realistiska och kostnadseffektiva lösningar. Onödigt dyra lösningar kommer inte att mana till efterföljd.

Jag står konfunderad inför Miljöpartiets och Vänsterpartiets reservation i landstingsstyrelsen. Jag tycker det andas populism. Utan att ange lösningar mässar man om att "den borgerliga majoriteten saknar ambition genom att inte avsätta tillräckliga medel". Men den enda konkreta punkten är att landstinget inte längre har någon miljödirektör. Att det beror på att miljödirektörens funktioner lyfts till biträdande landstingsdirektören nämns förstas inte. Det är ju en åtgärd som alliansen har vidtagit för att stärka miljöarbetet. Sedan följer ett antal lösryckta citat ur redovisningen som ska styrka att miljöarbetet inte går i rätt riktning, men de åtföljs inte av några konkreta förslag till åtgärder eller några förslag till nya resurser. Jag måste därför ställa några frågor.

Hur tolkar ni i Vänstern och Miljöpartiet målet om 50 procents användning av förnybara bränslen till år 2012? Är det i er uppfattning att landstingets mål ska tolkas som att varje förvaltning ska klara 50 procent eller är det landstinget som helhet som ska nå målet? I så fall måste jag också fråga: Anser ni att en forcerad satsning för att just Waxholmsbolaget ska nå 50 procent förnybara bränslen ska genomföras även om det medför kostnader som skulle leda till mångdubbelt större klimatnytta vid motsvarande investeringar i till exempel nya miljöbussar?

Jag hinner inte ställa alla de frågor som jag har och jag kanske får tillfälle att återkomma till dem.

För ett par veckor sedan tog landstingsstyrelsen ställning till ett utkast till målvärden för nästa miljöprogram. Vid behandlingen av det ärendet gick Vänstern och Miljöpartiet fram tillsammans med Socialdemokraterna. I vissa avseendena går de här två ställningstagandena, den reservation som Vänstern och Miljöpartiet i dag har ensamma emot inriktningen i det som de hade tillsammans med Socialdemokraterna.

Jag undrar, mest av nyfikenhet men kanske även i förhoppningen att en och annan medborgare också önskar veta, varför ni inte är eniga i dag? Är det för att ni saknar någon som helst ekonomisk täckning för de diffusa krav på satsningar och ambitioner som ni efterlyser?

Landstinget ångar med full fart framåt mot hållbar utveckling och en växande andel förnybar energi. Jag tror att vi skulle tänka på, medborgare i Stockholms läns landsting, att återanvända också den nuvarande landstings majoriteten. Det är en bra lösning för landstingets miljöarbete. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 190

Viviann Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Jag kan inte svara på alla frågorna på en gång. Det tänker jag inte göra. Däremot är det så att det som är det absolut viktigaste budskapet i vår reservation är att vi vill att ni återkommer den 24 augusti med ett åtgärdsprogram för att ni ska kunna nå de mål som ni har satt upp för er i miljöprogrammet, eller hur ni ska nå det eller åtminstone varför landstinget inte kommer att nå vissa av de målen. I alla fall vill vi att ni försöker att ni mer stringent kommer fram med åtgärder.

Då ber Gustav Andersson mig att föreslå åtgärder. Men det är ju inte vi i Miljöpartiet eller Vänstern som är majoriteten. Det är ju Alliansen som ska få förvaltningen att lägga fram förslag till åtgärder. Därför är vår skarpa kritik den att om man inte har tillräckliga resurser för miljöarbetet, om man inte har tillräckligt med personal som kan arbeta med de här frågorna, om man inte har en ny miljödirektör till exempel, så kan det självklart vara svårt att klämma fram de här åtgärderna, men kom inte till oss be oss tala om vilka åtgärder som ni i Alliansen ska vidta för att genomföra det miljöprogram som ni själva har lagt och som vi hittills har tyckt vara bra. Nu är det bara ett halvår kvar på det här miljöprogrammet, och då borde ni ha kommit lite längre på vissa områden.

Jag ska nämna bara en sak. I slutet på det här papperet står det så här: Miljökonsekvenser av beslutet. Beslutet medför inga konsekvenser för miljön.

Nehej. Varför innebär det inga konsekvenser för miljön? Om man inte uppnår sitt miljöprogram så är det väl givet att det kommer att bli konsekvenser för miljön. Vi har ju i miljöprogrammet gjort vissa antaganden om vad vi vill åstadkomma för miljön. Om man inte uppnår det så kommer man ju inte att uppnå det man vill åstadkomma och då får det ju konsekvenser för miljön. Jag tycker att det borde finnas åtminstone en rad om detta.

Jag hade tänkt säga en del andra saker också, men jag tänkte svara på ett par av frågorna i alla fall. Den ena handlar om 50 procents användning av förnybara bränslen till år 2012. Då kan jag säga så här. När man ser redovisningen av till exempel antalet miljöbilar så är det ju inte svårt att nå målet 100 procent miljöbilar. Det är ingen svår uppgift egentligen. Därför är det väldigt märkligt att ni inte under de här fyra åren har klarat av det när förvaltningarna ändå köper in nya bilar så borde de ha kunnat köpa de miljöbilar som de skulle köpa. Det är till och med så att det går bakåt i vissa fall. I en del fall har man färre miljöbilar än vad man hade tidigare.

Majoriteten är också väldigt sen på vissa områden. Till exempel gäller det upphandlingen av bussar. I och med att den upphandlingen blev försenad så kommer man inte heller i det fallet att klara av att nå de mål som man hade.

Vi har också frågan om hur mycket miljövänligt bränsle det ska vara i fjärrvärmens. Om man accepterar Fortums krav så är det klart att det inte blir mer än 75 procent, men vi försökte under förra mandatperioden att få Fortum att inse att de skulle vara uppe i minst 90 procent om de skulle kunna kalla det för miljövänliga bränslen. Nu har andelen sjunkit till 75 procent och därför behöver man ju föra en dialog med ett sådant bolag om att de ska öka sin andel miljövänliga bränslen. I annat fall kan man ju inte uppnå sina egna mål, självfallet inte.

Det är inte några lösryckta bitar som vi har tagit upp här. Det som vi har tagit upp här är citat från det ärende som vi har. Det är många av de här målen som majoriteten inte kommer att uppnå under den här perioden. Då handlar det väl, som jag sade i början, om att man faktiskt försöker få fram ett åtgärdsprogram och inte nöjer sig med att säga att det visserligen har 25 procent ekologiska livsmedel som vi ska ha men det kommer vi inte att nå, men vi kommer i alla fall att kunna göra upphandlingar som leder till att vi kommer att kunna få in de 25 procenten. Det har vi inte sett ännu.

Jag tycker nog att Alliansen har lite att redovisa för oss. Därför yrkar jag bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 191

Landstingsrådet **Andersson (C)**: Den som läser Vänsterpartiets och Miljöpartiets reservation ser ju att de ger en rad citat som anses stödja tesen att landstinget inte kommer att klara miljöprogrammets mål. Flera av de här citaten ger jag en helt annan tolkning. Ta som exempel ekologiska livsmedel. Om det målet inte uppnås av leverantörerna av livsmedel så har de begått avtalsbrott. De har sagt att det är möjligt att nå det målet till det angivna datumet och om de inte gör det så har de begått avtalsbrott. Svårare än så är det inte.

Vidare är det så att arbetet med att nå mål och hitta lösningar för att nå de olika miljömålen pågår. Det pågår hela tiden i hela landstingets verksamhet. Vi har ett decentraliserat arbetssätt med miljöprogrammet där den centrala miljöförvaltningen hjälper till i de olika förvaltningarna och där SL gör sin del, Waxholmsbolaget gör sin del och så vidare. Jag ser ingen anledning att misstro det arbetet. Vi gör interventioner när vi anser att det behövs.

Anförande nr 192

Vivian Gunnarsson (MP): Gustav Andersson, jag understryker att det decentraliserade arbetssättet att det är ett väldigt bra arbetssätt. Jag har varit med på de redovisningar av miljöprogrammet som har gjorts. Jag vet att man har med sig väldigt stora delar av förvaltningen. Dock är det på det viset att man tyvärr inte redovisar tillbaka. Det borde kanske vara lite strängare kriterier för hur och när man ska redovisa tillbaka. Jag tror att det handlar om att det inte finns tillräckliga resurser på miljöförvaltningen för att klara av att få fram de här sakerna, eller så jagar inte Alliansen efter den här informationen. Det decentraliserade arbetssättet tycker jag är utmärkt.

Kom inte till mig och säg att jag ska komma på åtgärder.

Anförande nr 193

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Precis som det står i Vänsterpartiets och Miljöpartiets reservation förväntar vi oss att det ska bli en redovisning på landstingsstyrelsen den 24 augusti av vilka åtgärder som man ska vidta för att uppnå miljömålen.

Man har antagit ett dokument, Landstingets miljömål, som ska genomföras. I alla andra normala sammanhang då man ger ett uppdrag, så kräver man att få en redovisning tillbaka med förklaring till att målen inte har uppnåtts. Det framgår inte av det här dokumentet. Det framgår inte heller av Gustavs resonemang tidigare att det finns någon vidare ambition att ta reda på varför målen inte har uppnåtts.

Vår gemensamma slutsats inom Vänstern och Miljöpartiet är då att man har avsatt för små ekonomiska resurser för att över huvud taget göra det möjligt att nå målen.

Om det finns en annan förklaring så är Gustav välkommen upp i talarstolen och tala om vad det är för förklaringar, men vi drar slutsatsen att det är bristande ekonomiska resurser framför allt, sannolikt också personella, som ligger bakom. Jag har inte hört att Gustav har framfört någon annan synpunkt. Han lägger i stället någon sorts börda på oss som ifrågasätter varför majoriteten inte har uppnått målen, och vill att vi ska redovisa hur vi ska finansiera arbetet.

Jag måste påminna Gustav om att finansieringen av de här verksamheterna faktiskt ligger i ert förslag till budget. Det är ni som har sagt att pengarna ska räcka. Därför måste det också vara ni som talar om för oss vad ni med de här pengarna, med de här resurserna ska lyckas åstadkomma för att uppnå de miljömål som faktiskt inte har uppnåtts än.

Jag ska ta upp ett par av de punkter som finns i reservationen och som visar att man kan fundera på varför ni inte varit tydliga, varför ni inte har gått ut och ifrågasatt och på ett tydligt sätt redovisat varför situationen är sådan som den är.

Vi ser att andelen förnybar värme till SL:s lokaler minskade med 7 procentenheter under år 2009. Det innebär alltså att det har minskat i förhållande till det uppsatta målet. Minskningen beror främst på att fler förvaltningsprojekt ingår 2009 och att dessa värms med fossil energi. Min fråga blir då: Varför då? Och vilka åtgärder har man vidtagit för att se till att det blir en annan andel förnybar värme så att vi kan uppnå det mål som finns i det program som vi har? Det finns inte redovisat någonstans, och det skulle vara intressant att få höra vad det kan bero på.

Den sista punkten på sid. 4 handlar om hur den miljöpåverkan som landstingets verksamhet ger upphov till påverkas av de miljökrav som finns med i de avtal som tecknas med olika leverantörer. Ställs relevanta miljökrav i miljöprioriterade upphandlingar? Svaret blir ja, men det är oklart i vilken omfattning ställda miljökrav följs upp. Jag tycker att det faktiskt är ganska anmärkningsvärt att man ställer ett antal krav utan att följa upp om de efterlevs.

Jag trodde i min enfald att det var någonting helt självklart som ingick, så att säga, i ett uppdrag som det här. Ställer man krav så ska man också följa upp att de efterlevs. Helt uppenbart görs inte det.

Jag ser fram emot en förklaring från Gustav om varför det faktiskt är på det sättet. Jag slutar här och yrkar bifall till Vänsterpartiets och Miljöpartiets gemensamma reservation!

Anförande nr 194

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Det är ett faktum att det har krävts en inkörningssträcka för att få in en relevant uppföljning i alla delar av miljöprogrammet när det gäller hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltnings avtal med privata och andra vårdgivare än våra egna. Egentligen har detta också krävts när det gäller våra egna utförare. Det är ett arbete som vi från Alliansen har understrukt vikten av genom beslut i samband med att vi har antagit budgetar. Det arbetet är på gång.

Generellt sett är efterfrågar vi visst utvärderingar och resultatredovisningar av det arbete som bedrivs. Det här är inte en fråga om resurser. I så fall måste ni tala om de resurser som direkt destinerar till tjänstemän på landstingets miljöförvaltning.

Själva principen för finansiering av landstingets miljöarbete är att det sker inom ramen enligt den decentralistiska principen för respektive verksamhets budgetar. Sedan får man väl tillföra särskilda anslag om man vill göra särskilda satsningar, men att hitta lösningar på miljöproblemen i enlighet med miljöprogrammets mål å något som ingår i grunduppdraget för Waxholmsbolaget, för SL och för hälso- och sjukvårdsnämnden. Det är också så som vi framgångsrikt har arbetat till exempel för att få till stånd den stora satsningen och utbyggnaden av lustgasdestruktionsanläggningar i sjukvården.

Anförande nr 195

S v e r r e L a u n y (V): Gustav, om det är så att det finns en inkörningssträcka så må det vara hänt. Men varför redovisas det då inte tydligt att den inkörningssträckan har behövts och varför klargör ni inte tydligt i samband med redovisningen när ni beräknas att kunna uppnå målen, när ni beräknar att kunna redovisa en uppföljning av det som hittills inte uppnåtts? Det har ni ju inte heller gjort. Det kan jag i alla fall inte hitta i de här handlingarna.

Så till frågan om att det här ska lösas inom ram. Ja, det är väl ett mål så gott som något, men när det gång efter annan visar sig att den ramen är för trång så borde ni kanske ta upp ett resonemang om huruvida det fattas resurser. Vi har gjort det, men uppenbarligen har ni inte gjort det. Med utgångspunkt från det kan jag bara dra slutsatsen att ni nog inte tar riktigt så allvarligt på det här med uppföljning av miljöprogrammet som du gärna vill ge sken av.

Anförande nr 196

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag tycker faktiskt att den aktuella handlingen ger ett utomordentligt bra underlag för oss för att vi ska kunna bedöma i vilken utsträckning vi når målen. Vi kan se att 80 procent av de skadliga kemikalierna, de som man ska fasa ut, inte längre används. Vi kan se att användningen av PVC i plast har minskat. Vi kan räkna ut hur mycket fossilbränsleanvändningen har minskat.

De redovisningar som är relevanta för de stora målen i landstingets miljöarbete redovisas på ett mycket bra sätt, ett sätt som anses vara ett föredöme för annat programarbete inom Stockholms läns landstings verksamhet, ja, även för miljöarbete i andra landsting och regioner.

Vi saknar inte fakta. De redovisas här. Den typ av underlag som efterfrågas kommer fram och de ligger också till grund för beslut för hur man stärker åtgärderna för miljöprogrammet framöver.

Anförande nr 197

S v e r r e L a u n y (V): Ordförande, ledamöter! Det är fortfarande så, Gustav, att man kan konstatera att de punkter som finns här i huvudsak är citat ur programmet. Man kan konstatera att andelen förnybara drivmedel ökade något under 2009, men resultatet är under budgetens riktvärde 40 procent. Vad tänker ni göra åt det? Det finns inte redovisat här som jag ser saken.

Jag nämnde tidigare ökningen av andelen fossil energi. Vad ni tänker göra åt det finns inte heller redovisat.

Den sista punkten som jag nämnde där det inte finns någon uppföljning av omfattningen av uppföljningen av ställda miljökrav. Den typen av krav bör man kunna ställa på en bra konsekvensredovisning. Det finns inte här.

Anförande nr 198

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, fullmäktige! Det finns ytterligare ett starkt skäl för att satsa mer på att klara miljökraven och det är befolkningsutvecklingen. I fjol ökade Stockholms län med 38 000 personer. I förfölj var det ungefär 35 000 personers ökning. I den regionplan som ni i Alliansen ställde er bakom på förra landstingsfullmäktige så talade ni om en befolkningsutveckling på 13 000 i det låga alternativet och 20 000 i det höga alternativet. Detta är ju helt orealistiskt! Min fråga till Gustav Andersson är om du och Alliansen avser att planera efter en orealistisk och låg befolkningsutveckling när det gäller miljön.

Anförande nr 199

Landstingsrådet **W i g g (MP)**: Herr ordförande! Jag ska inleda med att säga att miljöredovisningen 2009 ändå visar att Stockholms läns landsting genomför ett ambitiöst och offensivt miljö- och klimatarbete som vi borde vara stolta över. Det är ändå så att det här grundar sig på det miljöprogram som vi själva antog under förra mandatperioden. Det är bra att vi har en väldigt bra miljöförvaltning som jobbar hårt med att genomföra detta miljöprogram.

Med miljöredovisningen som grund kan man ändå säga att man missar en del viktiga mål. Framför allt vill jag tala om klimatfrågan.

Klimatfrågan har kommit i skymundan nu. Eftersom det är kallt i Sverige verkar vi inte debattera klimatet över huvud taget längre. Vi har haft en kall vinter, en relativt sval vår och nu har vi normaltemperatur – men runt om i världen är det här det varmaste året någonsin sedan man började mäta temperaturerna. Det varmaste året någonsin! Det återspeglas inte i debatten i Stockholms läns landsting eller i Sverige över huvud taget.

Här man kan säga att vårt eget åtagande haltar lite. 40 procent är det riktvärde för förnybara bränslen som skulle uppnås för båttrafiken, och busstrafiken framför allt, eftersom våra spårburna alternativ redan drivs med förnybara bränslen.

Det är framför allt WÅAB som haltar. De har inte lyckats komma fram med förnybara bränslen i den takt som miljöprogrammet föreskriver.

Jag kan också säga att vi inte har lyckats att minska andelen förnybar fjärrvärme med 7 procent under detta år. Det är också uppseendeväckande. I stället för att öka andelen så minskar vi andelen förnybara bränslen till fjärrvärmerna.

Det stora och svåra målet, förutom att Waxholmsbolaget eller Alliansen borde ha lagt mer krut på att hitta förnybara alternativ inom båttrafiken, är andelen ekologisk mat. Den har ökad från 9 till 10 procent – ni lyckades höja den med 1 procent förra året. Målet, mina vänner, är 25 procent vid detta års utgång. Denna uppgift har man nu lagt ut på vårt kära entreprenadföretag Sodexo att lösa. Jag tycker att det är ett passivt sätt att lösa ambitiösa miljömål att säga att man har det i avtalen med Sodexo. Det borde faktiskt läggas större vikt från den ledande majoriteten att nå ett sådant mål.

Vi kommer ihåg debatten från förra mandatperioden då miljöprogrammet antogs. Landstinget skulle gå i konkurs om vi skulle uppnå de här målen, sades det. Det var en av de stora orsakerna till att Alliansen inte ställde sig bakom andelen ekologisk mat när vi ville öka den. Landstinget skulle hamna på obestånd, sades det. Jag tror att det finns mycket värre ekonomiska åtagande än att öka andelen ekologisk mat för att vi ska hamna i konkurs.

Sedan kan jag säga att det också visar sig att Gustav och ni andra i Alliansen med den viktigaste miljöåtgärden som ni själva har sagt handlar det ju också om att öka andelen kollektivtrafikresande. Nu ökar vi inte del andelen i den takt som vi själva föreskriver. Vi säger att befolkningen ökar med 1,8 procent, men vi ökar inte andelen resande i paritet med den befolkningsökning som sker.

Jag skulle ändå vilja säga till Gustav och Centerpartiet: Tack, för att ni har gjort en stor miljöinsats, för utan er hade det förmodligen inte blivit något miljöprogram som hade antagits av majoriteten.

Jag vill också rikta en allvarlig erinran till Moderata samlingspartiet. Utan att det ledande, största, majoritetspartiet tar ansvar för miljöfrågorna kommer de ofelbart att hamna på obestånd, så att säga. Har man inte en politisk vilja från det ledande partiet att synas i debatten, att trycka på och avsätta budgetmedel till exempel till WÅAB, som Miljöpartiet har gjort – vi har avsatt 75 miljoner kronor extra just för att satsa på förnybara drivmedel i Waxholmsbolaget – då räcker det inte med ett ambitiöst parti som Centerpartiet.

Det enda som jag har sett av Moderata samlingspartiet i den här frågan var för några månader sedan då man klädde sig i gröna tröjor nere i Stadshuset, kallade till en presskonferens och kallade sig för det nya miljöpartiet. Det räcker inte med det. Här krävs både ord och handling för att genomföra detta miljöprogram. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets och Vänsterns reservation i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 200

Landstingsrådet Andersson (C): Ett andra inlägg får ju lätt karaktären av en samlad replik. För min del, Raymond Wigg, har klimatfrågan inte på något vis tappat i aktualitet på grund av att vi haft en kallare vinter. Jag tycker faktiskt inte heller att man kan säga det om den övriga landstingspolitiken. Det är ju just nu som vi köper miljöbussar som aldrig någonsin tidigare.

Jag vill ändå dröja något vid det här miljöprogrammets målteknik. Det är slutmålen som räknas. De enskilda riktvärdena för respektive år finns för att man ska se hur man ligger till och för att man ska få en väckarklocka, om det skulle behövas, för att man ska höja

ambitionsnivåerna. Det fungerar. Vi ligger lite grand efter riktvärdena inom trafikens omställning till fossilbränslefri drift, men det är ju just för att vi såg det i årsredovisningarna för 2008 och 2007 som vi har vidtagit de kraftfulla beslut som gör att vi nu kommer att kunna nå målen.

Det köps nämligen miljöbussar i en utsträckning som inte har funnits någon gång tidigare i landstingets historia, tror jag. Det är samma sak som med arbetet för att minska utsläppen av lustgas, en mycket starkt klimatpåverkande gas. I den frågan kommer vi att ha sexdubblat antalet anläggningar när den här mandatperioden är slut. Nu kommer alla sjukhus att ha lustgasdestruktionsanläggningar just därför att vi fattade kraftfulla beslut när vi såg att vi inte nådde upp till riktvärdena.

Jag är av uppfattningen att Waxholmsbolaget har ett väldigt svårt mål om de ska anses klara sig lika långt som SL. Vi har inte samma skatteregler för båttrafiken som för trafiken till lands. Det innebär att det blir väldigt dyrt att ersätta 50 procent av bränslet. Det är inte säkert att den tillgången finns. Om den finns till rimliga kostnader ska man ta den.

Vi ska definitivt arbeta offensivt för att hitta nya tekniska lösningar, men jag tror faktiskt att skattebetalarna i det här landstinget tycker att det är viktigare att få ut mer klimatnytta genom köp av miljöbussar till SL än färre klimatbussar genom att forcera insatser inom Waxholmsbolaget.

Slutligen till frågan om vikten av stöd från det stora partiet inom respektive allians. Jag känner mig inte bekymrad. Jag tycker att det finns ett sådant stöd även om vi i Centerpartiet naturligtvis måste visa vägen och ha engagemanget, men det är ändå ett faktum att när den här mandatperioden har gått till ända så kommer vi att ha köpt 330 nya miljöbussar till Stockholms läns landsting, medan ni under förra mandatperioden köpte 155 nya miljöbussar. Vi köper mer än dubbelt så många.

Anförande nr 201

Landstingsrådet **W i g g (MP)**: Ordförande! Kan det vara för dyrt att fasa ut fossila bränslen som du säger, **Gustav**? Kan det vara för dyrt?

Kan du då lova att andelen ekologisk mat kommer att nå 25 procent. Du säger att det är riktvärde under tiden, vi pekar bara mot målet.

Jag vill påminna om att ekologisk mat inte är ett självändamål, det handlar om att minska övergödningen i våra vatten och våra hav. Det handlar om att minska utsläppen av kemikalier vilket ju är viktigt för oss själva, men det som vi handlar in ska ju inte heller ge utsläpp av kemikalier till vår omgivning.

Så till frågan om **WÅAB**. Är det så att det är av kostnadsskäl som Alliansen väljer att inte jobba hårdare med frågan om förnybara bränslen till Waxholmsbolaget. Det är ju en viktig uppgift i så fall. Det handlar om att sätta av budgetmedel. Då kan man lägga tillbaka det på det stora partiet som råder här.

Anförande nr 202

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag skulle kanske ha tillagt att jag tycker att miljöbussarna, som jag hänvisade till tidigare, gav en indikation om att vårt stora parti inom Alliansen för närvarande ingalunda är svårare att arbeta tillsammans med när det gäller miljöfrågorna än ert stora parti för närvarande.

När det gäller Waxholmsbåtarna så är jag av uppfattningen att Waxholmsbolaget gör ett stort arbete inom det här området. Både styrelsen och tjänstemännen inom Waxholmsbolaget visar engagemang, de söker nya vägar och de utvecklar också andra lösningar än att enbart byta bränsle som till exempel de mycket framgångsrika *eco driving*-satsningen som leder till att man sparar bränsle.

Jag tycker att vi måste föra en diskussion som rimligheten att köpa bräkdelar av den klimatnytta vi kan få för samma summa pengar genom att satsa pengarna där de gör störst nytta.

Anförande nr 203

Landstingsrådet W i g g (MP): Just det, pengarna ska satsas där de gör bäst nytta.

Är det då 75 miljoner som ska räcka för att införa förnybara alternativa drivmedel? Jag talar i detta fall först och främst om tallolja. Är det för mycket för att vi ska få en bättre miljö i skärgården i Östersjön och för att vi ska minska våra utsläpp och nå de mål som vi faktiskt har slagit fast? Det kan man ju fråga sig då.

Och som jag sade, Gustav, miljöstyrningsrådet var ute i går eller i dag och pratade om konsumtionen. Det är viktigt vad vi konsumerar och vad vi handlar in, för det ger också klimateffekter. Just andelen ekologisk mat, om vi handlar in mer sådan, gör att vi får bättre klimateffekter och mindre utsläpp av kemikalier och övergödande ämnen till Östersjön. Är det inte värt pengarna att satsa på det?

Anförande nr 204

Landstingsrådet A n d e r s s o n (C): Jo, och det är just därför som det är inskrivet mycket tydligt i den upphandling av mat som vi har genomfört här i landstinget att år 2012 ska 25 procent av maten uppfylla de här villkoren. Jag kan inte se annat än att det är precis så som man ska arbeta när det gäller att styra i det här landstinget.

Jag tror inte att vi ska vara inne och detaljreglera och bestämma exakt vad som ska göras och vid vilket tillfälle. Vi ska ha tilltro olika aktörer, privata och våra egna, ge dem frihet men under tydligt ansvar. Lever de inte upp till de resultat som vi har beslutat så ska de också få den typ av straff som de förtjänar. Jag är övertygad om att Sodexo upplever att de har tillräckligt starka skäl med det avtal som nu gäller att leva upp till de här kraven.

Jag tycker att vi, som företrädare för skattebetalarna, också måste ha en tanke om hur vi når största möjliga resultat för satsade pengar. Det är svaret på frågan om WÅAB.

Anförande nr 205

U r b a n R y a d a l (S): Ordförande, landstingsledamöter! Ibland tycker jag att koncentrationen på Waxholmsbolaget blir lite märklig. Jag vet ju, och Gustav har också sagt, att bolagsstyrelsen, där jag sitter visserligen som oppositionsrepresentant med dock, gör väldigt mycket på miljöområdet. Vi får ständigt olika rapporter om framgångar och motgångar när det gäller att fasa ut fossilbränslen.

Nu sade Raymond Wigg att vi kanske skulle satsa på palmolja, det handlar om mycket pengar, men vi har ju gjort ett val. Palmolja är inte bra ur andra synpunkter. Det kanske är så när det gäller trafiken att det är något lättare så vitt avser bussarna att få alternativ för i det fallet är det fråga om en stor marknad. Det finns många aktörer, många forskare och verkstäder som jobbar på att få fram bra produkter. De bussar som vi har i dag är oerhört mycket elegantare och mer framgångsrika när det gäller att minska miljöförstöringen än vad de bussar var som vi köpte för tio–femton år sedan. Här har ju ett företag som ägnar sig åt sjötrafik en lite svårare situation. Det är inte så många som erbjuder oss nya produkter. Gör de det så är det klart att vi studerar dem.

Ett exempel är att vi kanske ska byta motorer i Västan och kommer att gå över till diesel-elektrisk drift. Det kommer naturligtvis att påverka bränsleförbrukningen. Det är en del i arbetet med att klara av miljömålen.

Det finns andra motsättningar. Det finns idéer om att vi ska öka kollektivtrafiken i Stockholms skärgård, kollektivtrafiken till sjöss, som vi brukar säga. Då kommer också krav på att båtarna ska gå fortare. Hur påverkar det bränsleförbrukningen?

I Göteborgs skärgård opererar något som kallas för Styröbolaget. De har köpt in nya båtar. De båtarna går med 29 knops hastighet. Det är klart att det påverkar bränsleförbrukningen. Jag tror att det skulle bli samma sak i Stockholms skärgård. Båtarna går inte fortare på mindre bränsle här än vad de gör i Göteborg. Det finns alltså motsättningar i de här resonemangen, men inte desto mindre måste vi faktiskt jobba med att komma till rätta med de här problemen.

Det satsas nu på tallolja, och det kommer naturligtvis att bli ett samarbete med svenska forskare och svensk industri för att kanske kunna klara problemen på den vägen, men självklart, och på den punkten håller jag med Raymond Wigg, kan vi finna att vi behöver göra mer på forskningssidan, satsa mer pengar, och i så fall måste det göras.

Vi måste nämligen vara med och stimulera svensk forskning och svensk industri att ta fram produkter. Vi vet att det också på sikt kommer att bli internationellt gångbart och internationellt intressant.

Anförande nr 206

Landstingsrådet W i g g (MP): Ordförande och Urban! Jag var kanske lite otydlig. Jag sade tallolja, jag sade inte palmolja. Det är fyra bokstäver så det kan låta väldigt lika. Jag betonade faktiskt att det var tallolja.

Vi vet att palmoljan inte är ekologiskt och etiskt rätt att använda med tanke på den skövling av regnskogarna som sker framför allt i Indonesien men även på andra platser.

Palmolja vill vi inte ha, men tallolja har visat sig vara ett framgångskoncept. Vi tyckte i vår budget att man skulle ta ett större grepp eftersom de provkörningar som man har gjort med motorerna visar att det här går alldeles utmärkt att använda.

Vi tycker att man skulle ha tagit ett större grepp och vågat satsa så att man uppnår målet i Miljö steg 5, även från Waxholmsbolagets sida. Vi i Miljöpartiet har dock ingen representant i styrelsen. Om vi hade haft det så hade vi legat på och drivit den här frågan ännu hårdare.

Fast vi inte har någon plats i Waxholmsbolagets styrelse så kanske du också har noterat, Urban, att vi driver på väldigt hårt för att utöka båttrafiken inte bara på Saltsjösidan utan också på Mälarsidan, för vi tycker att man ska använda vattenvägarna för att öka antalet kollektivtrafikanter nå det övergripande målet om en fördubblad andel kollektivtrafikresande. I det fallet har vi också sett möjligheter att använda nya båtmodeller med minskade vägsvall och så vidare, för att minska bränsleförbrukningen vilket är oerhört viktigt.

Anförande nr 207

U r b a n R y a d a l (S): Ordförande! Man kan inte vara nog tydlig, Raymond Wigg, när man argumenterar i de här frågorna.

Det finns alltså stort intresse för talloljan, men den måste prövas. Dessutom är det så att Waxholmsbolagets flotta ju är väldigt olika. Vissa motorer går jättebra på tallolja, men det är svårare att driva Storskär och Norrskär med den här oljan. Bränslet måste anpassas till fartygen och det är där som svårigheten ligger, tror jag. Självfallet ska sådana här produkter köpas om de finns, även om de är lite dyrare.

Anförande nr 208

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag känner också att det kan vara på sin plats att så här mot slutet ändå göra ett förtydligande. Jag tycker, och det gör också Alliansen, att det arbete som Waxholmsbolaget gör är oerhört viktigt. De gör ett bra arbete och det är ett engagerat arbete.

Precis som Urban Ryadal här har utvecklat så kommer man att kunna göra större och större insatser inom det här området i den takt som nya bränslen kan komma fram och kanske även den nationella miljöpolitikens drivkrafter för klimatomställningen när båtmarknaden.

Det är ändå värt att komma ihåg att Stockholms läns landsting gör oerhört värdefulla insatser för miljön, inte bara genom den direkta inverkan som vårt miljöarbete gör utan också genom att vi har gjort många framgångsrika saker som sprider sig i världen. Ta som exempel lustgassatsningen. Nu har vi femton sjukhus i hela Sverige som inför det. Våra miljöbussar rullar i många storstäder runt om i världen nu.

Anförande nr 209

Landstingsrådet **W i g g (MP)**: Ordförande! Jag vill hävda att det här faktiskt handlar om vilja och inriktning och hur man avsätter medel i budgeten. Till syvende och sist kommer man fram till det. Det handlar om vad man ska tycka att det är värt, precis som du var inne på själv, Gustav. Vad är det värt? Och vad är det värt för Moderata samlingspartiet att uppnå miljömålen?

Satsningen på de nya biogasbussarna är bra, absolut. Men det är en självklar åtgärd som SL vidtar just för att uppnå just Miljö steg 5. De följer alltså de riktlinjer och den policy som vi har tagit i Miljö steg 5. Det är alldeles utmärkt. Jättebra!

Däremot säger vi att Waxholmsbolaget borde ha varit mer offensivt. Det finns möjligheter som vi har sett. Man borde kanske ha vidgat arbetet både nationellt och internationellt, för det finns också exempel ute i Europa och på andra håll i världen där man framgångsrikt har minskat åtgången av bränsle men också hittat alternativ. Talloljan är ett av de alternativen och man skulle ha kunnat avsätta mer pengar i budgeten just för att klara det.

Det finns andra saker i miljöredovisningen som jag också tycker är allvarliga men som jag inte berörde i mitt första inlägg. Det handlar om buller och utsläpp av kväveoxider. Ofta går motorval och bränsleval hand i hand med de här sakerna. När det gäller kväveoxider pekar miljöförvaltningen på svårigheterna att minska kväveoxidutsläppen enligt det mål som finns uppsatt. Här har vi också saker som man skulle kunna, om man vågar och vill, satsa mer pengar på.

Jag har inte sett en enda moderat, jag kanske har missat det, delta i den här debatten om miljöredovisningen. Jag tycker att det visar på den oseriösa hållning som det partiet har i miljöfrågor. Det räcker inte med att byta t-shirts och säga att man är ett miljöparti.

§ 126 Bordlagd interpellation 2010:21 av Lars Dahlberg (S) om Spårväg city**Anförande nr 210**

Landstingsrådet **D a h l b e r g (S)**: Ordförande, fullmäktige! Det är väl inte obekant att jag är en av dem som är kritiska mot Spårväg City-projektet, och om jag hade varit ensam om det så hade jag väl inte dristat mig till att återkomma till den här frågan gång på gång. Eftersom jag inte är ensam om att vara kritisk så tycker jag att det finns all anledning att fortsätta att ställa frågor och fortsätta att följa upp hur det här projektet har kommit till och hur det genomförs.

I huvudsak är det väl tre områden som jag tycker att man ska fokusera på när man för den här diskussionen. Det är till att börja med genomförandet av projektet där det finns anledning att fundera lite. Det är framkomlighetsproblematiken som finns i framför allt området kring Hamngatan samt den bristande analysen av vilka konsekvenser projektet får.

Nu har jag valt att i den här interpellationen göra en koppling dels till hur bygget påverkar trafiksituationen på Hamngatan, dels till vilka konsekvenser det här får för busstrafiken.

Jag har fått ett svar och av det förstår jag att Christer Wennerholm inte tycker att ett genomförande av det här projektet kan göras på ett bättre sätt än vad som har skett och där jag för första gången också får veta lite mer om hur busslinjerna kommer att påverkas. Det framgår att linje 47 kommer att läggas ned.

Två saker i svaret förvånar mig lite. Den ena är att man hänvisar till att kommunsamråd ska genomföras innan man gör förändringar. Eftersom jag själv är en av dem i SL-styrelsen som har ansvar för kommunsamrådet med Stockholms stad så kan jag informera fullmäktige om att något kommunsamråd om detta inte har skett med Stockholms stad, i varje fall inte som jag har varit med om.

Det framgår också att trafiken mellan Sergels torg och Waldemars udde är högprioriterad. Kollektivtrafiken ut på Djurgården tar många gånger sin början vid Centralstationen, men det har man lite snyggt mönstrat ut på ett sätt som gör att det är lite intressant att se hur man hanterar saker och ting. Nu är det inte trafik från Centralen som är viktig längre utan trafik från Sergels torg. Det är inte så förvånande med tanke på att det är bekymmer med angöringen mellan Centralen och den del av Spårväg City där den här trafiken kommer att ta sin början från i augusti.

Däremot är det så att många av de 6 miljoner besökare som Djurgården har varje år påbörjar sin resa ut mot Djurgården från Centralstationen. Det ska bli intressant att se vilka negativa konsekvenser det här trafikupplägget kommer att få.

Jag är alltså inte nöjd med svaret. Det finns fortfarande anledning att ställa frågor och att kritisera genomförande, framkomlighetshandling och konsekvenser av Spårväg City.

Anförande nr 211

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det här är en av de sista gånger som Lars Dahlberg har chansen att som en pitbullterrier nafs utbyggnaden av spårvägen i Stockholms innerstad i hasorna.

Jag möter stockholmare och besökare som är oerhört imponerade av hur det nu ser ut nere i de centrala delarna i staden. Helt plötsligt börjar Stockholm likna en internationell storstad som gör stora miljösatningar i innerstaden.

Det finns också de som säger att de är oerhört imponerade över den takt som genomförandet har haft.

Jag vet inte var du ser dina trafikstörningar just nu, det är väl möjligen när en av Socialdemokraternas främste företrädare står på ett studentflak och presenterar sin ungdomspolitik som det finns störningar i innerstaden. Det är i vart fall inte på grund av bygget av den här spårvägslinjen längre.

Jag är också övertygad om att vi kommer att behöva se mer av genomförande och utbyggnad av infrastruktursatningar som har högre hastighet än tidigare. För den här staden och den här regionen kommer att behöva många satningar i olika delar som ska genomföras under de kommande åren. Det måste gå med högre takt än tidigare. Annars kommer regionen att ha svårare att fungera och människors vardag kommer att fungera sämre med lägre takt i genomförandet.

Det är ju rörande att höra att allt skulle utgå från Centralstationen. Men jag kan upplysa dig, Lars Dahlberg, om – och det vet du ju redan – att 700 000 människor åker kollektivt varje dygn. Mellan 2,5 och 3 miljoner resor görs. Ett par hundra tusen resor görs med pendeltåg.

SJ:s resandeantal varje dygn, det vet du ju också, är lika få eller lika stora i hela landet som på busslinje 4. Däremot görs resor i tunnelbanesystemet med 1,3 miljoner resor. Om man då kommer upp ur tunnelbanan vid T-centralen så är man vid Sergels torg. Om man ska vidare ner i City, ner till Östermalm och promenerar eller ska åka kollektivt, då går jag inte mot Centralstationen utan rakt fram och så kommer jag upp längre ner på Hamngatan. Perfekt läge för att byta till spårvagnen!

Det är ju så att det måste vara helt underbart att få en transportkapacitet med spårvagnsset där det går in ett passagerarantal som motsvarar vad tre bussar kan ta med den turtäthet som bussen har i dag för att just ta hand om alla besökare som är lika många på Djurgården som Disney World i USA har. Det är inga dåliga besöksiffror och de människorna kommer att bli väldigt glada över att få åka spårvagn ut på Djurgården i stället för att sitta i bussar i oändliga köer som liknar spårvagnsset eller ibland pendeltågsset.

Grattis, Lars Dahlberg, till att du har kunnat vara negativ. Det här är sista gången. I augusti ser stockholmarna resultatet och de kommer att vara jättenöjda!

Anförande nr 212

Åke Askén (MP): Ordförande, ledamöter! Det är trevligt att man åtminstone delvis genomför motionen som Miljöpartiet lade och som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet röstade igenom tillsammans med oss.

Jag tycker inte att vi ska vara så oroliga för framkomligheten. Den blir bättre genom detta – för dem som verkligen behöver framkomlighet, nämligen kollektivresenärerna. Det är inte hållbart att planera Stockholms city för bilar som i allmänhet innehåller en enda person. En spårvagn tar flera hundra personer. Det är det vi måste planera för i framtiden.

Jag tycker att vi är på alldeles rätt väg, och jag har noterat att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill fortsätta att bygga ut spårvägen, så jag tror att det blir väldigt bra till sist.

Anförande nr 213

Landstingsrådet Dahlberg (S): När det gäller genomförandet av projektet är flera saker intressanta att titta på. Först och främst har man fortfarande inte löst frågan om angringen till Centralen, som är av central betydelse för funktionen för spårvägen.

Man kan också fundera över tidpunkten för byggandet. Var det särskilt klokt att starta spårvägsprojektet så att det drabbade julhandeln i den omfattning som det blev vid Hamngatan? Det är många handlare som fortfarande är djupt upprörda över de förluster som de gjorde i julhandeln. Var det särskilt klokt att dra igång projektet så att det kolliderade med prinsessbröllopet, så att man har fått lägga igen byggarbetena tillfälligt inför prinsessbröllopet, med onödiga kostnader som följd?

Och var det särskilt klokt att sätta igång upphandlingen av trafikdriften innan man hade löst alla frågetecken som fanns kring museispårvägsstiftelsens anläggning och depå? Det har resulterat i att trafikdriften av spårvägen är direktupphandlad gentemot stiftelsen – det är de som får trafikavtalet. Ska man få igång trafiken i augusti finns det ingen annan väg att gå, för att hinna med. Det är ingen konkurrens i det fallet, utan det handlar bara om att gå rakt på för att få igång det hela inom den tidsgräns som är så oerhört viktig för Christer G Wennerholm

Allt detta kännetecknar hur man agerar när det är bristande ledarskap och när ekonomin tydligen inte har någon större betydelse.

Andra exempel som man kan fundera över är hur den pulsåder som Hamngatan är för yrkestrafiken i den delen av staden ska fungera framöver. Det finns ingen konsekvensanalys av hur det ska se ut.

Jag har också fått upprörda brev från handikapporganisationer som konstaterar att tillgängligheten på spårvägen kommer att bli sämre än i busstrafiken i dag, med de bästa bussarna ur tillgänglighetssynpunkt. Jag har också fått reaktioner med anledning av att flera av de hållplatser som spårvägen kommer att ha inkräktar på cykelbanor. Var det nödvändigt att genomföra detta i sådan hast att man inte kunde göra en ordentlig analys av hur man skulle ordna framkomligheten för cykeltrafiken på ett bra sätt?

Det finns mängder med frågor som måste ställas när man genomför ett projekt på det här sättet.

Jag vill betona att syftet med detta inte är att säga nej till spårvägar i innerstaden, utan syftet är att rikta ljuset på ett bristande politiskt ledarskap som leder till onödigt slöseri med skattepengar. Vi måste alltid, när vi genomför investeringsprojekt, se på hur vi kan göra på bästa sätt för att få största möjliga nytta.

Jag vill påstå – vi kommer att få se så småningom – att det inte alls är säkert att kollektivtrafiken kommer att bli så mycket bättre som Christer Wennerholm målar upp med rosenskimmer. Det handlar om hur det totalt sett kommer att fungera tillsammans med den busstrafik som vi har haft tidigare. Då får vi se hur detta projekt ska bedömas. Men bristande ledarskap och dåligt ansvar för ekonomin kan vi konstatera finns i projektet.

Anförande nr 214

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Vad gäller det politiska ledarskapet avgörs inte den frågan i den här församlingen, Lars Dahlberg, utan det avgörs den tredje söndagen i september. Jag lovar dig att jag inte är det minsta orolig för den domen.

Däremot tycker jag att det vore dags att du släpper sargen och kommer in i matchen. Varför är ni så oroliga? Varför ska ni ställa er bakom, som den betongkloss ni alltid har varit? Titta er om i omvärlden! Titta på vad man gör i moderna storstäder som vill vara i världsklass i Europa och runt om i världen! Man bygger spårvagn! Varför ska du vara så emot det? Jo, därför att du är fast i gamla dogmer.

Du är fast i den teori som sade att när man lade om till högertrafik skulle man göra det geschwint för sig, och så avskaffade man spårvagnarna och satte in bussar. Det kanske i efterhand inte var ett så klokt beslut. Just då såg det klokt ut, för ingen kunde drömma om att Stockholm år 2010 skulle ha ökat i regionen med 38 000 invånare jämfört med 2009. Men så är det de facto, och det kommer att fortsätta att vara så.

Jag kan inte göra era politiska bedömningar. Men när man tittar på resultatet från träningen ser man att det inte är någon bra politik som ni driver. Stockholmarna är inte imponerade av er. När de ger träningsresultat dyker era siffror. Hur kan det komma sig? Är det därför att de tycker att jag är en korkad idiot som bygger spårvagn? Nej, jag tror inte att det är så, utan jag tror att ni sitter fast i gamla värderingar, och där kommer ni att bli lämnade kvar efter alla oss andra.

Jag vet att det också finns moderata företrädare som har haft er uppfattning innan. Men en bra kvinna och en bra karl kan ändra sig och ta hänsyn till hur omvärlden förändras. Ni kan uppenbarligen inte det, utan ni kommer att stå fast och tjata om era bussar när vi andra kliver på spårvagnen och åker in i framtiden på det mest miljövänliga sättet. Okej, stå kvar där då, så vinkar vi farväl. Och vi kommer att få förtroendet att föra politiken vidare.

Om olyckan skulle vara framme och ni vinner kommer ni ändå inte att kunna stoppa utbyggnaden av spårvägar i Stockholms city, för det finns ju en förkrossande majoritet i den här salen för att fortsätta den visionära utbyggnaden av spårvägar. Min fulla övertygelse, herr ordförande, är att om jag lever lika länge som min farfar gjorde – han blev så gott som 100 år – då kommer jag att se att den här staden har spårvagn på varje stombusslinje som finns i dag och mer därtill. Och det tycker jag är en bra politik.

Anförande nr 215

Urban Rydahl (S): Ordförande, ledamöter! Christer Wennerholm framställer sig gärna som kollektivtrafikanternas vän och går ut hårt för att försvara sin position.

Det sätt på vilket han för debatten stör mig på något sätt. Här får landstingsrådet – och väl också den moderata ledningen i SL – frågor om ett stort projekt som berör väldigt många människor som bor i staden och bor i kranskommunerna och i landet i övrigt, som kommer och besöker oss och gärna vill åka ut till Djurgården. Det finns en massa problem där, och dem tycker jag att man ska fundera över innan man sätter igång ett sådant här jättestor projekt, som dessutom är ganska dyrt, eftersom det har gått så snabbt. Men låt det vara.

En vision av en bra kollektivtrafik är att det är bra kollektivtrafik. Jag tycker inte att detta blir så bra för de många människor som kommer med pendeltåg och på annat sätt till Centralen, för att sedan åka vidare till Djurgården. De får en ganska lång promenad, som de inte har i dag. I dag rör det sig om 75 eller 100 meter, men här blir det flera hundra meter. Det är inte bra för trafikflödet, tror jag.

De bussar som ska gå – jag tänker på buss 47 – kommer inte att gå fram till rondellen utan ska stanna vid Centralen. Då blir det gångtrafikavstånd också för de människor som kommer uppifrån Norrmalm och Vasastaden. Många av dem ska ju ut till Djurgården, en del gamla människor. Vi som åker med de bussarna vet också att många dagisklasser åker ut med dem. De 3–4-åringarna är pigga, men det är inte så enkelt att låta dem gå långa vägar i Stockholms city med den trafiksituation som är.

Jag tycker, Christer Wennerholm, att det är bra om man funderar lite grann över en del praktiska problem innan man säger att de som kritiserar är ute i ogjort väder.

Anförande nr 216

Landstingsrådet Dahlberg (S): Landstingsfullmäktige, åhörare! Det är alldeles uppenbart att Christer G Wennerholm inte vill prata om genomförande och inte vill prata om framkomlighetsproblem och inte heller om bristande konsekvensanalys, utan han försöker göra detta till en fråga om spårvägar eller inte spårvägar.

Jag kan vara väldigt tydlig med – och det vet Christer Wennerholm lika väl som jag – att vi fullt ut står bakom tvärbanans utbyggnad till Solna och Kista och att vi driver Spårväg Sydprojektet mycket hårdare än vad Christer Wennerholm någonsin har gjort. Vi står bakom att man fullföljer och bygger ut tvärbanan från Sickla Udde upp mot Saltsjöbanan. Och efter en rödgrön valseger kommer vi att fullfölja Spårväg Cityprojektet och se till att det blir en angoring vid Centralen och att man fortsätter att projektera en framtida utbyggnad upp mot Hjorthagen och en anslutning till Lidingöbanan, som vi också står bakom sedan tidigare.

Men vi kommer aldrig att påbörja ett kollektivtrafikprojekt som riskerar att stannas upp helt och hållet bara därför att man inte har sett till att underlaget – marken som spårvägen ska gå på – har den bärighet som krävs. Det är tivoliverksamhet när man håller på på det sättet.

§ 127 Interpellation 2010:23 av Birgitta Sevefjord (V) om beredskap inför ökat tryck på förlossningsverksamheten

Anförande nr 217

Landstingsrådet Sevefjord (V): Ordförande! Tack för svaret på min interpellation, Filippa Reinfeldt! Jag har interPELLERAT Filippa Reinfeldt angående beredskapen inom förlossningsverksamheten under sommarmånaderna. Vi vet att sommarmånaderna är besvärliga när det gäller förlossningsvården. Ofta föds det många barn, samtidigt som personal ska ha semester. Vi har nyligen diskuterat neonatalvården och hur den ska fungera i sommar. Där kände Filippa Reinfeldt att läget var under kontroll.

Jag har i alla fall ställt ett antal frågor och framfört några funderingar som jag har just när det gäller sommarverksamheten. Den första frågan till Filippa är: "Känner du dig trygg med planeringen av förlossningsvården inför sommaren och vilka åtgärder har vidtagits för att klara situationen?"

Jag tycker inte att du besvarar den frågan. Du kanske själv tycker det, och i så fall kan du väl förklara för mig. Jag skulle gärna vilja att du förtydligade dig. Tycker du att planeringen inför sommaren är tillräckligt bra? Behöver vi inte oroa oss för att det ska uppstå problem? Det är möjligt att det är så, men jag vet inte, och det är därför jag ställer frågan.

Jag tror mig också veta att du i går träffade ett antal barnmorskor, så jag förmodar att du fick en bra bild. Det vore intressant om du kunde utveckla det lite grann i den här församlingen, så att vi vet.

Det var den första fråga jag ställde. Sedan ställde jag ytterligare en fråga: "När kommer ditt vallöfte från 2006 om platsgaranti vara genomfört i Stockholms läns landsting?"

Vi hade i slutet av förra mandatperioden och inför valet en ganska intensiv debatt om just förlossningsvården där du gick ut och lovade att om ni vann valet skulle det bli platsgaranti, det vill säga man ska få föda på den förlossningsklinik som man har valt.

Ser man på hur det ser ut i dag visar det sig att det inte stämmer. Det har inte förbättrats jämfört med hur det var förra mandatperioden, utan problemen har snarare ökat. På Danderyds sjukhus hänvisas var tionde kvinna till andra sjukhus i regionen. 10 procent av kvinnorna kan alltså inte föda på det sjukhus som de har valt.

Egentligen kanske det inte är ett så stort problem, eftersom alla förlossningskliniker är bra och håller hög kvalitet – jag vill hävda att vi kanske har världens bästa förlossningsvård. Därför är det egentligen inte ett problem. Men det är ett problem om man ger ett löfte som man sedan inte förmår uppfylla. Jag skulle gärna vilja höra lite mer om hur du tänker dig kunna leva upp till detta vallöfte om platsgaranti, det vill säga att kvinnan ska ha rätt att föda vid den klinik eller på det sjukhus som hon har valt på förhand. Så fungerar det ju inte i dag.

Nu har jag bara några sekunder kvar av talartiden, så jag avstår från att ta upp den tredje frågan och återkommer med den.

Anförande nr 218

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Tack, Birgitta Sevefjord, för interpellationen. Birgitta har, precis som hon sade, i interpellationen ställt ett antal frågor till mig om förlossningsvården i Stockholm. Jag har försökt vara ganska utförlig i svaret, som är utsänt till Birgitta och övriga ledamöter i fullmäktige, men jag ska gärna komplettera ytterligare.

Under förra året föddes det drygt 27 000 barn i Stockholms län. Redan under de första månaderna i år har vi sett en stor ökning av antalet förlossningar. Självfallet är vi alla glada och stolta över det, att så många väljer att bo och föda barn i Stockholm, men det ställer också väldigt höga krav på att ha en fungerande förlossningsvård.

För att kunna möta det ökade antalet förlossningar har några av sjukhusen utökat sin verksamhet och kan i dag ta emot fler kvinnor för förlossningar. Andra förlossningsenheter runt om i länet har ett fortsatt lägre tryck och fortfarande möjligheter att ta emot fler kvinnor.

I dagsläget finns det ingen brist på förlossningsplatser inom Stockholms län. De auktoriserade förlossningsavdelningarna svarar också för att ta emot de kvinnor som har valt deras förlossningsenhet.

Vi har en platsgaranti inom förlossningsvården. En auktoriserad förlossningsenhet har i uppdrag att ta emot de patienter som väljer den enheten, under förutsättning att den medicinska säkerheten är garanterad. Detsamma gäller en stor del av den övriga sjukvården. Du som patient har rätt att välja, men den medicinska säkerheten är en grundförutsättning.

Är allt då perfekt? Nej, inte alls. Jag skulle vilja säga att den stora svårigheten i dag ligger i att 30 procent av kvinnorna inte väljer förlossningsenhet med hjälp av mödravården, utan de väljer först när det är dags att föda och de vill åka in. Då är det svårt att säga att 5 procent hänvisas, när var tredje kvinna inte ens har valt. Man kan i alla fall fundera över det. Hur kan man säga att 5 procent hänvisas när nästan var tredje kvinna inte ens har valt förlossningsklinik?

Jag tycker att detta är viktiga frågor. Därför har jag, precis som Birgitta sade, inlett diskussioner med några av mödravårdscentralerna och samtliga förlossningsenheter om hur vi ska få fler kvinnor att välja tidigare. Det skulle öka tryggheten för den gravida kvinnan men också för medarbetarna i vården, för planering, schemaläggning och möjlighet till dimensionering av förlossningsverksamheten. Det skulle också kunna handla om att sätta ett tak för hur många kvinnor som kan föda på en viss enhet under en vecka.

Då tror jag att drivkrafterna ökar att välja och att välja tidigare. Det skapar kontinuitet och förutsägbarhet inom förlossningsverksamheten, och det tror jag leder till en ännu tryggare förlossningsverksamhet framåt.

Jag återkommer senare.

Anförande nr 219

Landstingsrådet **Seveford (V)**: Jag tolkar ditt svar så att du ändå känner dig trygg inför sommaren och menar att man kommer att klara situationen på de olika förlossningsklinikerna. Det är alldeles utmärkt, för det är ju vad vi alla vill.

Det är intressant och bra att du säger att du har inlett en diskussion med till exempel mödravårdscentraler för att de ska kunna hjälpa kvinnorna att välja på ett kanske mer rationellt sätt än hittills.

Du pratade också om ett eventuellt tak. Jag uppfattade dig så att du kan tänka dig ett tak. Du kan väl förklara det. När jag har varit ute i förlossningsvården och pratat med personal säger man att man gärna skulle vilja ha någon form av tak.

Förlossningsvården på Danderyds sjukhus är till exempel mycket populär. Där finns det, Filippa, ständigt fler kvinnor som har valt att föda på det sjukhuset än man kan ta emot. Om man kan ta emot ungefär 600 förlossningar är man redan i dag uppe i 700 förlossningar. Då vet man att 100 kvinnor förmodligen inte kommer att kunna föda på den kliniken.

Därför vill man gärna ha någon form av tak, så att man redan på mödravårdscentralen kan hjälpa kvinnan att välja. Det är ju inte bra om alla vill föda på Danderyds sjukhus och det visar sig att det inte finns plats, samtidigt som det på andra förlossningsenheter är överbemanning, det vill säga tomma platser som inte utnyttjas.

På något sätt måste vi använda oss maximalt av de resurser vi har inom förlossningsvården, men så ser det inte riktigt ut i dag. Man kan ha en kraftig överbeläggning på Danderyds sjukhus, samtidigt som det finns vårdplatser på Karolinska sjukhuset i Solna, där man har problem och där man borde göra något åt förlossningsvården – det finns skäl till att kvinnor inte väljer att föda på Karolinska i Solna.

Om du tycker att det går att diskutera tak och arbeta tillsammans med mödravårdscentralerna tror jag att vi kan lösa delar av problemen. När jag var ute och pratade i veckan som gick hade man inte fått de signalerna, men det är väl jättebra om du i dag tycker att det ska vara på det sättet. Det kanske var gårdagens diskussion som fick dig att tänka i de banorna. Det är utmärkt, tycker jag.

Jag hade ytterligare en fråga som gäller den framtida förlossningsvården. Det flyttar in fler och fler människor till Stockholm, samtidigt som vi kommer att ha färre platser på Nya Karolinska Solna. Vi behöver alltså fler förlossningsplatser i länet. Därför frågade jag om du hade några tankar på hur man ska bygga ut och också fortsättningsvis garantera en bra och välfungerande förlossningsvård i Stockholms läns landsting.

Anförande nr 220

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Jag ska haka på ungefär där jag slutade och ta upp det Birgitta Sevefjord frågade om, takdiskussionen. I grunden vill och önskar vi alla att alla gravida kvinnor ska känna sig så trygga som det bara är möjligt inför sin kommande förlossning. Det går lite trender i vilken förlossning som är mest eftersökt och de flesta vill komma till. Jag vet egentligen inte om det finns några medicinska skäl för detta, men det spelar egentligen inte så stor roll om det går trender och kvinnor vill till något speciellt ställe.

En diskussion utifrån just trygghetsperspektivet – där man kan fundera över att sätta ett tak för hur många kvinnor som kan föda på en viss enhet varje vecka – kanske skulle öka drivkraften från kvinnans sida att välja tidigare, så att man redan några veckor i förväg vet vart man ska. Om 30 procent inte väljer förlossningsenhet förrän det är dags att föda är det lite grann ett bekymmer. Jag ska gärna vara öppen i en sådan diskussion och fundering framåt, och det är också därför som jag har inlett diskussioner med mödravården och förlossningsenheterna.

Jag tycker att man skulle kunna fundera kring hur man skulle kunna forcera fram valet. Mödravården har i dag i uppdrag att hjälpa kvinnorna att välja förlossningsenhet. Ska vi sätta ut en viss vecka? Ska vi säga att man i vecka 36 ska ha valt förlossningsenhet, annars läses journalerna eller minskas ersättningen till mödravården, för att också de ska ha en ökad drivkraft för att föra diskussionen med kvinnan i ett tidigt skede, så att hon väljer förlossningsenhet? Jag är öppen för att föra sådana diskussioner.

Jag ser att jag har några sekunder kvar. Vi har också glädjande kunnat se att – tack vare Vårdval Stockholm och att det har blivit möjligt att etablera verksamhet – Praktikertjänst nu vill öppna en förlossningsenhet på Sofiahemstomten i Stockholm. Tanken är att bygget ska påbörjas i augusti i år och att verksamheten, som handlar om 3 500 förlossningar, ska kunna starta år 2012. Det är oerhört glädjande, och det sker tack vare möjligheten när vi också har öppnat upp för Vårdval förlossning.

Förutom att detta underlättar för kvinnor att få chansen att välja har det också bidragit till att det har väckts ett intresse för att öppna fler förlossningsenheter inom Stockholms läns landsting. Det är något jag gläds åt, för jag tror att det behövs, eftersom så många väljer att flytta till Stockholm och att så många kvinnor också väljer att föda barn i Stockholm.

Anförande nr 221

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Det är jättebra att du för en kommunikation med mödravårdscentralerna och också har lyft frågan om tak. Jag tror att det, precis som du säger, är inom mödravården som man måste diskutera och redovisa de möjligheter som finns och också skapa en fungerande vårdkedja – det har vi jobbat med i många år för att försöka få till – så att fler kvinnor väljer och inte en så stor andel avstår från att välja och väljer i sista stund, vilket naturligtvis skapar en massa problem.

Det finns också ett annat problem. Många väljer till exempel Danderyds sjukhus eftersom det är populärt. Det är fint, den medföljande kan sova över och så vidare. Men det är Danderyds sjukhus och förlossningsvården där som har ansvaret för kvinnan under hela graviditeten och då också står för kostnaderna fram till den dag då hon ska föda, då det inte finns någon plats på Danderyds sjukhus utan hon måste föda på något annat ställe. Det kostar Danderyds sjukhus ganska mycket, så man går med underskott för förlossningsverksamheten, trots att man tar emot så många födande kvinnor. Det är alltså ett ekonomiskt problem för kliniken när det ser ut på det här sättet.

Anförande nr 222

Landstingsrådet **Reinfeldt (M)**: Det låter som om vi skulle kunna ha en konstruktiv diskussion inte bara med mödravården och förlossningsenheterna utan kanske till och med blocköverskridande om hur vi ska kunna fortsätta och utveckla förlossningsvården i Stockholm för att göra den än mer trygg för den gravida kvinnan men också göra den enklare att planera för schemaläggning och dimensionering för våra förlossningsenheter. Det är väl alldeles utmärkt.

§ 128 Interpellation 2010:24 av Yvonne Blombäck (MP) om buller från kollektivtrafiken**Anförande nr 223**

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Buller orsakar enligt en enig forskarkår ökad ohälsa med bland annat sömnstörningar, högre risk för hjärtinfarkter och flera andra stressrelaterade sjukdomar. Det är sjukdomar som innebär en kostnadsökning på sjukvårdssidan som faktiskt skulle kunna minskas genom förebyggande åtgärder på trafiksidan.

Vi kan också se på de tio viktigaste miljöåtgärderna som landstinget har tagit fram. Buller är en av dem.

Det finns en målkonflikt, om man ser på de äldre spåranläggningar som finns i Stockholms län, bland annat Roslagsbanan och Saltsjöbanan, där boende runt banorna förväntar sig att SL vid en upprustning hanterar buller på samma sätt som vid nybyggnation. Men SL säger att man kan hantera dessa banor enligt det regelverk som gällde när banan byggdes och kan tillåta högre bullernivåer vid spåren.

Det finns också en skillnad i om man ser ombyggnaden som en väsentlig ombyggnad eller inte, där SL inte ser på det som en väsentlig ombyggnad. Det kan man tvista om. Men samtidigt finns det en tydlig målkonflikt mellan ökade kostnader för ohälsa och sparade pengar på trafiksidan.

Den diskussionen har vi haft mycket i SL-styrelsen. För ett tag sedan började man ett försök på Roslagsbanan med att sätta dit så kallade kjolar längst ned på tågen. Det visade sig att de fungerade – det är det svar jag får från Christer Wennerholm när jag frågar. De fungerade alldeles utmärkt ända fram till dess att snön kom, då de inte fungerade längre. Där kan man också diskutera hur snöröjningen kan förbättras eller hur kjolarna kan modifieras, så att de kanske fungerar åtminstone när det är bara lite snö.

Projektet i sig sattes igång genom ett tydligt styrelsebeslut. Nu har projektet uppenbarligen avslutats utan att man har återrapporterat det till styrelsen och utan att vi har fått någon återrapportering om vad som har hänt, en projektrapport eller något liknande.

Hade vi fått en sådan rapport hade jag från Miljöpartiets sida återigen yrkat att dessa kjolar ska sättas tillbaka. Nu är det ju inte snö längre. Det är bara att sätta tillbaka kjolorna. De fungerade ju.

De plank som man pratar om att man ska sätta upp fungerar inte lika bra. Det framgår tydligt av de underlag som finns. De dämpar inte bullret lika mycket. Dessutom skapar de barriäreffekter och förfular stadsmiljön.

Sätt tillbaka de kjolar som fanns en gång i tiden och se till att verksamheten utvidgas till att också omfatta Saltsjöbanans vagnar, så länge de inte är åtgärdade på något sätt!

Jag har ställt ett antal frågor till Christer Wennerholm. Jag har fått ett utförligt svar, vilket ändå tyder på att du tar frågan på allvar. Men jag skulle verkligen vilja höra hur du ser på att man lägger ner ett projekt utan att återrapportera det till styrelsen.

Anförande nr 224

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Hur kollektivtrafiken totalt sett påverkar människors vardag är en viktig frågeställning. Det är viktigt att vi levererar en bra total upplevelse av kollektivtrafik. Då handlar det i första hand om att vi ska transportera människor. Men vi påverkar människors vardag också i övrigt.

Om vi inte har snygga och bra system, med bra tåg där folk upplever sig trygga, om det inte är snyggt, städat, helt och rent, om våra stationssystem inte är attraktiva eller om våra tåg stör så att människor till exempel inte kan sitta på en uteplats en fin försommarekväll, då är det naturligtvis inte bra.

Därför har vi haft ett tidsbegränsat försök med bullerkjolar som Yvonne beskriver, och det försöket ska utvärderas. Jag förutsätter att det då också återrapporteras till styrelsen, vilket Yvonne efterlyser.

Vad vi kan konstatera är dock att det uppstod problem när vi fick en riktig vinter. Jag har inte bilden av att problemet gällde bara huruvida det var snöröjt eller ej – precis som det i vissa andra sammanhang för tunnelbanetåg och pendeltåg handlar om snöröjning eller ej – utan det handlade om att vi under så lång tid hade så kallt med så mycket snö att det totalt sett påverkade driftsäkerheten hos våra fordon.

Bullerkjolorna i kombination med kyla under lång tid och mycket snö förstörde helt enkelt tågen. Då är man i ett läge att en bra åtgärd för att dämpa buller inte var en bra åtgärd för att ha tågen i drift, utan då måste vi utvärdera och se vilka förändringar man eventuellt kan vidta och hitta andra lösningar som ligger i närheten av vad vi har provat.

Jag är övertygad om att vi får den allra bästa lösningen i samband med att vi moderniserar vagnarna på Roslagsbanan och ser till att de går tystare och när vi skaffar nya vagnar till de andra lokalbanorna, som Lidingöbanan, som för övrigt har vagnar som i fjol blev "folkpensionärer" – så länge har de trotjänarna varit med. Vi förstår alla att tekniken i de vagnarna är mer bullrande än tekniken i moderna vagnar kommer att vara. Det bästa receptet är trots allt att vi skaffar nya fordon, och det kommer väl också att gälla Saltsjöbanan.

Tills vi har skaffat nya fordon har jag absolut inget emot om vi – från SL:s sida och genom SL i samverkan med kommunerna – kan hitta bra lösningar för att dämpa bullret, och då ska vi åtgärda det på absolut bästa sätt. Men lösningen kan inte vara en åtgärd som innebär att vagnarna blir skadade när det är snö. Det tror jag att alla inser.

Anförande nr 225

Yvonne Blombäck (MP): Jag tackar för svaret, Christer Wennerholm.

Visst kan jag känna att det är viktigt att folk kommer fram och att det är tryggt, helt och rent. Men när det gäller bullerfrågan har jag framför mig ett underlag från miljö- och hälsoskyddsinspektörer i södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd, där man säger att det handlar om ungefär 400 personer. Det handlar inte bara om några få personer som inte kan sitta på sin uteplats och njuta, utan det handlar om personer som störs i sin nattsömn på ett sådant sätt att man antar att det medför hälsorisker. Det är en allvarlig fråga. Det är inget som gäller bara om det går att sitta ute och mysa eller inte. Jag tycker alltså inte att vi ska förminska frågeställningen på det sättet.

I slutet av anförandet menar jag att Christer Wennerholm ändå tar frågan på allvar. Men det är mycket folk som blir kraftigt störda.

Det som står i svaret är att kjolarna gick sönder av snö och is – inte att fordonen gick sönder. Jag skulle verkligen vilja få en tydlig återrapportering vid kommande styrelsemöte med en utvärdering av projektet. Vad innebar det i form av bullerreduceringseffekter, och vad var det som hände? Varför kunde man inte fortsätta? Jag menar också att vi borde ha fått en sådan rapport med en gång, när man från ledningens sida bestämde sig för att ta bort kjolarna och avbryta projektet. Vad som har hänt nu är att man avbryter på obestämd tid, medan vi i styrelse inte vet någonting. Det tycker jag är ett problem.

Det är vi i styrelsen som har tagit beslut om detta för att åtgärda ett problem. Det är bara på Roslagsbanan som vi har provat detta. Men vi har förelägganden också beträffande den andra banan, Saltsjöbanan, där det är precis lika illa.

Att bullret förvärrades hade faktiskt att göra med moderniseringar, att man bytte ut gamla kreosotlippar. Det var visserligen en bra miljöåtgärd, men man ersatte dem med ett material som ökade resonansen, ökade bullret. Det kan varken Christer Wennerholm eller jag vara ansvariga för, eftersom vi inte satt i styrelsen på den tiden. Men jag kan känna att det är vanligt att vi vidtar en åtgärd utan att ha full koll på vad den innebär i form av alla övriga effekter. Det var egentligen det som den tidigare debatten om miljöredovisningen handlade om.

Man kan inte bara titta på den ena sidan utan måste se på helheten när man fattar beslut. Då måste beslutsunderlagen vara fullödiga, så att vi inte missar något och löser ett visst problem men skapar ett nytt. Nu har det blivit så. Då menar jag tydligt att SL inte kan säga att man inte ska åtgärda problemet, vilket tyvärr är fallet i dagsläget. Här tycker jag att vi från styrelsen måste ta ett samlat grepp och åtgärda bullret och inte vänta med den frågan.

§ 129 Interpellation 2010:25 av Håkan Jörnehed (V) om åtgärder mot privata vårdgivares fuskande

Anförande nr 226

Håkan Jörnehed (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Tack, sjukvårdslandstingsrådet Filippa Reinfeldt, för svaret på mina frågor i interpellationen om att vidta åtgärder mot privata vårdgivares fuskande!

I denna lokal diskuteras ofta skattenivåer. Ska skatterna vara höga, låga eller lagom? Oavsett vad man tycker politiskt om skattenivåerna tror jag att vi är någorlunda överens om att skattepengar som avsätts till vård ska användas till just vård, om vi nu lämnar diskussionerna om vinst utanför. Som Filippa skriver i sitt interpellations svar: "Skattebetalarnas pengar ska gå till sjukvård och användas enligt reglerna och på ett ärligt sätt."

Jag tror att det var flera än jag som blev upprörda då det i media avslöjades att det förekom ett utbrett fuskande och förskingring av skattebetalarnas pengar hos flera privata vårdgivare. Senast i torsdags avslöjades att det privata vårdföretaget Gyn Stockholm har polisanmälts av landstinget och krävts på 12,5 miljoner kronor.

För att motverka fuskandet skrev jag denna interpellation, med frågor till sjukvårdslandstingsrådet om vilka åtgärder hon tänker vidta mot denna utveckling.

Filippa Reinfeldt skriver i interpellationssvaret: "Stockholms läns landsting (SLL) har aldrig haft en bättre uppföljning och kontroll av skattebetalarnas pengar ... än vad vi har idag." Därför vore det passande om du kan ge några konkreta exempel på vilken information vi får nu som vi inte fick innan. Vi har också i dag upptäckt ditt intresse för detaljstyrning av ärenden, så det vore väl bra om du kom med något konkret exempel.

Tyvärr tycker jag att den uppföljning som du skryter med inte räcker, eftersom du har skapat en vårdutveckling med så många privata aktörer. Det har väl de senaste månadernas utveckling visat. Det är därför jag frågar om du kommer att öka de ekonomiska anslagen till hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning, om du tror på den, för att kontrollen ska kunna förbättras.

Då skriver Filippa Reinfeldt, inte så förvånande, att alliansen har "tillfört sjukvården ... mer resurser än vad vänsterpartierna någonsin har gjort." Men skillnaden är att våra pengar går till sjukvård och patienter, medan era pengar går till administration och byråkrati, för att kontrollera att de privata vårdgivarna inte fuskar.

Utvecklingen under de senaste månaderna visar att det behövs än mer administration för att stävja fusket, än mer byråkrati för att kontrollera att de privata vårdgivarna inte fuskar. Den utvecklingen styr Filippa och Moderaterna över, samtidigt som de är det parti som alltid vill skära mest i administrationen. Nu tvingas man i stället utöka administrationen, eftersom man har så många privata vårdgivare som fuskar.

Hur får du ihop det, Filippa Reinfeldt?

Anförande nr 227

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Tack, Håkan, för interpellationen! Det kan vara så här, Håkan, att eftersom kontrollen i dag är så mycket större och vi har ökat den så mycket kanske vi i dag hittar saker som man inte hittade förut, när man inte kontrollerade lika mycket.

Fusk med skattebetalarnas pengar är, hör ni, alltid helt oacceptabelt. Vi måste göra allt för att förhindra att fusk kan förekomma. Nästan alla som arbetar i vården gör rätt för sig. Sedan finns det en liten grupp som oavsiktligt gör fel. De felen beror nästan alltid på bristande kunskaper, för det är väldigt komplicerade ersättnings- och rapporteringssystem. Sedan finns det en ännu mindre grupp, några pyttefå men ändå, som medvetet gör fel, det vill säga fuskar.

Jag tror att det förhåller sig så på nästan alla områden: Den stora majoriteten gör rätt för sig. En liten grupp försöker göra det, men det blir ändå fel på grund av bristande kunskaper. En mycket liten grupp gör medvetet fel.

Naturligtvis ska fuskande vårdgivare polisanmälas och avkrävas pengar. Vad som sedan är brottsligt eller inte avgörs i domstol.

Stockholms läns landsting har aldrig haft bättre och mer uppföljning och kontroll av skattebetalarnas pengar, mycket tack vare Vårdval Stockholm, än vad vi har i dag. Det skrev jag också till dig i mitt skriftliga svar. Uppföljningen av vårdgivarna har under de senaste åren systematiskt förbättrats och utvecklats. Vi har satsat alltmer resurser på uppföljning.

Ett exempel på det, Håkan, är att vi har anställt en medicinsk revisor. Målsättningen är att genomföra mellan 30 och 40 revisioner per år.

Vi har ersatt manuella rutiner för uppföljning med kvalitetssäkrade, automatiserade rutiner. IT-verktyg har byggts upp för att systematiskt kontrollera och upptäcka avvikande mönster i vårdproduktion och ersättning – det som ibland kallas glidning. Vi har tagit fram rutiner för vilka åtgärder som ska vidtas vid olika typer av avvikelser – en avvikelshantering. Det görs särskilda granskningar och uppföljningar när oegentligheter upptäcks. Rutiner har införts för att systematiskt träffa och följa upp vårdgivarna. Det tas fram enkla manualer och genomförs utbildning av vårdpersonal beträffande registrering.

Men så länge det sker misstag vid fakturering eller förekommer fusk eller vid blotta misstanken om fusk måste landstinget naturligtvis utveckla och förbättra uppföljningen ytterligare. Hälso- och sjukvårdsdirektören har fått ett uppdrag av mig som ordförande i nämnden att tillsätta en expertgrupp som ska bistå i arbetet med granskning och uppföljning. Gruppen ska bidra med kompetens och nya infallsvinklar samt eventuellt ge förslag på vidareutbildning, om så behövs, och på hur uppföljningen kan utvecklas och bli ännu säkrare.

En strategi för granskning och uppföljning av vårdgivarna ska tas fram, och strategin ska visa var vi befinner oss i dag och hur utvecklingen kan se ut på såväl kort som lång sikt. Utifrån strategin ska sedan en handlingsplan tas fram med förslag på åtgärder för den fortsatta utvecklingen.

Vi har gjort väldigt mycket för att förbättra uppföljningen, men jag tror att vi kan bli ännu mycket bättre. Därför får vi aldrig stå still i utvecklingen, och därför ska vi också lyssna på de vårdprofessionella.

Anförande nr 228

H å k a n J ö r n e h e d (V): Filippa! Precis det du talar om är det vi har varnat för hela tiden, genom att ni släpper in så många privata vårdgivare och inte har någon kontroll.

Filippa! I ditt skriftliga svar svarar du inte på den sista frågan, om du tänker ta initiativ till en etikutbildning för privata vårdgivare. Jag tror att det skulle behövas både moral- och etikutbildning för dem, efter de senaste veckornas händelser. Det vore intressant att höra vad Filippa tror om det.

All denna kontroll ökar administrationen och byråkratin. Det måste man hitta annat för, Filippa.

Det är ett problem, och det blir en förtroendekris för vården när folk tror att de fuskar.

Sedan tänker jag så här: Jag vet att vi har fått redogörelser i vår sjukvårdsstyrelse, och jag vet att man har skickat anmodningsbrev på anmodningsbrev. På senaste mötet frågade jag: Hur lång tid ska det ta innan man reagerar? Man har hållit på och pratat med vissa vårdgivare i över ett år. Hur lång tid ska det ta innan man reagerar?

Om man fuskar exempelvis inom sporten och dopar sig, då blir avstängd med en gång. Vad är det som gäller här? Varför är det skillnad om man fuskar med skattebetalarnas pengar, Filippa?

Det vore intressant om du kunde svara på frågan om vi ska ha en etik- och moralutbildning, för Catharina Elmsäter-Svärd skrev faktiskt i ett svar till Ilja som delades på bordet här att det redan fanns. Men det skrev inte du, Filippa. Ni kanske borde prata med varandra.

Anförande nr 229

Landstingsrådet **Reinfeldt (M)**: Herr ordförande! I mitt skriftliga svar till Håkan skriver jag i sista stycket på första sidan att min tanke är att "expertgruppen ska bidra med exempelvis kompetens och nya infallsvinklar på hur uppföljningen fortsatt ska utvecklas. Såväl utbildning som ändrade administrativa rutiner och andra åtgärder kan naturligtvis bli aktuella."

Det jag talade om i mitt tidigare inlägg gällde övergripande, oaktat om vi pratar om entreprenörsdriven vård, vård av privata specialister på taxa eller landstingets egna verksamheter, egenregiverksamheten.

Vi gör i dag väldigt mycket kontroller gentemot den vård som bedrivs av privata specialister som går på nationella taxan, det vill säga de som inte har avtal med Stockholms läns landsting. Eftersom Håkan var väldigt intresserad av och tror att även jag är oerhört intresserad av detaljer ska jag berätta för dig att jag naturligtvis har detaljer även beträffande detta, om du är intresserad av att veta vad som görs.

Varje månad utförs en mängd automatiska kontroller av varje faktura. En manuell rimlighetsbedömning görs också av varje faktura. En särskild granskning görs alltid innan utbetalning av större belopp äger rum. Varje månad tas ett antal rapporter fram för att följa upp åtgärdsprofiler och debiteringsmönster. Landstinget granskar systematiskt läkarlegitimationer och förskrivning av narkotiska preparat. Ett särskilt fokusområde är granskning av nyttjandet av medicinsk service, labbtjänster och röntgen.

Om det uppstår frågor eller misstanke om felaktigheter inleds en utredning där vårdgivaren kontaktas och ombeds inkomma med förklaring och underlag. Utredningar initieras också genom att landstinget får anmälningar och frågor från till exempel patienter eller andra konkurrerande vårdgivare. Det är också så att en lagändring genomfördes den 1 april 2009 som innebär att landsting nu har rätt att inhämta underlag, bland annat journalkopior, från privata specialister som arbetar på nationella taxan. Det innebär också ökad möjlighet till insyn. Stockholms läns landsting har använt sig av den möjligheten i ett antal utredningar.

Om landstinget får kännedom om eller om det finns misstankar om kvalitetsbrister görs också anmälan till Socialstyrelsen. Ansvaret vilar alltid tungt på oss politiker för att se till att vi har en tillräckligt bra uppföljning och kontroll. Det har blivit mycket bättre, men jag är övertygad om att det kan bli än mycket bättre. Det är också därför som jag har gett i uppdrag till hälso- och sjukvårdsdirektören att tillsätta en expertgrupp för att den ska komma med konstruktiva förslag. Det kan handla om alltifrån ökade utbildningsinsatser till andra konstruktiva förslag från deras sida om kontroll och uppföljning, så att vi får vård, god hälso- och sjukvård, för våra gemensamma skattepengar.

Anförande nr 230

Lena-Maj Anding (MP): Ordförande, landstingsledamöter! Jag skulle vilja bredda frågeställningen något. Jag tycker att det är bra att frågan har väckts. Men jag tror att det finns flera orsaker bakom att detta sker.

Vi har i dag inom hälso- och sjukvården ett ersättningsystem som är utformat så att man ger läkaren väldigt hög ersättning för de insatser som läkaren gör, där distriktssköterskor får avsevärt mindre i ersättning och där undersköterskor får väldigt låg ersättning.

Det har lett till att arbetsuppgifterna på en vårdcentral – vem som utför vad – har förskjutits mellan olika yrkesgrupper. Läkare har fått mer arbetsuppgifter än tidigare, sådana arbetsuppgifter som distriktssköterskor och till och med undersköterskor gjorde förut. Man har registrerat läkaren för hälso- och sjukvårdsinsatser som kunde ha gjorts på en annan nivå till en lägre kostnad, detta för att klara sig ekonomiskt.

Jag har varit ute på studiebesök och fått bekräftat att detta gäller både offentligt drivna vårdcentraler och privat drivna vårdcentraler. Det kan vara en delförklaring till att detta

fenomen har uppstått. Det rättfärdigar inte fusket, men det kan ändå till en del förklara varför det har uppstått.

Jag tycker att det är viktigt att också se på utformningen av ersättningssystemet, så att sådana här avarter av registreringar kan upphöra, så att man registrerar för rätt åtgärd, och den yrkesgrupp som har kompetens att utföra den uppgiften gör vad den har kompetens att utföra.

Det här sättet – Vårdval Stockholm, med etableringsfrihet – ska införas över hela landet, och det skrämmer mig när jag tänker på vilket fusk som tyvärr kan bli konsekvensen av detta och vilken hög administrativ kostnad vi troligen kommer att ha för att kontrollera att systemet fungerar, så att det inte blir sådana avarter som fusk i hela landet. Det skrämmer mig när jag tänker på hur systemet är utformat. Det är inte ett bra sätt att utforma ett ersättningssystem på.

Jag vill alltså bredda synen på det här ärendet och säga att en delförklaring faktiskt kan vara att ersättningssystemet till viss del ligger bakom fusket.

Anförande nr 231

Landstingsrådet Andersson (C): Herr ordförande! Filippa Reinfeldt har utförligt och heltäckande redovisat det kraftfulla arbete som bedrivs inom Stockholms läns landsting för att förbättra uppföljningen ekonomiskt och kvalitetsmässigt.

Det är väldigt tankvärt att rutiner och uppföljning beträffande vad som händer inom hälso- och sjukvården nästan inte har funnits, sett ur ett historiskt perspektiv. Det är först när vi har fått in privata aktörer vid sidan av den egna driften som vi på allvar har börjat jämföra kvalitet och på allvar börjat jämföra de ekonomiska resurser som tillförs vården med de resultat som kommer ut från vården.

Det går igen på område efter område. Om vi tar Vårdval Stockholm har vi plötsligt fått en viktig och bra debatt om hur värdutnyttjandet ser ut i olika grupper i olika delar av länet. Men var fanns den diskussionen innan Vårdval Stockholm infördes?

Det är samma sak återigen. Den typ av missbruk som har förekommit och som har redovisats i pressen – oftast som en följd av landstingets egna granskningar som har vidtagits på Filippa Reinfeldts initiativ och även på initiativ från övriga i alliansen – är naturligtvis sådant som inte får förekomma och ska beivras.

Men jag är rätt säker på att motsvarande missbruk har förekommit även på andra håll i vården, precis som Lena-Maj Anding är inne på. Det är inte alls självklart att detta är något som förekommer exklusivt inom privat vård. Det är tvärtom ganska sannolikt att missförhållanden när det gäller resursanvändningen har förekommit även tidigare, även i den offentligt drivna vården, med tanke på att vi tidigare inte har följt upp vare sig kvalitet eller resursanvändning på ett sammanhängande och bra sätt.

Det är tråkigt hur både massmedia och oppositionen tar tillfällena i akt att misskreditera de privata vårdgivarna. För Centerpartiets del – och här tror jag att jag talar för hela alliansen – står privata vårdentreprenörer, nytänkare, för ett otroligt viktigt inslag i moderniseringen av den svenska vården. De är i många avseenden välfärdens hjältar. Det ursäktar naturligtvis inte de privata vårdgivare som har fuskat, precis som det inte ursäktar de offentliga vårdgivare som kan ha missbrukat skattemedel. Men det är mycket tråkigt att man försöker stigmatisera det som kanske är det mest dynamiska inslaget i svensk hälso- och sjukvård och i Stockholms hälso- och sjukvård.

Tack, Filippa Reinfeldt, för svaret! Jag hoppas att du får tillfälle att föra den här debatten tydligt, så att den går i botten.

Anförande nr 232

Håkan Jörnehed (V): För min del tycker jag inte att det är så mycket nytänkande att man fuskar för cirka 50 miljoner kronor i vårt landsting. Jag tror att det har uppkommit eftersom bland annat Filippa har drivit på en utveckling av vården som går från befolkningsperspektivet till producentperspektivet. Du har, som Lena-Maj Anding säger, drivit på ett ersättningssystem som går från etik till matematik. Du har också drivit på och öppnat upp dörrar och möjliggjort att vården blir en bransch för lycksökare. Perspektivet att vårdens uppgift är att bota, lindra och motverka ohälsa har du nedprioriterat.

Man kan väl kort och koncist säga: Hade vi aldrig haft några privata vårdgivare hade vi inte haft några privata vårdgivare som hade fuskat.

Anförande nr 233

Olle Reichenberg (M): Ordförande, fullmäktige! Håkan Jörnehed har skrivit en interpellation i ett viktigt ämne. Vi i alliansen ser mycket allvarligt på att det finns ett fåtal vårdgivare som fuskar eller försöker fuska för att få högre ersättningar än vad de är berättigade till.

Alliansen har gjort en rejäl satsning på uppföljning inom hälso- och sjukvården. Kvalitetsarbetet inom landstinget har enligt min mening tidigare varit eftersatt. Det är en kritik som träffar tidigare majoriteter från båda lägren. Det kändes tidigare som om uppföljningen gjordes mera ad hoc: en telefontillgänglighetsmätning här, en patientenkät där. Det gav aldrig någon samlad bild.

Nu görs en samlad och strukturerad uppföljning inom primärvården varje år, och liknande görs inom andra vårdgrenar. I de fall som förvaltningen noterar omotiverade avvikelser eller brister krävs tydliggöranden från den berörda verksamheten. Givetvis kan uppföljningsarbetet alltid utvecklas och förbättras, men vi har kommit en god bit på väg.

Brister i den ekonomiska redovisningen är givetvis allvarligt och fusk helt oacceptabelt. Men minst lika viktigt är att komma till rätta med de verksamheter där det finns brister i kvaliteten. Vårdvalet innebär att vi som patienter nu kan välja bort en mottagning om vi är missnöjda och i stället välja en där vi känner förtroende för verksamheten. Det är en utveckling som inte precis Vänsterpartiet har bejakat.

Självklart är att alla mottagningar ska följa lagar och regler, ge adekvat behandling och upprätthålla patientsäkerheten. Det gäller därför att vi har ett bra kontrollsystem, så att vi snabbt fångar upp signaler, om det finns brister i kvaliteten eller i den ekonomiska redovisningen i någon verksamhet, och då kan agera snabbt. Men det bör understrykas att en överväldigande majoriteten av verksamheter håller god kvalitet och har ordning och reda i ekonomin.

Summan av kardemumman är att kvalitetsarbetet står högt på dagordningen för oss i alliansen. Den expertgrupp som Filippa Reinfeldt har initierat är ytterligare ett led i arbetet med att utveckla uppföljningen.

Det är glädjande att vi i alliansen nu får starkt stöd av Vänsterpartiet i detta viktiga arbete. Jag hoppas att det innebär att Vänsterpartiet nu på ett tydligt sätt kommer att ta avstånd också från annat fusk i landstinget, såsom plankningen inom SL-trafiken. Ett tydligt ställningstagande från Vänsterpartiet i den delen vore välkommet.

Anförande nr 234

Landstingsrådet Andersson (C): Hade vi inte haft några privata vårdgivare, säger Håkan Jörnehed, hade vi inte haft några privata vårdgivare som hade fuskat. Det är förstas sant. Men vi hade inte heller vetat vilken kvalitet eller vilken resursanvändning vi har inom landstingets vård.

Håkan Jörneheds vilja att nita privata vårdgivare är en tydlig drivkraft för en bättre resursanvändning också inom den offentliga vården. Det kanske är bra att det finns drivkrafter av olika slag.

Det var en fråga som Lena-Maj Anding väckte. Hon känner en oro för att vårdvalet och vårdvalets ersättningssystem leder till ökat fusk. Det väcker en mycket allvarlig fråga om vad oppositionen egentligen menar med sina förslag till hälsoval. De bygger ju också på ersättningssystem av likartad karaktär. Vill ni inte längre ha vårdvals- eller valfrihetssystem i primärvården? Det är faktiskt en fråga som jag tycker att väljarna har rätt att få svar på.

Anförande nr 235

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Utan entreprenörsdriven vård i Stockholms län och utan Vårdval Stockholm skulle inte vården vara så tillgänglig för stockholmarna som den är i dag. Håkan vill inte ha entreprenörsdriven sjukvård. Han vill inte ha er med. Tänk på det alla ni som jobbar med skattefinansierad god sjukvård sida vid sida med den offentligdrivna sjukvården om 102 dagar! Tänk på det alla ni stockholmare som går på vårdcentraler där hälften drivs av entreprenörer! Tänk på det om 102 dagar!

Det är självklart att det är så, det har alltid varit så bakåt också, att det förekommer felaktigheter i vårdgivarnas fakturering till landstinget. Det finns två sätt att hantera det, ett bra sätt och ett dåligt sätt. Det dåliga är att låta bli att följa upp, att göra ingenting och låtsas som om man är av med problemen. Det bra sättet är att förbättra och utveckla uppföljningen. Det har vi gjort. Vi har aldrig följt upp så mycket som i dag. Uppföljningen blir bättre och bättre. Det är först när felaktigheter blir synliga som man kan göra någonting åt dem.

Anförande nr 236

Lena-Maj Anding (MP): Interpellationen handlar om åtgärder mot privata vårdgivares fuskande. Jag menade att en delförklaring kanske finns i ett ersättningssystem där man ger väldigt mycket ersättning till läkaren och väldigt lite ersättning till distriktssköterskor och undersköterskor. Hälsoval Stockholm har en helt annan ersättningsmodell, där vi också ersätter andra yrkesgrupper i hälso- och sjukvården på ett helt annat sätt. Där är det inte bara läkaren som får en hög ersättning utan det är mer jämlikt. Jag välkomnar Gustav till att läsa mer om Hälsoval Stockholm, som vi går ut med i valet.

Anförande nr 237

Thomas Magnusson (V): Herr ordförande, fullmäktige! Jag begärde ordet eftersom Håkan inte längre kan begära ordet i den här debatten. Jag tycker att det senaste inlägget av Filippa Reinfeldt var ganska pinsamt. I stället för att försöka föra en seriös diskussion kring ett problem som du åtminstone säger muntligt att du delar uppfattning om försöker du föra över debatten till någonting annat, nämligen om man är för eller emot att vi lägger ut vård privat.

Det Håkan försökte säga i sitt anförande tidigare var att det här var problem som vi varnade för när ni satte i gång att öka andelen privata vårdgivare. Ni valde då att nonchalera det. Nu får vi så att säga svaret. Vi ser att era rutiner inte har fungerat. Jag tycker att det är jättetråkigt. Jag delar uppfattningen, och hoppas att många med mig gör det, att det inte är bra när skattebetalarnas pengar ramlar i väg på ett felaktigt sätt. Där försöker du i stället att raljera lite över och göra en skillnad mellan om man vill ha privat vård eller om man anser att det är viktigt att driva den offentligt.

Inte minst tycker jag att det är viktigt att peka på att det saknas svar på den fråga som Håkan ställer om etikutbildning till privata vårdgivare. Om jag förstår dig rätt i ditt skriftliga svar hänvisar du i texten till expertgruppen och så vidare, men du svarar ju inte på frågan om det är bra eller dåligt med en etikutbildning. Det kanske ska ses som ett tecken på att du faktiskt inte tycker att det är bra.

Anförande nr 238

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Ordförande, fullmäktige! Det blir lite spännande när Thomas Magnusson går upp i talarstolen och talar för Håkan Jörnehed, som inte har någon talartid kvar, och jag går då upp i stället för Filippa Reinfeldt, som inte har någon talartid kvar. Så reder vi ut det hela.

Argumentet som kom in på att vara för eller inte för privat vård tyckte jag att Håkan Jörnehed exploaterade själv genom att säga att bästa sättet att slippa fuskande privata vårdgivare är att inte ha några. Det är naturligtvis också indirekt ett ställningstagande.

Låt mig också som en ren ordningsfråga, eftersom Thomas Magnusson var inne på den del som gällde etikutbildningen, säga att vi tidigare hörde Håkan Jörnehed referera till ett svar på Ilija Batljans interpellation som jag hade lagt på bordet förra gången. Kom då också ihåg att den interpellationen drogs tillbaka, så också svaret. Man kan inte referera till det svaret. Men innehållet i svaret är fortfarande aktuellt eftersom Filippa Reinfeldt i samband med den mediala uppmärksamheten om fuskande vårdentreprenörer faktiskt bjöd in till de här etikamtalen, men framför allt också gav sitt uppdrag, vilket har redovisats här, till hälso- och sjukvårdsnämndens direktör att bilda en expertgrupp där man ska titta på vad det kan tänkas finnas för behov av utbildning. Man ska också titta på de administrativa rutinerna.

Jag tror att alla i den här salen är rätt överens i botten om att inga pengar från medborgarna som vi använder ska användas på ett dåligt sätt, oavsett om man tidigare har haft anslagsfinansiering och egna verksamheter som inte fullföljt sitt uppdrag eller om vi har ett ersättningssystem, oavsett om ersättningen går till privata utförare eller till landstingets egna utförare. Det är därför som jag tror att Thomas Magnusson och Håkan Jörnehed men även alla vi andra tycker att det är bra att vi nu lyfter på locket, tittar och ser vad det är som görs. Görs det på rätt sätt? Följs kvaliteten upp på rätt sätt? Vi måste våga se problemen och också rätta till dem om det inte står rätt till.

Anförande nr 239

Thomas Magnusson (V): I den här debatten kan vi kanske konstatera att vi har en del olika uppfattningar om huruvida vi ska ha offentlig eller privat vård. Oavsett detta är det ett gemensamt problem, som Catharina säger. Jag tycker att det är jättebra om vi kan vara överens om att se till att vi har ett bra kontrollsystem. Det vi försöker visa på är ju att kontrollsystemet hittills har brustit. Det kontrollsystem som måste till är ofantligt mycket större när vi har ett stort antal privata vårdgivare som, och det tror jag också är viktigt att bära med sig, har som grund att försöka tjäna pengar på den offentliga vården. Då skapas en kultur som det är viktigt att vi försöker se till att ha kontroll över så att skattebetalarnas pengar inte rinner i väg till det som inte var avsikten.

§ 130 Interpellation 2010:26 av Yvonne Blombäck (MP) om behovet av nya depåer**Anförande nr 240**

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Depåer är en jätteviktig fråga, för behovet av utökad trafik är stort i ett växande Stockholms län. I och med detta behövs det fler fordon och fler depåer. Planmonopolet ligger enligt plan- och bygglagen hos kommunerna. Depåer kräver stora ytor, och vissa tider på dygnet kan det också förekomma buller. Därför är själva planprocessen särskilt viktig. Samarbetet mellan kommunerna och SL är viktigt för att SL ska få gehör särskilt för trafikrelaterade krav när det gäller tomtens placering och planering samt också byggnadernas utformning.

Det som i dag är brukligt är att SL ingår avtal som innebär att en tomt från kommunen pekats ut innan man knappt har inlett detaljplanarbetet. Köpeskillingen för just den nämnda tomten är också fastställd i ett tidigt skede. Det är ju bra på så sätt att det finns ett tydligt avtal med en markanvisning så att SL tidigt kan planera för utbyggd trafik. Samtidigt

vet vi att kommunerna oftast har krav på mer och bättre kollektivtrafik, så det här är ju någon slags Svarte Petter-lek redan där. Vem är det som har störst behov?

Kommunen å sin sida ingår ofta markavtal med exploatörer i samma veva. Då erbjuds SL inte den mark som anses mest värdefull, utan det är den mark som ingen annan vill ha. Det kanske heller inte är den mest optimala marken just för en depå sett ur andra aspekter. Det har vi sett många exempel på. Det finns ett flertal aktuella ärenden där det inte har skötts särskilt bra.

Det som är viktigt är ju att man aldrig har gjort – jag har i alla fall inte sett det i de ärenden som vi har haft på bordet – någon utredning i form av en lokaliseringsprövning, som är ett av miljöbalkens krav på sådana här stora markåtgärder. Det ska man göra innan man sätter i gång själva detaljplanarbetet. När sedan själva detaljplanarbetet är i gång och boende inte känner sig lyssnade på utpekade ofta SL som den aktör som sägs vilja ha den där depån på just den marken. Då tycker jag att kommunerna slarvar med sitt ansvar, därför att de pekar ut SL, medan SL säger att man tyvärr ingenting kan göra för det är kommunen som äger detaljplanarbetet. Medborgaren hamnar i kläm.

Det här är inte särskilt bra. Jag har därför ställt ett antal frågor till Christer Wennerholm om hur han ser på systemet, om det är ett bra system som det är i dag, att man köper mark innan planarbetet är färdigt. Tycker du på något sätt att det här kan förbättras? Jag skulle verkligen vilja höra, Christer: Har du förslag till konkreta åtgärder för hur man ska förbättra detta samarbete?

Anförande nr 241

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är viktigt att vi från SL:s sida har en bra dialog med kommunerna för att få fram så bra lösningar som möjligt. Det gäller inte bara depåfrågor utan det gäller dragningar av till exempel spår för såväl spårväg som annan kollektivtrafik som kan behöva komma fram, hållplatser och liknande. I grunden är det ändå så att det alltid kommer att vara ett dilemma att en del i ett avtal är ett köp av mark, anvisning av mark eller byte av mark, vilket det ofta är i en hel del affärer mellan SL och kommunerna, och själva planprocessen. Så ser verkligheten ut.

Sedan kan det, som Yvonne har pekat på, finnas bättre och sämre exempel på hur framgångsrika kommunerna är i sitt arbete. Jag tror mig veta att det du tänker på är det som har med Ulvsunda att göra. Där har olika delar av Stockholms stad haft olika synpunkter på hur ett ärende ska hanteras. Vi har gjort affärer med Stockholms stad i en bemärkelse, från fastighetssidan. Sedan ska också ett bygglov och en plan hanteras från den andra sidan. Där har det varit lite olika uppfattningar i de här frågorna.

Jag är övertygad om att vi kan lösa det här genom att ha en bättre samverkan. Men själva lagstiftningen som den är utformad i dag kommer ändå att göra att det blir svårt för oss att begära att få planer prövade innan vi har slutit avtal och fört affärer om fastigheter i hamn. Hur vi än vänder på det här kommer vi hela tiden att ha en problematik där det ytterst handlar om, tror jag, att i samband med att man gör en affär också ha en dialog med den nämnd som ska utfärda planen från kommunens sida och allmänheten i det aktuella området. Det är nog den enda vägen vi kan komma fram på för att lösa problemet som det ser ut i dag. Vi kommer alltid att vara i behov av att såväl göra affärer som göra upp en plan. Så ser verkligheten ut.

De juridiska delarna i att göra en affär och att få en plan är det kommunen och den fastighetsägare som vi gör avtalet med som står för. Sedan har vi också att gemensamt på ett bättre sätt – det är jag övertygad om – hantera informationen till allmänheten i det aktuella området. Det finns nog en hel del att jobba på där. Därför har den nya verkställande ledningen jobbat på en översyn av SL som kommer att komma till styrelsen på nästa möte och som kommer att verkställas under hösten så att vi själva blir bättre på det. Men vi måste också jobba mer aktivt med kommunerna och markägarna.

Anförande nr 242

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Tack, Christer Wennerholm, för svaret! Ja, det är viktigt att man har en bra dialog. Jag upplever ändå att drivkraften hos kommunerna är stor när det gäller dragningar av spår och att man vill ha fram ny och mer kollektivtrafik. Där anstränger man sig verkligen för att få så mycket som möjligt. Men när det gäller just depåproblematiken är det helt riktigt som Christer Wennerholm säger att det oftast är andra markägare som är involverade. Det var precis det som jag också tog upp i min interpellation. Det är flera aktörer på den här arenan.

Ulvsunda är en sådan, helt rätt. Det finns en annan aktuell depå som vi också har diskuterat mycket i styrelsen. Den ligger i Saltsjöbaden. Det är Igelboda-Neglinge-depån, där man från kommunens sida säger att det här vill SL, och SL säger: Nej, vi har blivit anvisade den här marken. Jag menar att vi inte kan fortsätta med den typen av Svarte Petter-lek. Därför anser jag att vi från SL:s sida borde vara tuffare gentemot kommunerna och faktiskt kräva mer underlag i form av en tydlig lokaliseringsprövning. Har kommunen gjort en sådan kan också kommunen stå emot sina medborgare när planprocessen knakar, för det gör den. Det kan jag också svara på. Jag har själv suttit ordförande vid arbetet med en detaljplan för en stor bussdepå som i dagarna byggs. Det var inte ett enda överklagande i det ärendet, Christer Wennerholm. Jag har sagt det till dig i styrelsen tidigare. Jag är oerhört stolt över det. Det är unikt i sammanhanget. Men det var ingen enkel resa. Det ska jag inte påstå. Vi var tydliga från kommunens sida – då hade jag kommunhatten på, för då satt jag inte i styrelsen själv – med att det här var den bästa platsen, och vi kunde stå för det.

Problemet med de depåer som just nu är på tapeten, både Ulvsundadepån och Igelboda-Neglinge-depån, är att man inte har det underlaget i kommunerna. Man har inte resonerat utifrån att detta skulle vara det bästa läget för just depån, utan det diskuteras utifrån helt andra aspekter. Det är bostadspriserna, vad får man ut för den här marken om vi i stället bygger bostäder och flyttar depån någon annanstans? Det är ett problem, och jag tycker inte att SL ska vara en del av den leken. Där tycker jag att SL ska vara tufft och kräva papper på bordet innan vi skriver på just den här typen av markavtal. Det är självklart att man måste göra det. Det är jag också helt överens med dig om, Christer Wennerholm, och jag vet att de avtalen är villkorade. Problemet är att kommunerna inte tar sitt ansvar. Och jag tycker inte att SL ska vara en del i det. Vi ska inte understödja det bristande ansvaret. Vi ska vara tuffa och säga att vi från SL:s sida kräver en lokaliseringsprövning på bordet innan markavtal skrivs. Jag vore väldigt tacksam, Christer Wennerholm, över att få ett positivt besked från dig här och nu att du ställer upp på ett sådant krav.

§ 132 Nya Karolinska Solna Universitetssjukhus – nytt förslag till tildelningsbeslut avseende funktionsupphandling i offentlig - privat samverkan (OPS)

Ordföranden: Vi har nu kommit till det sista ärendet för kvällen, Nya Karolinska sjukhuset. Några av er känner naturligtvis till hanteringen av det här ärendet. Det följer samma mönster som när det har varit uppe tidigare, men jag repeterar.

Den här punkten kommer alltså att innehålla sekretessbelagda uppgifter varför överläggningen sker bakom stängda dörrar. Beslutsfattandet däremot sker öppet.

För att säkerställa att endast de som har rätt att närvara under överläggningen finns i lokalen kommer vi att ajournera det här mötet sedan vi har fattat de inledande besluten som handlar om

1. att hålla överläggningen inom stängda dörrar
2. vilka tjänstemän som förutom ledamöter och ersättare har rätt att närvara.

Efter det beslutar vi om en ajournering som kan ta upp till 30 minuter då läktaren utryms, lokalen avsöks och så vidare.

Med detta föreslår jag att vi fattar beslut om att överläggningen i ärendet hålls inom stängda dörrar i enlighet med kommunallagens 5 kap. 38 §. Eftersom uppgifterna i ärendet har upphandlingssekretess tycker jag att vi lägger till: enligt 19 kap. 3 § i offentlighets- och sekretesslagen.

Kan vi fatta detta beslut?

Svar: Ja.

Sedan har vi att fatta beslut om vilka som har rätt att vara inne i salen. Det är ett antal politiska sekreterare, nämligen

Fredrik Östbom, Moderaterna
 Caroline Karlsson, Moderaterna
 Hans-Erik Malmros, Moderaterna
 David Winks, Kristdemokraterna
 Petri Salonen, Centerpartiet
 Patrik Silverudd, Folkpartiet
 Cecilia Carpelan, Folkpartiet
 Anders Lönn, Socialdemokraterna
 Malin Appelgren, Socialdemokraterna
 Caroline Andersson, Socialdemokraterna
 Ida Strutt, Socialdemokraterna
 Andreas Falk, Vänsterpartiet
 Inger Hallqvist Lindvall, Miljöpartiet.

Kan dessa medges få vara i lokalen?

Svar: Ja.

Sedan har vi de tjänstemän som ska medges få vistas i lokalen. Här föreslås

Mona Boström	Peter Freme
Lennart Persson	Anne Lindblom
Erik Gjötterberg	Cathrine Höglund
Anders Fridell	Karin Mikaelsson
Toivo Heinsoo	Leif Österdahl
Anne Rundquist	Tommy Karlsson
Bodil Tingsby	Hendry Andersson
Helena Holmstedt	Hans Kyhlström.

Kan dessa medges få vistas i lokalen?

Svar: Ja.

Sedan har vi stenografer som också ska finnas i lokalen.

Roland Nilsson	Lars Lingvall
Lisbeth Davidsson	Carl Johan Petersson.
Karin Ekdahl	

Kan dessa godkännas?

Svar: Ja

Dessutom har vi teknisk personal

Jan Lundqvist
 Mats Lundqvist

Kan vi besluta att dessa också får finnas i lokalen?

Svar: Ja.

O r d f ö r a n d e n: Innan jag öppnar ärendet igen efter ajourneringen vill jag säga att det som ni vet har kallats till ett extra landstingsfullmäktigemöte för att hantera just Nya Karolinska universitetssjukhuset i Solna klockan 18.00 i dag. Alla förstår nu att det inte blir något sådant sammanträde utan vi behandlar i stället detta tilläggsärende på dagens ordinarie sammanträde. Juridiken är sådan att jag eftersom jag har kallat ändå formellt måste konstatera att det i och med att i stort sett alla som har begärt det extra sammanträdet har tagit tillbaka detta – det finns en och annan som man inte har nått, men de är inte tillräckligt många – inte längre föreligger förutsättningar för att genomföra ett sådant sammanträde. Vi får notera det på lämpligt sätt.

Nu har vi alltså stängt dörrarna, och vi ska hålla överläggning i ärendet. Då vill jag först säga något om sekretessbestämmelser, jävsbestämmelser och så vidare, även om ni tycker att det är otroligt tjatigt eftersom många har hört det förut.

Sekretessbestämmelser för NKS-ärendet: Ärendet omfattas av upphandlingssekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen 19 kap. 3 §. Landstingsfullmäktige har i dag bland annat för avsikt att avsluta upphandlingen genom att fatta ett så kallat tilldelningsbeslut, alltså ett beslut att tilldela viss leverantör detta kontrakt. I och med att tilldelningsbeslutet fattas blir underlaget i NKS-ärendet offentligt när dagens protokoll justeras – *dock* gäller fortfarande sekretess beträffande uppgifter i underlaget, till exempel att-sats 12, som rör affärsförhållanden som kan skada både landstingets och leverantörens ekonomiska intressen. Därför är det viktigt att ni noterar detta.

Jävsbestämmelser finns också, men det är de vanliga jävsbestämmelserna, det vill säga att om ärendet berör vederbörande personligen, make, sambo, föräldrar, barn, syskon eller annan närstående så är man jävig.

Handlingar har ni nu kvitterat ut, och dem har ni alltså ansvaret för att hantera eftersom det råder sekretess. Men om ni så önskar, och det kan väl rekommenderas, kan ni lämna tillbaka dem och i stället få nya, vita handlingar där det är markerat med svarta avsnitt precis som förra gången. Ni kan också behålla dem, men har då fortfarande ansvaret.

Här inne får mobiltelefoner inte vara påslagna. Hörapparater eller annan teknisk utrustning kan vara problematiskt, men de kan vara påslagna under den delen av ärendet som omfattas av sekretess. Har ni problem med att höra så får vi hjälpas åt med tekniken.

Slutligen behandlade landstingsstyrelsen ärendet i morse, som ni förstår, och ni har tillställts de handlingarna.

Med detta öppnar jag för överläggning i ärendet. Föredragande landstingsråd är Catharina Elmsäter-Svärd och Stig Nyman.

Anförande nr 243

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Tack för det, ordförande! Fullmäktige! Ja, så var vi då här igen. Varför är vi det, och varför hamnade vi där vi hamnade? Det kan man säkert ha många olika funderingar över, och säkert har vi alla olika svar. Vad som i alla fall är helt klart är att när vi fattade beslutet vid det förra tillfället för ungefär en månad sedan hade vi en uppfattning om att vi hade ett bra avtal, vi hade ett bra förslag, vi hade en ren modell för OPS där vi i vårt sätt att resonera valde att betala en hög riskpremie för att hålla oss ifrån risker.

Samtidigt går det inte att komma ifrån att notera att det också rent medialt blev väldigt stora diskussioner och hårda toner, vilket i sig faktiskt började leda till en större oro än en vanlig politisk strid, för här handlar det om ett stort framtidsbygge, med andra aktörer som medverkande. Vi höll nästan på att riskera någonting som vi allihopa så gärna ville ha.

I samma veva kom det en utsträckt hand från Ilija Batljan, och vi sade: Låt oss pröva den och se vad vi kan göra! Det ledde bland annat till att jag kallade till gruppleदारöverläggningar där vi alla fortsatt gemensamt hade målsättningen att inte riskera, inte försena, inte förstöra tanken om att faktiskt påbörja byggandet av Nya Karolinska i Solna, för vi visste ju att konsekvenserna av att bryta av, försena eller förhindra skulle vara oerhörda.

I det sammanhanget bad Ilija Batljan och jag om att få förtroendet att gemensamt föra diskussionerna vidare. Jag vill redan här och nu tacka för det tålamod som övriga partier har haft. Jag kan förstå att man från framför allt Vänsterpartiets och Miljöpartiets sida undrar lite: Oj, hur hamnade vi här? med tanke på de diskussioner som har varit.

Vad det hela har lett fram till, kan jag väl avslöja så här bakom lyckta dörrar, är att Ilija och jag har ägnat oerhört mycket tid både tillsammans och med förvaltningen. Det har räknats, det har tittats på olika modeller och olika tankar. Vi har också haft många träffar med Skanska, den partner som också är vår motpart, där vi delar det gemensamma intresset, och sagt att vi bär ansvaret vidare för att se om vi kan hitta ett förslag som vi alla gemensamt kan stödja.

Det ni ser på bordet i dag är ett förslag som bygger på en gemensam skrivelse från samtliga partier. Detta innebär naturligtvis att vi har fått ge och ta från bågge håll.

Det som har varit utgångspunkten från min sida är att se vad vi kan hitta för lösningar för att kunna gå vidare enligt plan med att bygga och fortsätta processen med Nya Karolinska, medan Ilija, som han snart kommer att redovisa, har haft ambitionen att hitta en lösning för att få ned den totala kostnaden för landstinget över tid.

Jag kan se att det finns saker som vi har fått släppa efter, men det som vi har vunnit är faktiskt en politisk enighet, som för projektet är bra mycket större.

Låt mig påpeka redan från början, så att ingen behöver känna oro för detta, att hela vårt samtal och hela vårt arbete som har lett fram till det här förslaget, har haft som utgångspunkt, som ett måste, att hålla oss inom ramen för det förhandlade upphandlingsavtal som finns, och att hålla oss inom LOU. Det har vi gjort. Vi har fortfarande kunnat nyttja de styrkor som finns, dels hos den privata aktören när det gäller att bygga, planera och stå för driften, dels den styrka som vi har från landstingets sida i form av starka finanser. I den kombinationen har vi därigenom kunnat hitta en mer effektiv kapitalanvändning.

Kanske är det så att den ambition som vi hade med oss från början, en ren engelsk OPS, nu har landat i någonting annat: en svensk modell av OPS.

Jag stannar där så länge och låter Ilija Batljan fortsätta.

Anförande nr 244

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Ordförande, ledamöter! Jag kan fortsätta där Catharina stannade och också konstatera att vi från oppositionens sida, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, har varit tydliga i den tidigare diskussionen med att vi gärna vill ha sjukhuset byggt. Det kommer säkert att sägas mycket om sjukhuset både under kvällen och framöver. Givet detta, och givet att konsekvenserna med ett annat alternativ oavsett om det handlar om ny upphandling eller om det handlar av olika typer av förseningar, inte kunde överblickas, har vi också varit väldigt konsekventa i diskussionen om att vi gärna vill samarbeta med majoriteten för att hitta den mest optimala lösningen, som minimerar skattebetalarnas kostnader och därmed maximerar den totala nyttan.

Då har vi haft fyra punkter, egentligen. Den punkt som betyder väldigt mycket är den som Catharina nämnde i sitt inledningsanförande. Det handlar om en effektiv kapitalanvändning.

Som ni minns diskuterade vi förra gången att vi under perioden fram tills sjukhuset är byggt använder cirka 10,4 miljarder – mer exakt 10 386 miljoner – av våra egna pengar. Med den restriktionen var frågan om det går att hitta ett sätt som gör att kapitalanvändningen blir mer effektiv och därmed minskar hävstångseffekten av ränta på ränta och på så sätt sparar skattebetalarna en hel del pengar. Det var en ingång.

Den andra ingången har varit den diskussion som vi har haft när det gäller avkastningen till aktieägarna. Också på den punkten har vi i dag en lägre avkastning än det vi gick in med. Det är ett resultat av de förhandlingar som vi har fört tillsammans med Skanska. Vi har kunnat få en lösning där projektbolaget lägger in sina pengar tidigare. Därmed blir det en lägre avkastning och en större exponering av projektbolaget.

Sedan är det frågan om marginalerna. I förslaget har vi också lite lägre marginaler. Det är en del arbete som kommer att fortsätta fram till financial close.

Den sista punkten har handlat om indexering av tjänster. Det är egentligen den enda punkt där vi inte har gjort någon förändring, och det beror helt enkelt på att i de diskussioner som vi har haft med Skanska och projektbolaget har man förklarat att indexeringen på den nivå som ni alla känner till – 3,6 procent – är direkt relaterad till arbetskraftskostnader. Då tyckte vi att vi kunde förutsätta att Core ska se till att de lågt betalda fastighetsanställda ska få rejält betalt. Därmed lämnade vi den frågan icke-hanterad.

Man kan ställa frågan: Vad är då utfallet av vårt arbete? Det skulle jag vilja sammanfatta med tre olika mått. Jag börjar med det första måttet, som vi diskuterade förra gången: en total kostnad på 60,1 miljarder över hela perioden. Nu ligger den kostnaden på 53 miljarder, vilket är 7,1 miljarder lägre eller närmast 11,8 procent. Det är ett av måtten.

Nuvärdesmättet används många gånger. Det är ett viktigt mått, men då är det viktigt att man vet vilken diskonteringsränta som har använts när man räknat fram det. Med en diskonteringsränta på 4,5 procent hamnar nuvärdet från tidigare 29,3 miljarder till 26,9 – därmed en kostnad som är 2,4 miljarder lägre i nuvärdesberäkning, eller 8,2 procent.

Avslutningsvis ett mått som man har kunnat tydligt utläsa från handlingarna: vederlag år 2018 när sjukhuset är klart. Det var 1 979 miljoner den 4 maj. Nu är det på 1,7 miljarder. Det kan bli lite lägre, men redan detta är en minskning av vederlaget 2018 med 14,1 procent.

Därmed har vi en svensk modell av OPS, som också har gett bättre förutsättningar för att landstinget också kan använda sina resurser tillsammans med aktieägarna mer effektivt.

Anförande nr 245

Landstingsrådet N y m a n (KD): Ordförande! Det är lämpligt att börja med att säga att jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag, som i allt väsentligt för att inte säga till sin helhet bygger på den överenskommelse som gruppledarna har enats om.

Jag hade en vision om att det skulle bli enighet i det här beslutet, faktiskt ända fram till åttatiden den 3 maj i år. Men då fick jag information om hur det hade gått på något gruppmöte på oppositionssidan. Sedan kändes det väl lite förtvivlat ett tag, ända tills den utsträckta handen togs emot, vilket som vi nu har hört redogöras för av både Catharina Elmsäter-Svärd och Ilija Batljan har lett till att vi har ett tillfredsställande förslag till beslut, som bygger på en total enighet i landstinget. Det är tillfredsställande, och det är mycket glädjande inte minst för oss som ska fortsätta arbeta med projektet men kanske framför allt för framtidens medarbetare i Nya Karolinska.

Det har uppenbarligen varit nödvändigt att ge mycket kraft och engagemang åt att bringa klarhet i vilka villkor som gäller. Jag tror och vill hoppas att den diskussionen och de samtal som har förts de senaste två veckorna faktiskt har lett fram till en situation där många, många fler av fullmäktiges ledamöter känner att förutsättningarna är klarlagda. Resultatet ser vi i dagens handlingar, och det är fullständigt klart vad som gäller.

Kanske är det någon sak till som behöver sägas. Den tabell som finns i ärendet gäller fram till financial close, när avtalen undertecknas och allt är klart. Då har vi alla en förhoppning om att det kan bli något lägre ändå än det som har redovisats här.

I praktiken är det samma förutsättningar som gällde den 4 maj, men det har gjorts några förflyttningar som framgår på olika sätt, i en kompromiss som jag personligen gärna vill stödja och tycker är alldeles okej för att det här ärendet ska få den nödvändiga enigheten bakom sig.

Ordförande! Jag vill också erinra om att detta inte hade varit möjligt, om inte vi hade haft beslutet om det förslag till avtal som var uppe till behandling här den 4 maj. Det var det som öppnade för den här möjligheten. Vi hävdade, några stycken, i den debatten att det hade varit möjligt att fortsätta resonemangen efteråt. Nu har vi valt en form, tillsammans, att hitta lösningen innan vi går till beslut, och därför har vi ett förslag som alla kan ställa upp på.

Jag tror för det fortsatta debattklimatet och inte minst det faktum att det här har skett i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om offentlig upphandling – allt det är uppfyllt i ärendet – att vi kan lämna den debatten bakom oss och nu se fram emot att hantera det som det här sjukhuset ska fyllas med. Vi kommer att ha en period på i varje fall de närmaste två åren som kommer att fyllas av intensiva överläggningar, kanske väl så intensiva som de som har förts de senaste veckorna, men då har vi i alla fall lagt grunden genom det finansierings- och tilldelningsbeslut som här ska fattas om en liten stund.

Än en gång, fru ordförande: Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 246

Thomas Magnusson (V): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! För Vänsterpartiet del yrkar jag också bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Det är i den delen ett ganska enkelt beslut att ställa sig bakom. Där vi hade en principiell diskussion förra gången om kostnaderna för projektet har vi nu kommit fram till delar som visar att det går att åstadkomma detta på ett billigare sätt. Jag tror att det är det som är grunden till att det är möjligt att skapa den här enigheten.

Det är också ett bra beslut, att vi ifrån den något förvirrade debatt som var för en månad sedan, ändå kan landa i en gemensam position att det är viktigt att värna skattebetalarnas pengar, att det är viktigt att göra allt det vi kan göra för att projektet ska bli bra och för att projektet också ska hålla sig inom de kostnadsramar som både är rimliga och som vi kanske tycker är riktiga för framtiden.

Det som är viktigt är att de nya delarna handlar om kostnadsbesparingar. Den delen är ganska enkel, men jag tror att ni i fullmäktige vet om att vi i Vänsterpartiet har ett antal principiella invändningar – invändningar som har funnits i tidigare beslut, som Stig mycket riktigt var inne på. Det gäller frågan om att det är ett OPS-projekt, någonting som vi var kraftigt motståndare till och fortfarande är motståndare till. Men den frågan är ju inte uppe till behandling i det här ärendet i dag, utan det har avgjorts tidigare. Våra tidigare reservationer mot det finns självklart kvar.

Vi har tidigare varit kritiska därför att vi inte anser att förväntad konkurrens har uppnåtts. Den frågan är inte heller uppe till behandling i dag. Den frågan är inte heller någonting som vi måste ta förnyad ställning till, utan den har landstingsfullmäktige avgjort tidigare – till vår nackdel, kan jag tycka, för vi delar inte den uppfattning som landstingsfullmäktiges majoritet hade förra gången. Men den frågan är inte föremål för dagens beslut.

Det är av de här två huvudgrunderna som ni ser det särskilda uttalande som vi lade i landstingsstyrelsen och som jag anmäler här till fullmäktige – just därför att det finns politiska principiella invändningar mot projektet, som också hittilldags har skapat en del svårigheter för det fortsatta arbetet.

När vi har diskuterat i vår grupp har vi landat i det som flera har sagt före mig, nämligen att det är viktigt att komma vidare snabbt, att se till att projektet inte stannar upp, att se till att bygget kommer i gång. För vi har också ett antal andra viktiga frågor som vi behöver behandla, om hur det nya sjukhusets roll i sjukvårdsstrukturen ska se ut både vad det gäller nationellt, regionalt och inte minst i relation till Huddinge och så vidare. Den typen av diskussioner är det oerhört viktigt att vi kommer vidare till, så att vi inte fastnar i byggnationsdelen enbart utan att vi sedan kan föra en konstruktiv dialog fortsättningsvis.

Med den här grunden lagd i form av att skapa en enighet kring de här delarna, tror jag också att förutsättningarna borde bli bättre för att kunna skapa enighet kring de frågor som rör sjukvårdsstrukturen. Det vet jag givetvis ingenting om, men det är min förhoppning att det som har varit våra stridsfrågor förut ändå ska kunna leda fram till gemensamma positioner framledes.

Med de orden, fru ordförande, yrkar jag bifall till det lagda förslaget.

Anförande nr 247

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Ja, ledamöter, vi fattar än en gång ett delbeslut om ett nytt Karolinska, men det är väldigt glädjande att det finns en samsyn bland alla partier och över blockgränser. Beslut med det långa perspektiv som vi nu ska fatta mår ju bra av långsiktighet. Jag tror också att den här politiska samsynen har betydelse för hur våra långivare kommer att bedöma den politiska risken och därmed ränterisker när räntorna ska sättas.

Det här landstinget har ju inte präglats av blocköverskridande lösningar, kan man lugnt påstå, men jag tror att det vore bra om vi i större utsträckning kunde välja våra strider, välja vad vi ska ha debatter och olika beslutsförslag om, och försöka samtala oss fram där det går, när det handlar om långsiktiga lösningar.

Jag vill rikta ett varmt tack till Catharina Elmsäter-Svärd och Ilija Batljan för det sätt ni har fört samtalen som har lett till att vi i dag har ett förhoppningsvis enigt beslut. Det bådar gott för framtiden!

Det här beslutet sker inom den finansieringslösning som vi tidigare tog beslut om, den 4 maj. Skillnaden är att delbetalningar spikas redan nu och inte om ett halvår, om ett år eller om fem år, vilket ju avtalet ger oss full frihet att välja. Genom mer egen upplåning, att vi faktiskt går in och lånar själva, tar vi en viss ränterisk. Å andra sidan kan vi ju se att taket för vad vi maximalt skulle kunna få betala på 30 år därmed blir lägre. Vi vet inte riktigt hur hög den ränterisken är, men det är ändå ett sätt att minska totalkostnadens tak.

Det är ändå värt att vi påminner oss om varför vi tar det här beslutet, att inte bara fastna i diskussionerna om takpris och vad försäkringspremien därmed blir i olika upphandlingslänemöjligheter. Vi ska ju faktiskt bygga ett nytt sjukhus för att få mer toppforskning till Sverige – vilket också ger tillväxt i andra delar, här i vårt län, i företag inom biotech- och läkemedelsbranscherna, hopknytningen mellan KTH och andra företag – men det är faktiskt också för att korta tiden mellan forskning och när vi får klinisk nytta för patienten. Det är för våra patienter här i länet det här är viktigt, det måste vi komma ihåg – inte bara vilken räntesats vi riskerar att få betala.

Uppdraget för Nya Karolinska respektive det som blir det gamla Karolinska, i Huddinge, är det viktigt att komma i gång med. Det får inte bli så att Huddinge får ta det som blir över och i huvudsak blir ett utbildningssjukhus. Merparten av våra studenter i vårdutbildningar finns ute på Huddinge sjukhus, och för att vi ska hålla toppkvalitet i utbildningen är det viktigt att

det finns en nära koppling till forskningen och att vi har spetsforskning även i fortsättningen ute på Huddinge. I dag är profilerna ganska tydliga, var man har spets. Det hoppas jag de ska kunna vara även när Nya Karolinska kommer på plats, men så länge vi inte är mera framme med tydlighet om det här finns det en oro och en risk för att toppforskare inte vågar vara kvar ute på Huddinge. Vi ser att Solnasidan gärna vill dra till sig sådana discipliner som i dag finns ute på Huddinge. Det är en oro som vi får jobba med under de närmaste ett och ett halvt åren för att se till att det blir ett slutligt bra förslag för båda sjukhusen.

Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 248

Landstingsrådet W i g g (MP): Ordförande, fullmäktige – inga åhörare den här gången!
Också Miljöpartiet yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag, som ni kan läsa.

Jag är glad personligen att vi har hamnat i en lösning som vi alla står bakom. Jag ser tillbaka inte bara en månad, till den 4 maj 2010, utan vi står nu någonstans närmare där vi stod för två år sedan, när vi var överens om en samverkansentreprenad och hade tagit ställning för det. Den ”svenska modellen av OPS”, som Catharina uttryckte det, närmar sig mer och mer en samverkansentreprenad där man tar vara på de krafter och den kompetens som besitts av det privata näringslivet och den finansiella styrka som landstinget faktiskt har. Jag är glad att man i det här förslaget nu både har tagit vara på den finansiella styrkan, att vi kan låna upp till bättre villkor, men också har använt landstingets egen finansiella kompetens på ett helt annat sätt än man gjorde innan.

Därvidlag står Miljöpartiet bakom detta.

Men ni kan också läsa i vårt särskilda uttalande att vi har en del invändningar av principiell art, precis som Vänsterpartiet.

Efter den här processen kan man fråga sig: Är vi politiker, eller är vi en del av näringslivet? Hur hanterar vi kommunikationen med dem som har valt oss och som faktiskt betalar den skatt som grundar all verksamhet vi håller på med? Hur kan vi kommunicera tillbaka hur vi sluter avtal och hur vi jobbar, när vi beläggs med sekretess utifrån företagshemligheter? Det skulle vi kanske ha ställts inför även i en samverkansentreprenad.

Jag är glad ändå, men när Stig går upp och säger att han alltid har önskat att vi skulle vara överens vill jag säga att så lät det minsann inte för en månad sedan. Då lät det väldigt mycket hårdare från din sida, Stig!

Nu har vi ändå ett resultat som är 2–3 miljarder bättre i nuvarande penningläge, och på lång sikt, till 2040, 7–9 miljarder bättre – precis de siffror som vi stod upp och relaterade till för en månad sedan! Jag kände inte då att det fanns så mycket acceptans från den sidan. Därför är jag glad att ni nu har accepterat de beräkningar och det underlag som vi då visade.

Men ska vi i fortsättningen använda oss av offentlig-privat samarbete, så måste vi ta en mer grundläggande diskussion, tror jag, över blockgränser och mellan olika partier och diskutera hur vårt uppdrag som politiker ser ut. Ska vi fortsätta att slå in på en väg där vi mer och mer hamnar i djupa affärshemligheter, där vi inte kan diskutera saker öppet med dem som har valt oss och som faktiskt står bakom finansieringen, våra skattebetalare?

Med de orden skulle jag ändå vilja säga att vi är glada. Vi är glada över blocköverskridande lösningar, vi vill ha flera sådana. Vi hade ett ärende tidigare i dag där vi är överens över blockgränsen, och jag hoppas att vi ska se fler sådana i framtiden – det är Miljöpartiets fulla och uppriktiga inställning i de frågorna. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 249

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Fru ordförande! När vi träffades för ungefär en månad sedan, ägnade jag ett utförligt anförande åt Nya Karolinska sjukhusets sakinnehåll och den stora betydelse som sjukhuset kan komma att få för att modernisera vårdkulturen i vårt län och kanske i hela landet. Men det finns ingen anledning att upprepa den argumentationen.

Jag tycker att det är mycket glädjande att vi i dag står i en situation där vi kan fatta ett beslut som skapar stabilitet och trygghet kring Nya Karolinska sjukhusets finansiering och genomförande.

I en politisk debatt om så omfattande sifferbelopp som den nyligen bedrivna skapas naturligtvis en osäkerhet bland medborgare, som också sträcker sig in i politiska partier. Jag tror att det här beslutet i så bred enighet innebär den demokratiska vinsten, att medborgarna känner en större tilltro till beslutet. Osäkerheten minskar ju när ord inte längre står mot ord i samma omfattning. Jag tror att det är ett värde.

Och det är klart att i ett demokratiskt valt organ som närmar sig ett allmänt val är inte heller en sådan här debatt bra för tilltron till partens stabilitet i ett beslut. Även från det perspektivet är ett stort värde i att kunna presentera den här enigheten.

Även om alla partiers gruppledare har engagerat sig djupt i den här frågan, så är denna stund särskilt hedrande för Catharina Elmsäter-Svärd, som jag tycker har visat stort ledarskap i den här processen, och för Ilija Batljan.

För Centerpartiets del finner jag att dagens förslag till beslut håller en god kvalitet. Det finns frågor i landstinget där skilda partier och allianser har reella motsättningar, som har sin grund i olika värderingar. Det är bra i en demokrati. I de frågorna, där det finns skillnader som bygger på värderingsskillnader, är det sunt med konflikter och en frisk debatt även om den företrädesvis bör föras med öppna vapen och med intellektuell hederlighet. Dagens beslut är dock i första hand en fråga om hushållningen med skattebetalarnas pengar och om tekniken för att genomföra ett mycket komplicerat sjukhusbygge med ett mycket komplicerat innehåll, och i den typen av frågor bör politiken inte så mycket handla om en konflikt i ett högt tonläge utan mera vara en kollektiv prövningsprocess, där man söker och prövar olika lösningar, olika alternativ och olika argument. Också från det perspektivet tycker jag att det förslag till beslut som vi nu står inför känns glädjande. Det kanske kan vara mönsterbildande om det är så att vi skulle kunna skilja de ideologiska frågorna – som är många och där det ska finnas en debatt, där allians och opposition står för olika alternativ – från de frågor – som också är många – som i första hand handlar om hur vi på ett ansvarsfullt och bra sätt förvaltar skattebetalarnas pengar.

Så för Centerpartiets del är vi mycket tillfreds med det här förslaget, och jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 250

Landstingsrådet **B a t l j a n (S)**: Ordförande, ledamöter! Om vi tittar på det totala beloppet över avtalsperioden fram till 2040 har vi nu en kostnad som är 7,1 miljarder lägre. Men som redan antytts tidigare har vi några veckor på oss fram till financial close. Redan i dag vet vi till exempel att den basränta som vi i modellen har haft oförändrad så att det ska vara jämförbart med diskussionen som vi hade förra gången troligen kommer att vara lägre. I bästa fall kan den till och med vara upp emot en halv procent lägre. Så det finns en del faktorer. Alla beräkningarna kommer att läggas in i och med att det finns en del i beslutet som kommer att läsa upp den finansiella modellen när financial close är avslutat. Det finns ytterligare utrymme för en miljard eller kanske lite drygt det i sänkta kostnader.

Det är också det som gör dagens beslut till politik när den är som bäst. Trots att det har funnits många tveksamheter, trots att många av oss har andra frågeställningar som man gärna ville diskutera, fokuserar man på ett tydligt sätt och vi får ett samlat landstingsfullmäktige som ställer sig bakom förslaget och därmed maximerar våra

förutsättningar både när det gäller att få sjukhuset på plats så fort som möjligt, inte minst genom minskning av den politiska risken, och när det gäller effektiv användning av skattebetalarnas pengar.

Avslutningsvis vill jag bara säga en sak. Jag tycker att vi tillsammans har bidragit till en svensk modell av OPS, men jag skulle gärna vilja avsluta min minut för kvällen genom att vädja till staten och de statliga aktörerna att ägna lite tid åt de här frågorna. Jag är övertygad om att det kan bidra till utvecklingen, men jag är också övertygad om att vi kan få hantera en del av de frågeställningar som Raymond nämnde tidigare. Jag tror inte att sekretessen och hemlighetsmakeriet runt omkring detta gynnar vare sig oss, entreprenörer eller dem som ska göra jobbet. Med en större diskussion kring hur OPS kan utvecklas i Sverige och hur vi kan kombinera de styrkor som det offentliga med den innovationskraft som finns i det privata tror jag att vi också kan skapa större transparens och även en ny, mer effektiv användning av skattebetalarnas pengar.

Förhoppningsvis får vi tillsammans komma till en sådan diskussion framöver.

Anförande nr 251

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Fru ordförande! För enkelhets skull kan jag instämna i det som Ilija Batljan just sade, för han nämnde just stora delar av det som jag hade tänkt säga.

I stället kan jag komplettera detta om financial close. Det är ju då som tabellverket läses. Om inte ni här i fullmäktige har något emot det så tänker jag i alla fall se till att Ilija får fortsätta jobba gemensamt med mig fram till financial close, så vi har möjlighet att se att det som vi har kommit överens om också följs upp hela vägen fram till financial close. Enligt beslutet i dag är det ju egentligen jag som till slut får uppdraget att skriva under handlingarna, men jag tänker i alla fall fortsätta den process som vi har påbörjat.

Jag vill också passa på att säga en annan sak. Som ni säkert förstår har det gått åt oerhört mycket sena kvällar och tidiga morgnar, och varje gång som vi har suttit ned och funderat på om man kan göra så här eller så där i stället går det tuffa signaler till förvaltningen, som har fått jobba hårt med att räkna om och komma med nya tabeller. De har haft om möjligt ännu mer sena nätter och ännu mer tidiga morgnar än vad vi har haft, och för det ska de naturligtvis ha ett stort tack. Samma gäller även den juridiska sidan, för allt det som har gjort förutsätter att vi håller oss inom de ramar som gäller för vad vi kan göra. Likadant är det med hela vår administration och vaktmästeriet, som har fått vänta in i det sista på att vi skulle få fram handlingar, så att ni får någonting att titta i och läsa.

Det har gjorts ett fantastiskt jobb för att föra detta i mål. Men det skulle inte ha kunnat fungera, som jag sade i mitt förra anförande, om det inte hade varit för er gruppledare och partier i övrigt, som har låtit oss hålla på. Så ett stort tack till alla som på olika sätt har varit med och bidragit i detta!

Man brukar säga: Inget ont som inte har något gott med sig. Jag kan avslöja en sak till – det är ju fortfarande sekretess: Vi har haft rätt trevligt under tiden som vi har jobbat med det här, och det behöver i och för sig inte vara fel. Därför tänker jag direkt gå ned och tacka er. För att visa hur vi brukar göra går jag fram och kramar Ilija först.

O r d f ö r a n d e n: Ibland får man applådera.

Anförande nr 252

Landstingsrådet N y m a n (KD): Jag begärde ordet före den här ceremonin. Frågan är om det håller på att inledas en ny epok i landstinget – inte mig emot!

Hörni, jag är alldeles övertygad om att det beslut vi kommer att ta om några minuter kommer att visa sig vägledande för framtiden i liknande situationer för andra landsting, för vårt landsting och för den delen kommuner.

Jag vill också instämma i önskemålet om att vi fortsätter resonemangen om OPS i Sverige. Då får vi plötsligt en ny förkortning: OPSS. Gärna det, för jag tror att svenskt offentligt liv behöver en ny injektion på investeringsområdet. Jag är rädd för att många nödvändig investeringar har skjutits på framtiden därför att man inte har haft råd eller inte ansett sig ha råd. Det här öppnar för nya vägar, det är jag övertygad om.

Låt mig också uttrycka några ord av tacksamhet, inte minst till Catharina Elmsäter-Svärd och Ilija Batljan som har lett det här arbetet för de två blocken, men också till gruppledarna i övrigt, som har på olika sätt bidragit till att vi är där vi är i dag.

Det må ursäktas om det från min sida riktas ett särskilt varmt tack till NKS-förvaltningen, alla medarbetare där som har varit berörda av detta, och det är inte få, och det är inte få timmar de har arbetat, men också till alla andra tjänstemän som har fått lov att lägga ned oerhört mycket tid och engagemang i att medverka till att åstadkomma det vi nu har som underlag för vårt beslut i dag.

Det har varit en spännande och lärorik process, och jag hoppas att det vi har upplevt i den här delen av fullmäktigemötet när det gäller samtalsklimat och annat också får vara vägledande i fortsättningen – att vi söker lösningar i stället för att vi söker angreppspunkter på varandra. De stora och viktiga frågorna är värda det. Våra skattebetalare är värda det. Alla nyinflyttade i Stockholm är värda det – inte minst de som kommer att ha stor glädje av Nya Karolinska, patienterna, skattebetalarna och naturligtvis alla medarbetarna.

Nu ska vi gå till beslut, fru ordförande!

Anförande nr 253

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (V)**: Ja, och det beslut vi ska ta är vi ju eniga kring, så det är inga problem. Men jag måste ändå reflektera lite över hur vi kunde hamna så fel. Hur är det möjligt att Alliansen för en månad sedan drev igenom ett beslut som vi i dag river upp på grund av en enda persons inträde på scenen?

Jag tycker att alla partier borde reflektera över det här sättet att jobba på som politiker, där vi tvingas till sekretess som gör att vi som politiker egentligen inte har någon möjlighet att värdera den information vi får. Det rör mitt parti liksom alla andra partier. Ni måste väl fundera över det? Hur var det möjligt att vi hamnade i den här situationen? Hur kunde det bli så himla fel?

Den analys jag drar är brist på demokratisk insyn. Det är en farlig väg att gå för en öppen, demokratisk församling som vår, när folkvalda parlamentariker själva lägger munkavle på sig, som fattar oerhört stora och viktiga beslut för medborgarna i länet men som vi inte kan kommunicera till medborgarna i länet och som vi inte kan diskutera med medborgarna i länet.

Därför instämmer jag i det som Ilija sade, att det här sättet att hantera sekretess på som vi har gjort under hela den här resan är inte bra för demokratin. Det är inte heller bra för de beslut vi har att fatta.

Jag tycker att vi borde reflektera kring det här, och också juridiken borde reflektera kring det. Är det det här vi ska fortsätta att jobba med när vi ska ha ett stort samarbete med privata vårdgivare, där det är mycket pengar inblandade? Jag tycker faktiskt inte att det är rimligt att vi jobbar på det här sättet. Jag har varit jättefrustrerad under hela den här resan, när jag gång efter annan tvingats till tystnad – under hot om att om du inte är tyst kan du till och med dömas till fängelsestraff! Det är inte rimligt att vi ska jobba så i en öppen, demokratisk församling. Vi är folkvalda ombud i första hand för medborgarna i det här

länet, inte för privata vårdgivare eller banker eller vad det nu kan vara. Jag tycker faktiskt att vi har hamnat lite fel, och därför vill jag instämma i Ilijas uppmaning att se över detta sätt att jobba med sekretess när det gäller att fatta stora, viktiga beslut.

Med detta vill jag ändå säga att jag också är jätteglad, precis som alla andra, men jag tänker inte gå omkring och krama er allihop. Det är jättebra att vi når politisk enighet i den här frågan.

Jag vill till sist rikta ett extra stort tack till Ilija Batljan, för om inte han hade trätt in på scenen hade det gamla beslutet gällt!

O r d f ö r a n d e n: Beslutet ska fattas offentligt, och därför måste vi sitta stilla en liten stund medan vi släpper in eventuella åhörare på läktaren och sätter i gång webbsändningen.

Det finns bara ett förslag till beslut, det förslag som antogs i landstingsstyrelsen i morse. Kan fullmäktige i enighet fatta detta beslut? Svar ja. Tack så mycket – det är ett historiskt beslut ni har fattat! Kan detta beslut justeras omedelbart? Svar ja.

Då är just det här ärendet avslutat, men innan vi avslutar för dagen vill jag säga att vi ju under dagen fick begäran om ett extra fullmäktigesammanträde för att behandla en samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare. Jag kallar till ett nytt fullmäktigemöte den 21 juni, som är en måndag, klockan 9.30. Då står också på dagordningen det andra ärende som var minoritetsåterremitterat, nämligen förslag till ny personalpolicy för Stockholms läns landsting. Därmed tackar jag för i dag.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Anding Lena-Maj (MP) 6:1, 4, 11, 40, 42, 44, 51, 61, 63, 110, 114, 118, 230, 236
Rohdin Lennart (FP) 6:2, 76
Jonsson Håkan (S) 6:3
Gunnarsson Vivianne (MP) 6:5, 177, 179, 181, 190, 192
Landstingsrådet Wallhager (FP) 6:6, 9, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 41, 43
Sjölander Johan (S) 6:7, 12, 18, 20, 22, 28, 30, 36
Jörnehed Håkan (V) 6:8, 10, 15, 17, 23, 25, 32, 34, 39, 46, 79, 226, 228, 232
Askensten Åke (MP) 6:13, 47, 54, 165, 167, 169, 198, 212
Ifvarsson Carl-Anders (FP) 6:14, 16, 19
Landstingsrådet Nyman (KD) 6:21, 24, 26, 86, 245, 252
Gripenstam Tage (C) 6:38
Sandström Annika (M) 6:45
Landstingsrådet Rydberg (FP) 6:48, 72, 99, 106, 117, 130, 160, 162, 164, 247
Landstingsrådet Larsson (S) 6:49, 65, 67, 100, 128, 135, 137, 139
Ljungberg Schött Marie (M) 6:50, 53, 78, 80, 87, 90
Landstingsrådet Sevefjord (V) 6:52, 57, 59, 82, 84, 88, 95, 97, 104, 109, 129, 132, 141, 143, 145, 159, 161, 163, 217, 219, 221, 253
Attergren Granath Anna (FP) 6:55
Rosdahl Torbjörn (M) 6:56, 58, 60, 62, 64, 66, 68
Lindquist Olov (FP) 6:69, 101
Svanström Sara (FP) 6:70
du Rietz-Svensson Louise (M) 6:71, 73
Lidwall Pia (KD) 6:74, 111
Landstingsrådet Andersson (C) 6:75, 89, 91, 108, 189, 191, 194, 196, 200, 202, 204, 208, 231, 234, 249
Bergström Stefan (C) 6:77
Starbrink Anna (FP) 6:81
Landstingsrådet Reinfeldt (M) 6:83, 94, 96, 98, 105, 112, 116, 120, 123, 125, 131, 142, 144, 146, 218, 220, 222, 227, 229, 235
Landstingsrådet Batljan (S) 6:85, 92, 103, 107, 127, 133, 244, 250
von Malmberg Ingvar (MP) 6:93
Johansson Anders (S) 6:102, 122, 124, 126
Carlsson Lars (C) 6:113
Lönnberg Anders (S) 6:115, 119, 121
Landstingsrådet Wigg (MP) 6:134, 199, 201, 203, 206, 209, 248
Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M) 6:136, 138, 140, 238, 243, 251
Blombäck Yvonne (MP) 6:147, 149, 151, 223, 225, 240, 242
Landstingsrådet Wennerholm (M) 6:148, 150, 152, 154, 156, 158, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 184, 186, 188, 211, 214, 224, 241
Hansson Curt (S) 6:153, 155, 157
Landstingsrådet Dahlberg (S) 6:171, 173, 175, 210, 213, 216
Freimuth Mikael (M) 6:178, 180, 182
Ullberg Erika (S) 6:183, 185, 187
Launy Sverre (V) 6:193, 195, 197
Ryadal Urban (S) 6:205, 207, 215
Reichenberg Olle (M) 6:233
Magnusson Thomas (V) 6:237, 239, 246